LETO III. ŠT. 1 (98) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 8. JANUARJA 1998

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA
20/b LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

NOVI GLAS

CENA 1500 LIR

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

V NOVO LETO

S prvimi koraki stopamo v novo leto 1998. Božični prazniki so za nami in s tem tudi trenutni odmik od vsakdanjosti. Spet se srečujemo z neštetimi problemi dnevne politike, kronike in dogajanja sploh. Vstop v novo leto je vedno povod za razmišljanja o tem, kaj nas v tem razdobju čaka in kaj je pred nami. Še posebno kot narodna manjšina moramo na začetku leta pregledati stanje in tudi nakazati glavne smernice delovanja. Za to je poklican tudi manjšinski tisk, ki lahko plodno vzpodbuja politične in kulturne dejavnike znotraj manjšine, prav tako pa tudi navzven v odnosu do matične države in države, v kateri živimo.

Slovenci v Italiji imamo še celo vrsto odprtih in nerešenih vprašanj, ki čakajo na rešitev oz. ureditev že skoraj pol stoletja. Vsako leto smo prepričani, da zadnjič izražamo upanje na odobritev glavnega dokumenta za Slovence v Italiji, ki ga morajo državni zakonodajni organi izglasovati. To je globalni zaščitni zakon, za katerega se vleče in bije borba od Rima do Ljubljane (prej še Beograda) pa do Bruslja in Strasbourga. Ne vemo, kako se bo letos vsa zadeva odvijala. Razni politični opazovalci napovedujejo, da bo končno prišlo do njegove odobritve v parlamentu. Raje pa tu ne nasedamo pretiranemu optimizmu, saj nas je med tem izkušnja le predobro izučila...

V tem okviru moremo danes nakazati le kako osnovno misel ob vstopu v novo leto. Računati moramo predvsem na lastne moči in na življenjsko silo, ki je v nas. Brez te nam tudi drugi lahko sicer pomagajo, ne morejo pa nas čudežno prepeljati v kako obljubljeno deželo. Večkrat se Slovenci sami sebe nekako pomilujemo s tem, da smo majhen narod. To je verjetno danes že pretirano, zlasti v času, ko imamo Slovenci že svojo državo in s tem suverenost in samostojno vlogo v mednarodni skupnosti. Danes si republika Slovenija močno želi, da bi prišla v politično Evropo. To seveda želimo in upamo tudi Slovenci v Italiji, ki smo institucionalno sicer že v tej Evropi skupno s koroškimi Slovenci iz Avstrije. To sta edina dva dela slovenskega naroda, ki danes že tako ali drugače tudi na evropski pozornici lahko sodelujeta in tako prispevata vsaj na manjšinskem področju k evropski integraciji. Sicer pa velja tu podčrtati lepo misel slovenskega misleca Franceta Vebra, ki res zgovorno povezuje kulturno poslanstvo malega naroda z lastno življenjsko silo in zavestjo. Tako med drugim piše o tem slovenski filozof: "Pri malem narodu pa ne gre le za njegovo »kulturo«, temveč tu gre v odločilnih primerih že za sam življenjski obstoj naroda. In tu je ona posebna sila take notranje, duhovne zavesti... Kaj more danes male narode bolj zaščititi nego trdna zavest, da so tudi oni vredni in potrebni člani vsečloveške vzajemnosti." (Iz knjige *Nacionalizem in krščanstvo*). Te globoke misli nam lahko tudi danes vlivajo pogum in upanje.

"Mi gremo naprej, mi gremo naprej, / mi strelci, / in pred nami plamen gre skoz noč, / kot Bog pred Izraelci" - poje naš veliki Oton Župančič v svoji *Pesmi mladine*. Naj bo ta pesnikova misel o plameneči bakli prihodnosti naproti tudi nam vsem optimistično vodilo v novo leto, ki se je pravkar začelo!

- ANDREJ BRATUŽ

ITALIJA V DENARNO ZVEZO, SLOVENIJA V VARNOSTNEM SVETU IN PRED VRATI EVROPE

DRAGO LEGIŠA

Palača Združenih narodov v newyorškem predelu Manhattan

Predsednik vlade Prodi in zakladni minister Ciampi sta naravnost žarela od sreče in veselja, ker sta italijanski javnosti lahko sporočila, da so se Italiji na stežaj odprla vrata v Denarno zvezo ali Monetarno unijo in da bo Italija gotovo ena izmed enajstih držav Evropske zveze, ki bo januarja prihodnjega leta uvedla skupno valuto "evro". Od pristojnih uradov jima je bilo javljeno, da je javni primanjkljaj konec leta 1997 znašal 52.200 milijard, to je 5.500 milijard manj od predvidenega in kar 76.752 milijard manj kot leto poprej. Te podatke bo sicer morala čez dober mesec potrditi pristojna služba Evropske skupnosti, vendar je že zdaj stoodstotno gotovo, da Italija spoštuje temeljni parameter pogodbe iz Maastrichta, saj je razmerje med javnim primanjkljajem in kosmatim narodnim proizvodom (it. Pil) pod mejo 3%.

Italija je lani vodila "pravi pravcati boksarski dvoboj v 12 rundah, to je eno rundo vsak mesec, dvoboj pa se je končal s knockoutom", je minister Ciampi v boksarskem športnem žargonu označil italijanska prizadevanja za korenito zmanjšanje javnega primanjkljaja, kar je prvi pogoj za uvedbo skupne evropske valute na začetku prihodnjega leta. Predvideno je, da bodo poleg Italije skupno valuto uvedle Nemčija, Francija, Belgija, Nizozemska, Luksemburg, Irska, Avstrija, Finska, Portugalska in Španija. Izmed držav članic EZ ne bodo na začetku imele skupne valute Velika Britanija, Švedska, Danska in Grčija. Prve tri take valute še nočejo, Grčija pa je ne more imeti iz gospodarskih razlogov.

Leto, ki se je pravkar začelo, je oziroma bo zelo pomembno - morda celo zgodovinsko - tudi za mlado državo Slovenijo. Po sklepu Glavnega zbora Združenih narodov z dne 14. oktobra lani je Slovenija od 1. januarja letos nestalna članica Varnostnega sveta Združenih narodov. Njen mandat bo trajal dve leti. Varnostni svet, ki je izvršni organ zdaleč najpomembnejše mednarodne organizacije, ima skupno 15 članic, od katerih je pet stalnih s pravico veta (ZDA, Velika Britanija, Francija, Rusija in Kitajska) in 10 nestalnih, ki nimajo pravice do veta. Za Slovenijo je prisotnost v Varnostnem svetu predvsem veliko priznanje, a je zanjo takšna prisotnost tudi izredno pomembna, ker ji omogoča neposreden vpogled v celotno svetovno dogajanje in ji hkrati daje možnost, da sodeluje pri oblikovanju svetovne politike. Slovenija v Varnostnem svetu zastopa predvsem skupino vzhodnoevropskih držav.

Mislimo, da se ne motimo, če napišemo, da je izvolitev Slovenije v Varnostni svet tudi priznanje njenemu diplomatskemu predstavniku pri Združenih narodih dr. Danilu Türku, ki je na tem odgovornem in hkrati prestižnem mestu že od osamosvojitve. Dr. Türk je med drugim dober poznavalec naših manjšinskih razmer in bi ga kazalo v ta namen tudi primerno angažirati.

V skladu s sklepom decembrskega luksemburškega vrha, naj se Evropska zveza odpre proti Vzhodu, se bodo letos začela pogajanja za vstop Slovenije v omenjeno evropsko integracijo. Pristojne službe EZ bodo vodile pristopna pogajanja s šestimi državami. Poleg Slovenije prihajajo v poštev Estonija, Poljska, Češka, Madžarska in Ciper. Kot smo lahko brali v evropskem zahodnem tisku, naj bi bila prav Slovenija od vseh pokomunističnih držav še najmanj problematična, čeprav hkrati najmanj pomembna.

Evropski parlament je bil sicer odredil začetek pristopnih pogajanj z vsemi vzhodnoevropskimi državami, ki so bile zaprosile za vstop v EZ. Izjema je bila le Slovaška, katere notranji položaj ni bil jasen. Toda na predlog Evropske komisije je peterica kandidatinj (Litva, Letonija, Slovaška, Bolgarija in Romunija) ostala "na klopi". Bivši dolgoletni nemški zunanji minister Hans - Dietrich Genscher je v tej zvezi napisal, da utegne ta diskriminacija hudo škodovati tistim političnim silam, ki se v omenjenih državah še najbolj zavzemajo za Evropo in reforme."

STRAN 2

JANUAR
MESEC VERSKEGA TISKA

VSEBINA

03 Drago Legiša / intervju
IVO JEVNIKAR

04 Danijel Devetak
BOŽIČNO ROJSTVO V GORIŠKI DRUŽINI

05 Silvester Čuk
PAVLIN II., SVETNIK TEDNA

06 Rafaela Böhm
KNJIŽNI DAR CELOVŠKE MOHORJEVE

07 Ivan Žerjal
MLADIKA ŠTEVILKA 10

07 Klara Krapež
ČLOVEK IN ČAS PRI MLADINSKI KNJIGI

09 NA OPČINAH TOMČEV "SLOVENSKI BOŽIČ"

10 Iva Koršič
Z DECEMBRSKIH BOŽIČNIC

12 Erika Jazbar
"LA BIBIE PAR FURLAN"

14 Danijel Devetak / intervju
DAVID KLODIČ

15 Erik Dolhar
"BELI CIRKUS" V KRANJSKI GORI

S 1. STRANI

ITALIJA V DENARNO ZVEZO...

Že od vsega začetka je bilo jasno - je poudaril bivši šef nemške diplomacije - da bodo pogajanja s posameznimi prosilci trajala različno dolgo, ker je treba upoštevati različne stopnje njihovega razvoja. Kljub temu pa mora EZ z vso diplomacijo, ki je je zmožna, skušati ublažiti šok, ki so ga prizadete države doživele ob dvojni zavrnitvi: od Atlantske zveze najprej in nato od Evropske zveze." Že sama razširitev zahteva od EZ, da se "resno loti reform, ki se že dolgo odlagajo", pravi Genscher in pristavlja, da gre za "reforme na področju kmetijske politike kot tudi za institucionalne reforme."

V tem kontekstu predstavlja poglavje zase Turčija. Ta je članica Atlantske zveze in ji je bilo že v šestdesetih letih uradno obljubljeno, da bo "v kratkem" postala članica evropske integracije. Stanje pa se ni spremenilo niti po zadnjem luksemburškem vrhu. "Nihče si ne more zatiskati oči, piše Genscher, kako lestvica vrednot Evropske zveze zahteva, naj se pred začetkom pristopnih pogajanj upoštevajo notranji položaj v Turčiji, rekviziti pravne države in tudi kurdsko vprašanje. Kljub temu pa ima Turčija pravico vedeti, če načelno prihaja v poštev kot bodoča država članica", pravi Genscher.

Če se vrnemo k Sloveniji, menimo, da lahko mirno napišemo, kako ima na začetku novega leta 1998 vse pogoje, da se kot država lepo uveljavi v mednarodnem svetu. Prisotnost v Varnostnem svetu in vstop v Evropsko zvezo sta dejstvi, ki po svojem pomenu in razsežnosti nimata primere v zgodovini slovenskega naroda. Upati je le, da se tega zaveda predvsem njegova vodilna politična plast, saj tudi za novi položaj polno velja stari rek: *ni vse zlato, kar se sveti.*

Z ZAMUDO SKORAJ 50 LET

ITALIJA OBLJUBILA ETIOPIJI VRNITEV OBELISKA IZ AKSUMA

ALOJZ TUL

Proti koncu meseca novembra lani je bil italijanski državni poglavar Oscar Luigi Scalfaro na uradnem obisku v Etiopiji ali Abesiniji. To je bil prvi obisk kakega italijanskega predsednika povojne demokratične Italije v tej stari afriški državi, ki jo je bil Mussolini leta 1936 vojaško napadel in jo nato priključil Italijanskemu kraljestvu. Etiopski cesar Haileselasje se je zatekel v London. Ko so Angleži leta 1941 premagali italijansko fašistično vojsko v Etiopiji, se je njen cesar vrnil v domovino.

Med svojim nedavnim obiskom je predsednik Scalfaro v govoru v etiopskem parlamentu med drugim obžaloval italijansko kolonialno okupacijo Etiopije in se nato s položitvijo venca poklonil spominu žrtev te okupacije. Ob tej priložnosti je tudi napovedal, da bo Italija v znak obnovljenega prijateljstva med obema državama končno vrnila Etiopiji znameniti obelisk iz mesta Aksum, ki ga je Italija svojčas odpeljala v Rim. Napisali smo *končno*, ker bi to morala že davno od tega storiti na osnovi 37. člena pariške mirovne pogodbe iz leta 1947, ki je, kot znano, stopila v veljavo 15. septembra 1947.

Omenjeni 37. člen mirovne pogodbe med Italijo in Etiopijo se namreč dobesedno glasi takole: "V osemnajstih mesecih od začetka veljavnosti te pogodbe, mora Italija vrniti vsa umetniška dela, verske predmete, arhive in predmete zgodovinske vrednosti, ki pripadajo Etiopiji ali njenim državljanom in so bili odpeljani iz Etiopije v Italijo od 3. oktobra 1935."

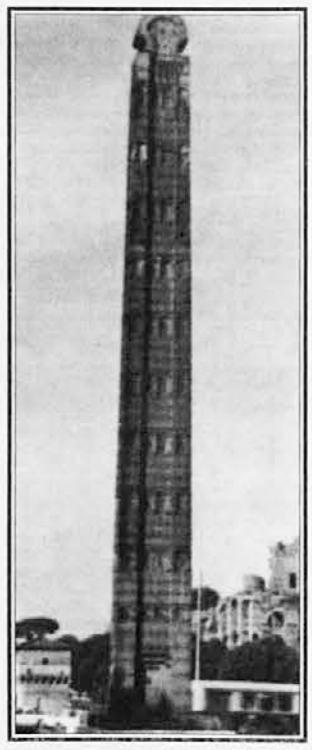

Obelisk iz Aksuma stoji še danes na široki ploščadi pri Porta Capena v Rimu **(na sliki)**, kamor so ga kot simbol zmage fašistične vojske nad etiopskim cesarstvom prepeljali leta 1937. Visok je 24 metrov in je bil prvotno izdelan iz enega samega granitnega bloka in je krasil abesinsko "sveto mesto" Aksum. Preden so ga Italijani odpeljali in namestili v Rimu, so ga razžagali na pet kosov, da so ga lahko peljali.

KAM Z ZAVODI ŠOLSKIH SESTER?

Deželni svet Furlanije-Julijske krajine je leta 1991 izglasoval zakon št. 46, ki namenja državna finančna sredstva slovenskim kulturnim ustanovam in društvom za njihovo delovanje. Zakon je bil že nekajkrat spremenjen, najpomembnejše spremembe so bile vnešene aprila lani. V zakonu je tudi postavka, ki predvideva prispevke za vzgojno in kulturno delo slovenskih zavodov. Višina finančne postavke znaša letno 500 milijonov lir.

Na predlog in pobudo podpredsednika deželnega sveta Miloša Budina je deželni svet vnesel nove spremembe v ta zakon. V proračunu, ki je bil odobren zadnje dni lanskega leta, je tudi postavka, ki specifično omenja goriški in tržaški dijaški dom in jima namenja 4/5 vseh sredstev, predvidenih v zakonu. Za vse ostale ustanove, ki se ukvarjajo s šolsko mladino, ostanejo le skromna sredstva. Ali šolske sestre v Gorici in Trstu ne opravljajo pomembne vloge na tem področju? Skušali smo razumeti, na podlagi kakšnih kriterijev so bile predložene in tudi odobrene take spremembe. Edini kriterij, ki ga lahko zabeležimo, je strankarsko-ideološki! Pri upravljanju javnih sredstev bi se morali ravnati po načelih pravičnosti in prozornosti. Tokrat pa ni bilo tako. Niti deželna komisija, ki je predvidena v zakonu in ima določene pristojnosti, ni bila vprašana za mnenje.

Prav je, da sta priznana oba dijaška doma, ni pa prav, da so drugi zamolčani.

POBUDA SSk ZA MANIFESTACIJO

Prisotnost slovenske manjšine predstavlja enega izmed temeljnih razlogov, zaradi katerih Avtonomna dežela Furlanija-Julijska krajina uživa posebno avtonomijo. Zato Slovenska skupnost daje pobudo, da bi ob izredni seji deželnega sveta, ki so jo sklicali za petek, 9. januarja, za ohranitev in okrepitev posebne deželne avtonomije, Slovenci v Italiji z demonstrativno akcijo izpričali svojo prisotnost in opozorili na neurejenost svojega manjšinskega položaja.

Izredna seja deželnega sveta se bo predvidoma začela ob 9.30 in končala okrog 13. ure. Med drugimi se je bo udeležil predsednik poslanske zbornice Luciano Violante. Na njej bodo poleg predstavnikov deželnega sveta in samega Violanteja govorili tudi glasniki raznih področij in značilnih sredin deželne stvarnosti. Tako smo predstavniki Slovencev v Italiji določili, naj v imenu slovenske manjšine na seji govori msgr. Marino Qualizza iz Beneške Slovenije. Po oceni SSk pa bi bilo pravilno in primerno, da bi problematika slovenske manjšine prišla do izraza, kot rečeno, tudi z demonstrativno akcijo. Ne gre namreč pozabiti, da se tudi deželni svet Furlanije-Julijske krajine nemalokrat prav mačehovsko obnaša do naše narodnostne skupnosti. To se je zadnjič izkazalo pred nekaj tedni, ko je deželni svet med obravnavanjem volilne reforme zavrnil po vrsti vse predloge, da bi kakor koli zajamčili ali vsaj olajšali zastopanost slovenske manjšine v samem deželnem svetu. S takim obnašanjem sama deželna uprava spodkopava enega izmed temeljev, na katerih sloni njena posebna avtonomija, ki jo po drugi strani zdaj hoče obvarovati in okrepiti!

Seveda pa ne smemo nikakor spregledati, da se Slovenci v Italiji spopadamo še s kopico drugih odprtih problemov, začenši s problemom tolikokrat obljubljenega zaščitnega zakona, ki ga ta čas obravnava poslanska zbornica. Prisotnost njenega predsednika Luciana Violanteja v Trstu ponuja priložnost, da na učinkovit način opozorimo tudi na to neizpolnjeno obvezo italijanske republike.

NOVOIZVOLJENI SENATOR Mitja Volčič je postal član senatne komisije za zunanje zadeve in tako prevzel mesto, ki je do prezgodnje smrti pripadalo prof. Darku Bratini.

V RIMU so se danes, 8. t.m., srečali poveljniki policijskih zborov Italije, Turčije, Grčije, Francije, Nemčije in Nizozemske in proučili skupne tehnične ukrepe, da se preprečijo nadaljnja izkrcanja kurdskih beguncev. Pobudo za srečanje je dala Italija, ki je v pogovorih z gosti naglasile, kako je nujno sodelovanje na informativni ravni, da se pravočasno odkrijejo mafijci in se prepreči izkoriščanje beguncev. Mafija za mestne denarne vsote organizira prevoz kurdskih beguncev s starimi ladjami na italijansko obalo. V Rimu so tudi dogovorili za strožje nadzorovanje meja vsake prizadete države.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

SODOBNO ŽIVLJENJE ZAHTEVA POKLICNO UKVARJANJE S POLITIKO IN KULTURNIMI DEJAVNOSTMI

Narodnostno organizirani del manjšine bi čimprej moral pristopiti do politike in kulturnih dejavnosti poklicno. To pomeni, da bi moral usposobljenim posameznikom bodisi na političnem bodisi kulturnem področju omogočiti, da bi se v celoti in z vsem razpoložljivim časom posvetil navedenima dejavnostima. Pokazalo se je namreč, da živimo v bolj zapletenem času, kot je bilo videti še pred nekaj leti, ko se je zdelo s padcem berlinskega zidu vse urejeno. Pokazalo se je nadalje, da je zgolj ljubiteljsko ukvarjanje s politiko premalo učinkovito, premalo prodorno, predvsem pa prešibko v analizi, določanju ciljev in poti do njih, zato ni čudno, da se je narodnostni del manjšine kar zanosno posvetil v glavnem le naporom za dosego tistih dobrin, ki so koristne za manjšino v celoti. Ob tem, kot da je prezrl osnovno značilnost demokracije, ki je nenehen notranji boj znotraj določene skupnosti, torej boj med različnimi političnimi opredelitvami. Odtod kar preveč preprosta osuplost zaradi nekaj odločnih potez drugega dela manjšine, ki vse sicer niso bile manjšini v prid, so koristile le enemu delu manjšine, bile pa so politično povsem legalne in celo demokratično potrjene. Pritoževanje nad političnim tekmecem je slej ko prej neplodno, edina rešitev je v krepitvi lastne politične misli, v našem primeru v uresničitvi poklicnega političnega delovanja.

Podobno je z odnosom do kulture in njej podobnih dejavnosti, ker pač predstavljajo osrčje manjšinskega bivanja in zavesti. Sodobno življenje postavlja pred kulturo in njene izvajalce vse večje zahteve, pri čemer lahko poklicno organizirana in izvajana kultura v dosti večji meri razbremenilno odseva celokupno duševno stanje vsakega posameznika oziroma ga prodorneje sporoča občinstvu. Poleg tega se morajo kultura v ožjem pomenu besede, založništvo, tisk pa tudi znanstvena misel odpirati vsem ne glede na njihov svetovni nazor, sestavljajo torej središče tako imenovane civilne družbe in na ta način opravljajo še kako pomembno povezovalno vlogo med različnimi življenjskimi izkušnjami, kar je še posebej dragoceno za manjšino. Praktično nemogoče je navedene cilje dosegati le z ljubiteljsko kulturo, ne glede na žlahtnost njenega vplivanja, navedene cilje lahko uresničujejo le usposobljeni posamezniki z vsem svojim razpoložljivim časom.

V kolikor želimo torej kot narodnostni del manjšine uspešno posredovati svoje poglede, svoje vrednote - in teh sploh ni malo - celotni manjšini ter resnično in vplivno soustvarjati celokupno manjšinsko stvarnost, potem nikakor ne moremo napredovati brez čvrstejše politike in lastne kulture, torej brez poklicne politike in poklicne kulture. V nasprotnem primeru nas bo razvoj iz središčne lege potisnil proti robu, ki smo ga komaj dobro zapustili, naš delež bo prešibko zastopan, s čimer bo posledično prizadeta vsa manjšinska skupnost.

NAROČNINE 1998

Nove naročnine za naš tednik so naslednje: ENOLETNA ZA ITALIJO IN SLOVENIJO 70.000 LIR, ENOLETNA ZA TUJINO 100.000 LIR, ENOLETNA PO LETALSKI POŠTI 130.000 LIR. Naročnikom in bralcem priporočamo, naj čimprej poravnajo naročnine in tudi pridobijo nove naročnike. (Uprava)

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it
34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 / 365473
FAX 040 / 775419

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000, INOZEMSTVO 100.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

NOVOLETNI POGOVOR / IVO JEVNIKAR

"KULTURA, VZGOJA, DUHOVNOST OSNOVA NAŠE NARODNE ZAVESTI"

DRAGO LEGIŠA

Spet je leto naokoli in smo tako rekoč že na pragu tretjega tisočletja. Letošnji novoletni dan je v Italiji sovpadal z okroglo obletnico pomembnega zgodovinskega dogodka. Pred 50 leti je namreč prav na Novo leto postala veljavna ustava italijanske republike, katere šesti člen pobliže zadeva jezikovne oziroma narodne manjšine. Glasi se takole: "Republika varuje s posebnimi normami jezikovne manjšine." Ob začetku novega leta in ob tej pomembni obletnici smo zaprosili za pogovor časnikarja in politika Iva Jevnikarja, ki je tudi deželni podtajnik Slovenske skupnosti, edine slovenske politične organizacije v Italiji.

FOTO KROMA

Kateri dogodki v življenju Slovencev v Italiji so po Tvojem najbolj izstopali v letu, ki je mimo, in zakaj?

Živimo v burnem obdobju in dogodki nas kar prehitevajo, tako da bi človek potreboval kar nekaj časovne oddaljenosti za presojanje o pomembnosti posameznih zadev. V letu 1997 smo doživeli veliko, a začel bi s tem, česar še vedno nismo dočakali. Gre za pravičen zaščitni zakon.

Minilo je 50 let od uveljavitve italijanske ustave, da ne govorimo o še višjih obletnicah konca vojne in podpisa mirovne pogodbe. Ko je nekdanji ministrski predsednik Craxi ob obisku v Beogradu nekoč napovedal, da bo vlada v desetih dneh pripravila zaščitni zakon, smo izjavo komentirali z grenko ironijo in z lahko napovedjo, da gre za prazne obljube. Dejstvo pa je, da bi bilo to takrat, še bolj pa danes, čisto možno. V Rimu točno poznajo naš položaj in naše zahteve, razpolagajo tudi z mednarodnimi merili, ker je Italija podpisala več evropskih pogodb o manjšinski zaščiti. Gre za politično voljo.

Razlaga, da prihaja do zamud, ker mora že določeni poročevalec prej končati delo glede priseljencev, nato glede ostalih manjšin itd., je lahko resnična, a nikakor ne zadovoljiva. Ko oblast hoče, poseže hitro in korenito, saj ima na voljo ljudi, sredstva, pravne postopke. Nam pa se zelo mudi. Mnogi ugotavljajo, da je politični položaj v Rimu, kjer je v vladi z odločilno težo tudi levica, ki je iz opozicije svojčas glasno terjala zaščitni zakon, naklonjen kot še nikoli. Na krajevni ravni so se okrepili odprti upravitelji in demokratične politične sile. Zakonodajna doba pa teče in se bliža zahtevni problematiki ustavnih preosnov. Nevarno je, da bomo spet zamudili vlak.

Soglašam s tistimi, ki ugotavljajo, da se stvari le spreminjajo na boljše in da so pomembni tudi manjši premiki, za katere smo si nekoč zaman prizadevali, saj je politika umetnost možnega. Vendar je pri zaščitnem zakonu odločilno nekaj drugega. Gre za to, da Italija zavrže dosedanjo politiko asimilacije Slovencev. Politiko, ki je bila nekoč nasilna, potem spodobnejša ali celo "tiha", vendar vedno asimilatorska, taka, ki v prisotnosti naše narodnostne skupnosti ni videla nečesa naravnega ali celo bogatega, ki ga varuje ustava, temveč tujek, motilni element, ki ga je treba tako ali drugače zbrisati ali vsaj sebi prilagoditi.

Tak odločen premik bi si pričakovali od naprednih sil, ki so jih na volitvah podprli malodane vsi Slovenci. Vprašati pa se moramo, ali smo tudi sami že podlegli desetletnim pritiskom, da na krivico, ki jo doživljamo, ne opozarjamo dovolj razločno. Ali ima matična država stalno pred očmi položaj, katerega bi se morala Italija sramovati pred omikanim svetom?

Če pa gledamo na posamezne dogodke, moramo biti seveda veseli delnega priznanja naših pravic na šolskem področju v videmski pokrajini (vendar pa je priznanje zasebne šole le skromen prvi korak!), uveljavitve pravic slovenščine v deželni upravi, široke načelne podpore Državnega zbora v Ljubljani Slovencem v zamejstvu, uspeha na pokrajinskih volitvah v Gorici, občinskih volitvah v Trstu in nadomestnih volitvah v goriškem senatnem okrožju, ki so sledile prezgodnji smrti prof. Darka Bratine. Zaskrbljenost spremlja odrinjanje Slovencev v vse hujšo manjšino v devinsko-nabrežinski občini, odrekanje zajamčenega zastopstva na deželni ravni, finančno krizo. Mešana čustva pa prinašajo odnosi med samimi Slovenci v zamejstvu, od reševanja Primorskega dnevnika do problema nepremičnin in skupnega zastopstva.

Katera pobuda SSk še posebej zasluži, da jo zabeležimo?

Spričo nedavne razprave v deželnem svetu in bližajočih se spomladanskih volitev v deželni svet bi opozoril na vprašanje zajamčenega zastopstva manjšine v izvoljenih telesih. Odkar se v Italiji uvaja večinski volilni ustroj, zlasti pa od izločitve Slovenske skupnosti iz deželnega sveta Furlanije-Julijske krajine pred petimi leti zaradi spremembe volilnega zakona, naša stranka opozarja na nujnost, da se zagotovi vsaj minimalno zajamčeno zastopstvo Slovencev. V tem še nismo uspeli. Nekaj premikov je bilo, vendar je italijanska večina v glavnem še vedno nezaupljiva do teh predlogov, vodilni Slovenci v italijanskih strankah pa zagovarjajo rešitve, ki pomenijo sprejemanje logike vključevanja v vsedržavne stranke. Pri SSk smo prepričani, da je zastopanost v izvoljenih telesih ustavna in državljanska pravica naše skupnosti, ki pa ne sme biti odvisna od računic in dobre volje večinskih sil. Izvolitev senatorja Volčiča nudi dovolj snovi za razmišljanje. Edinole dejstvu, da je bil kandidat sicer Slovenec, vendar vsedržavno znana osebnost, časnikar in strokovnjak za Vzhodno Evropo, se lahko zahvalimo, da sedi v senatu član naše narodnostne skupnosti. Koliko časa bo to še možno, ko pa smo tudi v goriškem okrožju, ki je za Slovence najbolj ugodno, majhna manjšina, če ne pride do novih pravil? Tisti, ki tožijo, da je sen. Volčič premalo povezan z zamejsko problematiko, pa bi se morali zavedati, da je izbira kandidatov v večinskem sistemu vedno stvar iskanja najširšega soglasja. Saj se je tokrat prvič po letu 1963 zgodilo, da v italijanskem parlamentu ne sedi več slovenski predstavnik KPI oz. zdaj DSL. Kljub temu vodilni slovenski predstavniki te stranke, ki ima danes v Italiji ogromno moč in ki bi na volitvah "zajamčenega predstavnika" verjetno prodrla s svojim kandidatom, zahteve po zajamčenem zastopstvu ob avtonomni izbiri manjšine ne podpirajo.

Visok predstavnik nekdanjega režima v Sloveniji je pred leti izjavil, da je SSk seizmograf narodne zavesti in splob stanja slovenske narodne manjšine v Italiji. Misliš, da je šlo le za vljudnostno pohvalo oziroma kompliment ali za poudarjanje nekega dejstva?

To oznako sem tudi sam uporabil v naslovu zbirke predsedniških in tajniških poročil na deželnih kongresih SSk v letih 1975-92, ki sem jo svojčas uredil (Narodnopolitični seizmograf, Trst 1993), saj je precej učinkovita, čeprav ne krije vsega, kar bi SSk rada bila. Ne gre za beleženje "potresov" in sploh opazovanje manjšine. SSk si ves čas prizadeva, da bi stanje tudi spreminjala. Vsekakor mislim, da oznaka ni bila le kompliment, saj predstavnik, ki jo je uporabil (Mitja Ribičič) leta 1977 res ni potreboval simpatij Slovenske skupnosti, po drugi strani pa je imel vse možnosti, da je objektivno vedel, kaj in kdo dela za obrambo in napredek manjšine v Italiji. Žal pa je prevladoval ideološki moment in SSk je ostala v očeh oblasti v matični državi do "sestopa komunistov z oblasti" drugorazredni sogovornik v manjšini in navodilo o vključevanju v "napredne" stranke ni bilo preklicano.

Osebno menim, da je SSk opravljala in da še vedno opravlja takšno nalogo. Se strinjaš?

Prav gotovo. Tudi v času, ko večinski volilni sistem zahteva povezovanje različnih sil, ko se narava strank v Italiji spreminja, je v politiki potreben prostor, kjer Slovenci samostojno razmišljamo, načrtujemo, odločamo, če hočemo ostati skupnost, ne zgolj seštevek posameznikov, ki (vse slabše) govorijo isti jezik. To ni zapiranje v geto, saj se nato lahko spet povezujemo s širšim prostorom. Tudi najbolj odprta družina mora imeti svoje trenutke zbranosti in povezanosti. Tu je jedro spora z nekaterimi glasniki "multikulturnosti" pri nas. Občutek imam, da pretiravajo in podcenjujejo nevarnost, da ne bomo imeli česa nuditi svojim multikulturnim sogovornikom, če ne bomo imeli nič več svojega...

Kakšno je stanje slovenske narodne zavesti pri nas danes?

Narodna zavest se nedvomno spreminja. Gotovo sta pri mlajših samozavest večja in sprejemanje svoje narodne pripadnosti bolj naravno, brez občutkov manjvrednosti. Tako so na primer nekatere narodnostno mešane pobude zame povsem na mestu, če so uravnovešene in spoštljive, pa čeprav je kdo izmed starejših nanje kar "alergičen". Kot sem že omenil, pa je ravno pravilno pojmovanje multikulturnosti danes eno izmed najbolj žgočih vprašanj. Od treznega zadržanja v tej debati je odvisno, ali bomo ohranili naše značilnosti narodne skupnosti, ali pa bomo šli po poti, ki jo, recimo, nakazujejo nekateri na Koroškem, ko hočejo biti le slovensko govoreči Avstrijci. Zlasti na Tržaškem in Goriškem smo znali do danes ohranjati pristno narodno zavest, povezave skupnega slovenskega prostora, občutek korenin in izročila. To je bogastvo, ki ga je treba ljubosumno braniti.

Čemu daješ pri svojem javnem delovanju prednost - kulturi ali gospodarstvu?

Ker v politiki nisem več na "prvi frontni črti", saj sem namestnik deželnega tajnika, lahko glede tega dajem nekaj prednosti osebnemu nagnjenju in izobrazbi, torej kulturi. Ko sem bil deželni tajnik ali kratko dobo deželni svetovalec, so gospodarski problemi nujno pritegovali večjo pozornost. Zelo dobro sem sodeloval z našimi strokovnjaki v gospodarski komisiji in iznašal njihova stališča tudi v splošno razpravo o gospodarskem razvoju naših krajev, o stikih na meji, širjenju Evropske zveze, ekološko škodljivih pobudah itd. Stranka je vsekakor posvetila zelo veliko naporov reševanju gospodarske krize, ki je zajela (ali pa so jo manjšini zakuhali prejšnji privilegiranci) Kmečko banko in Tržaško kreditno banko, "družbeno gospodarstvo", Primorski dnevnik. Uspehov ni bilo veliko, tudi opekli smo se, ko so nas "prinašali okoli", vendar smo to delali v zavesti, da gre za slovenska delovna mesta, za lastnino, ki bi morala biti skupna.

Skrb za gospodarstvo ostaja torej temeljnega pomena in tu bi lahko naredili še več, čeprav je treba seveda ločevati politično raven od konkretnega nastopanja, ki je v pristojnosti strokovnih združenj, podjetnikov in sindikatov. Vendar pa so osnova naše narodne zavesti kultura, vzgoja, duhovnost. Brez temeljnih človeških koordinat je tudi narodna skupnost zelo majava.

Kako ocenjuješ stanje kulture pri nas?

"Visoka" kultura je za naše razmere ponekod na zavidljivi ravni, o čemer pričajo prevodi Pahorja in Rebule v francoščino in italijanščino, nagrade, poklon vse tukajšnje skupnosti slikarju Spacalu, glasbeniku Merkuju, arhitektu Podrecci, živahna založniška dejavnost. V prosvetni, ljubiteljski kulturi je več zemljepisnih in vsebinskih lukenj. Finančna stiska ogroža osrednje ustanove. Bolj sistematično bi morali skrbeti za posredništvo med slovensko in italijansko kulturo, za seznanjanje večine z našimi dosežki in težavami. Ravno tako pogrešam - a to bi bila naloga matice - bolj sistematično skrb za uveljavljanje skupnega slovenskega prostora na vseh ravneh (od občil do učbenikov, strokovnih teles, povezovanja). Srčna kultura, dialog, medsebojno spoznavanje, kar zadeva odnose znotraj naše narodnostne skupnosti, so nekoliko napredovali (na primer z novimi rubrikami v Primorskem dnevniku), a smo še daleč od zaželene strpnosti in sproščene ustvarjalnosti.

...in gospodarstvo?

Gospodarstvo je doživelo tako hud pretres, da si dolgo ne bo opomoglo, pa čeprav se zdi, kot da je že vse pozabljeno in da ni nihče nič kriv. Razveseljivo je zbližanje med gospodarskima združenjema na Tržaškem in Goriškem. Ni se pa še povsem vzpostavilo uravnoteženo razmerje do obeh krovnih organizacij, kar bi bilo spoštljivo tudi do sestave članstva. Ob prehodu bančnega kapitala v italijanske roke je razveseljivo utrjevanje naših zadružnih denarnih zavodov, zlasti Zadružne kraške banke. Lepi znaki so na področju obrtništva, med mladimi se opaža vključevanje v nove poklice. Novi politični in gospodarski zemljevid, ki se zarisuje v Evropi s širjenjem Evropske zveze, postavlja naše kraje v novo vlogo. Čeprav bo odslej težja, jezikovno, kulturno in strokovno znanje ohranja določene prednosti za naše ljudi. Treba pa jih je pravočasno izkoristiti, saj ti v gospodarstvu - tako kot v politiki - nihče ničesar ne daruje. V tem okviru bodo pomembne tudi odločitve v Sloveniji, saj govori resolucija o položaju slovenskih manjšin, ki jo je sprejel Državni zbor, o nujnosti posebnega sklada za gospodarsko sodelovanje. Ne gre za darila ali krpanje lukenj, temveč za uresničevanje obojestranskega narodnega interesa.

V Italiji je sistem političnih strank v krizi. Misliš, da to stanje vpliva tudi na SSk?

Vsaj posredno gotovo, čeprav je Slovenska skupnost med redkimi strankami v Italiji, ki ji ob ideoloških preobratih in škandalih ni bilo treba spreminjati imena in pravil. Vendar pa smo tako potopljeni v tokove, ki prek medijev usmerjajo javno mnenje v Italiji, da je pač tudi med Slovenci v Furlaniji-Julijski krajini politika izgubila precej ugleda. Večinski volilni ustroj pospešuje odmik od volilne udeležbe. Dejstvo, da nas je vse manj (dovolj je pregledovati vpise v šole), pa vodi k temu, da malo javnih delavcev vzdržuje zelo razčlenjen manjšinski organizacijski sistem.

DALJE STR. 6

BOŽIČ PRINESEL GORIŠKI DRUŽINI PETEGA OTROKA

"VEČ OTROK IMAŠ, BOLJ SO TI VŠEČ"

DANIJEL DEVETAK

Kako lepo je stopiti v hišo, ki je polna življenja, v kateri je veliko otrok! V njej živijo veseli ljudje, ki imajo izrazit smisel za to, kar je v življenju pomembno in stvarno, so posebno občutljivi za to, kar bo ostalo...

Emanueli Mažgon in Kazimirju Černicu iz Moša pri Gorici se je na dan Božiča rodil peti otrok, ki sta mu dala ime Benedikt. To je v našem zamejstvu pravi dogodek, saj tako številne družine v vrstah mlajše generacije lahko preštejemo na prste ene roke. Srečnim staršem smo hvaležni, da so si vzeli dragocen čas za res prijeten pogovor.

S katerimi občutki sta sprejela - na dan Božiča - v svojo družino petega otroka?

Emanuela: Pričakovali smo ga sredi januarja. Rodil pa se je 20 dni pred rokom in je bil zato dogodek toliko bolj nepričakovan in nenaden. Že nekaj časa nisem bila prav dobra in čutila sem, da se otrok pripravlja na rojstvo; to tudi zato, ker sem bila precej utrujena zaradi dela s hčerko Saro, ki ima 14 mesecev. Tudi drugi člani družine so me potrebovali. Vsak porod se razlikuje od drugega; ta zadnji je bil težji od prejšnjih. Občutki? Ko rodiš, imaš vsakokrat občutek čudenja, saj gre za novo življenje, ki ga daš otroku. Ko se otrok rodi, se zanj začne človeška pustolovščina.

Rodila si doma. Kaj ti je to pomenilo?

Emanuela: To je že drugi otrok, ki se je rodil na domu. Zame je to bolje, ker se psihološko počutim bolje, pač... doma.

Kazimir: Doma se je zdelo, da žena trpi manj. Lepo je tudi, ko po porodu da babica otroka v mamino naročje, ko šele potem očka prereže popkovino, ko otrok začne hitro iskati hrano pri mami. Ostali štirje otroci so čakali v pritličju, kdaj jih bomo poklicali. Ko smo gledali njihovo veselje, smo imeli še poseben občutek, da je to veliko doživetje; razumeli smo, da je to res nekaj velikega. Še naš 19-letni Enea je to doživel kot otrok, odprto, preprosto, brez nobenih mask; to je enkratno doživetje!

Ime Benedikt sta izbrala zaradi Božiča, zaradi težkega poroda ali sta se zanj odločila že prej?

Emanuela: Za ime sva se odločila že prej; ker se je rodil na dan Božiča, pa je še toliko bolj Benedikt - blagoslovljen. Dvojno presenečenje, nekaj res posebnega.

S katerimi težavami se ukvarjate, ko so sedaj mimo prvi dnevi?

Kazimir: Največje težave so bile zame prav prve dni zaradi pomnoženega dela in prilagajanja novim ritmom. Pri domačem delu pa smo dobro organizirani; vsakdo mora sodelovati v meri, ki mu je dodeljena oz. se nam zdi primerna. Večjih težav bi sedaj ne smelo biti. Vse se lahko reši.

Emanuela: Naši otroci niso vsi majhni; Enea ima 19 let, Alice 13, Gregor 7. Mirno lahko pošljem Alice v Gorico po nakupih. Med sedanje težave lahko uvrstim dejstvo, da je Gregor še ljubosumen na Saro, ki ima 14 mesecev.

Kdo vam stoji zraven, vam pomaga?

Družina Černic z malim Benediktom, spodaj na sredi zvesta in skrbna babica Maria Teresa Braidot (Foto Bumbaca)

Emanuela: Vsak dan prihaja babica. Blizu so nam tudi nekatere družine, s katerimi sodelujemo v sklopu župnije. Dragoceni pomočniki so nam še Kazimirjeva sestra Marinka in brat Marko ter seveda babici iz Števerjana in Gorice.

Kazimir: Res, dosti nam pomagajo sovaščani. V vasi živi otroška varuška, ki po delu pogosto prihaja mimo vprašat, ali potrebujemo kaj. Med sosedi srečujemo dosti te topline, razpoložljivosti, pripravljenosti in pomoči. Imajo izrazit čut za skupnost.

Kaj pomeni po vašem mnenju imeti danes pet otrok?

Kazimir: Najprej je to velika odgovornost. Otroke je treba nekako pospremiti, da postanejo odrasli. Veliko ljudi nam zavida, češ da imamo pogum. Mnogi pravijo: "Kaj jim boste dali jesti?" Jaz pa mislim, da je bila nekdaj večja revščina. Danes, hvala Bogu, imamo toplo stanovanje, dva ali tri obroke. Naši starši so nam omogočili, da smo zrasli, ko ni bilo toliko materialnih dobrin; pozornost se je osredotočila verjetno na druge, trajne vrednote. Moda traja eno samo sezono, vrednote naroda in družine pa ostanejo in te držijo pokonci. V številni družini je sicer veliko dela, nimaš časa, da bi se dolgočasil. Gorje pa, če otrok ni doma! Če jih ni, je vse prazno.

Emanuela: Ljudje radi pravijo, da si pet otrok lahko privošči, kdor ima veliko denarja in jim lahko veliko nudi. Jaz mislim, da je treba najprej skrbeti za druge stvari. Najprej moraš biti gotov, da jim posreduješ ne vse, kar bi potrebovali, ampak to, kar je v življenju pomembno, bistveno, to, kar jim bo pomagalo rasti v uravnovešene osebe.

Kako potekajo hišna opravila pri vas doma?

Kazimir: Pri nas se otroci zbudijo ob 6.30, spat pa gredo okrog 20.30. Na zidu imamo razpredelnico z nalogami vsakogar vsak dan. Eden gre zjutraj iskat kruh in mleko, drugi pospravljajo postelje itd. Verjetno je pri hiši več dela z enim samim otrokom, kajti v tistem primeru mu vse narediš ti; če pa jih je več, se hišna opravila porazdelijo. Treba jih je pametno koordinirati. Če delo dobro organiziraš, ostane tudi čas zate.

Kakšne reakcije srečujete zaradi svoje izbire v ljudeh okrog sebe?

Kazimir: Zgodi se, da te kdaj kdo čudno pogleda, se pa moraš naučiti odgovoriti. Nekateri pravijo: "Moraš imeti pogum, da imaš toliko otrok..." Za nas zahteva večji pogum dejanje človeka, ki otroka zavrže v smeti ali se odloči za splav. Vse je odvisno od zornega kota. Nekateri ljudje splavijo kar tako, kot bi ugasili cigareto! Za nas bi bilo težje splaviti kot pa otroka obdržati. Nismo junaki! "Junaki" so tisti, ki imajo pogum ubiti človeka. To je treba ljudem tudi dopovedati. Logično, v številni družini nisi nikdar brez skrbi. Ko so otroci majhni, so majhni problemi; ko zrasejo, problemi rastejo z njimi. Obstajajo ljudje, ki jih popade panika z enim samim otrokom!

Emanuela: Ni vedno lahko in idilično. Imamo težave, ker je Enea velik, Alice ima 13 let itd. Spopadamo se z različnimi fazami doraščanja. Otroke moramo spremljati še bolj tedaj, ko so veliki, kot pa, ko so majhni. Vseeno pa je treba iti naprej. Edino to: moliti moraš, da ohraniš vedno veliko energije in zdravja. Na reakcije drugih smo se pa že malo navadili. Ko smo povedali, da čakamo petega otroka, smo naleteli na različne odzive. Nekdo mi je rekel: "Ne boš imela niti več časa zase." Nič hudega! Drugi pa so delili z nami veselje pričakovanja in samega rojstva.

Lahko opišete kak poseben prijem, kako vzgajate otroke?

Kazimir: Zadnje čase imamo majhno televizijo, kmalu pa bomo odpravili še tisto. Dobro je imeti televizijo, če jo uporabljaš pametno. Določen čas smo jo sicer imeli, potem pa sem prerezal žice, ker so bili otroci vedno tam. Odtlej smo vsi več brali, imeli smo več časa za pogovor. Komaj se dajo pred ekran, ne berejo več. V naši hiši se redno bere; vsak naš otrok ima na nočni omarici knjigo, ki jo bere. Po mojem mnenju vodi televizija človeka, koder sama hoče. Kot otrok nimaš več domišljije, kot odrasel pa nisi več razgledan in odprt na 360 stopinj. Če se pa naučiš brati, razvijaš fantazijo, imaš kritičen pristop, se znaš pogovarjati.

Kaj je za vas pogovor v družini?

Kazmir: Pogovor pri večerji ali po njej: preprosto srečanje, ko smo skupaj, saj ni treba filozofirati, kdo je bil Shakespeare, kdo je Bog itd. Brez velikih pričakovanj, preprosto, tako da se vsakdo čuti doma.

Kako bi lahko na kratko opisala (z eno samo besedo?) svojih pet otrok (ali vsaj prve štiri)?

Emanuela: Enea in Gregor sta "poosebljena energija", simbol življenja, nemir, iskanje novega. V vsaki težavi se znajdeta. Alice je zelo odgovorna, dosti pomaga predvsem pri delu s Saro. Le-ta je še majhna, se vedno smeje; vidi se ji, da ima dosti bratov, saj se znajde dobro z vsemi.

Kazimir: V Alice vidim žensko, jutrišnjo mamo; je metodična in vztrajna. Enea in Gregor pa sta res umetnika, polna življenja.

Kaj jim želite v prihodnosti?

Emanuela: Kot mama jim želim, da bi uresničili to, kar si želijo, upoštevajoč vrednote, ki smo jim jih posredovali. Če bodo potem izbrali druge poti, upam, da jih bom znala sprejeti.

Kazimir: Želim jim, da bi imeli in ohranili neko notranjo srečo, da bi bili zadovoljni in lahko rekli: "Da, mi je lepo...!"

DD

ODLOMKI IZ PAPEŽEVE NOVOLETNE POSLANICE

BREZ PRAVIČNOSTI NI MIRU

Sveti oče je tako, kot to počne vsako leto ob božičnih in novoletnih praznikih, tudi letos govoril o miru, ki naj postane dobrina za vse ljudi na svetu. Pred novim letom je sv. oče dal v javnost tudi svojo poslanico ob svetovnem dnevu miru, ki ga praznujemo na prvi dan novega leta. V nadaljevanju zapisa bomo iz te poslanice vzeli nekaj misli, ki jih je v slovenščino prevedel Bogdan Dolenc, celotno poslanico pa je izdala Družina.

"Pravičnost in mir hodita skupaj in sta v trajnem, dinamičnem razmerju. Pravičnost in mir sta usmerjena k blagru vsakega posameznika in vseh ljudi, zato zahtevata red in resnico. Kadar je ogrožen eden od njiju, se zamajeta oba; kadar je napadena pravičnost, je v nevarnosti tudi mir." (...)

"Spoštovanje človekovih pravic ne pomeni samo njihove zaščite na pravnem področju, ampak mora upoštevati vse vidike, ki izhajajo iz pojma človekovega dostojanstva; to dostojanstvo je temelj sleherne pravice." (...)

"Kjer obstaja pristna »družina narodov«, ne sme biti nihče izključen; nasprotno, ravno najšibkejšega je treba podpirati, da bi mogel v polnosti razviti svoje možnosti." (...)

"Prva oblika nepravičnosti so primeri skrajne revščine. Njeno odpravljanje mora biti prvenstvena naloga vseh tako na narodni kot na mednarodni ravni." (...)

"Država je postavljena v službo državljanom in upravlja z dobrinami ljudstva, zato mora pri tem imeti pred očmi skupni blagor. Dobra vlada zahteva natančen nadzor in dosledno pravilnost pri vseh gospodarskih in denarnih poslih. (...) Nepoštena uporaba javnega denarja udari predvsem revne ljudi; ti prvi občutijo pomanjkanje osnovnih služb in uslug, ki so nepogrešljive za razvoj osebe." (...) "Mir za vse se poraja iz pravičnosti vsakega posameznika." (...)

"Nenadomestljiva je pri vzgoji domača družina, ki ostaja prednostno okolje za človeško vzgojo novih rodov." (...)

"Ljubite to, kar je pravično in resnično, tudi takrat, ko to pomeni žrtve in od vas zahteva, da plavate proti toku." (...)

"Kdor živi v bedi, ne more več čakati, sedaj potrebuje pomoč in ima pravico, da takoj prejme, kar potrebuje." (...) "Srce evangeljskega sporočila je Kristus. On je mir in sprava za vse ljudi. Naj njegov obraz razsvetljuje pot človeštva, ki bo kmalu prestopilo prag tretjega tisočletja. Njegova pravičnost in mir naj postaneta dar za vse ljudi brez razlike!"

JUP

SVETI OČE NA DAN SVETE DRUŽINE

SKRBNO BDIMO NAD DRUŽINAMI!

Na zadnjo nedeljo leta 1997, ki je bila posvečena Sv. družini in z njo vsem družinam sveta, je papež Janez Pavel II. med Angelovim češčenjem na Trgu sv. Petra v Rimu posvetil posebno pozornost današnjim družinam.

Sedanji Petrov naslednik, ki je v svojih skoraj 20 letih papeževanja pomladil Cerkev in vnesel vanjo svežega poguma in umirjene odločnosti, je še enkrat povabil vse kristjane in ljudi dobre volje, naj se branijo pred izzivi in napadi splošno prevladujoče postmoderne kulture, ki iznakazujejo pravi obraz družine. Še enkrat se je zavzel proti splavu in evtanaziji, namignil pa je tudi na vedno širši pojav homoseksualnih parov, ki bi ponekod tudi s pravno zaščito radi zamenjali t.i. tradicionalno družino. Janez Pavel II. se je zavzel za ostarele, "žrtve individualizma", ki prekvaša sodobno miselnost, s tem pa krha enotnost družin in osnovno družbeno vrednoto - solidarnost. To so besede papeža, ki je doslej posvetil dosti besed, dejanj in močnih znamenj prav družini. Prav ta je namreč po njegovem mnenju temelj svobodne in solidarne družbe; zato jo je treba z vsemi močmi čuvati. Danes ji grozijo še revščina, brezposelnost, pomanjkanje bivališč, miselnost, ki nasprotuje daru življenja in podpira njegovo uničevanje; pa še individualizem, ki omalovažuje sočloveka in ga kvečjemu izrablja, za sabo pušča kot na bojnem polju številne osamljene ljudi, stare in mlade... Pod vprašajem sta zato sama struktura in vloga družine, nad katero moramo skrbno bdeti.

DD

V IMENU TAIZÉJA 80.000 MLADIH OSVOJILO DUNAJ

Od 29. decembra do 2. januarja so se zbrali v avstrijski prestolnici mladi iz vseh evropskih držav. Zelo številni so prišli iz vzhodne Evrope, katerih prisotnost daje srečanjem poseben pomen. Brat Roger, ustanovitelj ekumenske skupnosti iz Taizéja, je v svojem razmišljanju pred množico udeležencev poudaril izvor oz. cilj teh srečanj: "Uspelo nam je korak za korakom zbrati vedno večje število mladih ne samo iz Evrope, temveč z vseh kontinentov." Izkazalo se je, da so taizéjska srečanja resnični in tako prepotrebni mostovi med vzhodnim in zahodnim svetom. Na njih so aktivno udeleženi tudi mladi pravoslavne izpovedi, tako da se zbrani ob drugačnosti učijo drug drugemu prisluhniti. Mladino so s sporočili pozdravili papež Janez Pavel II., moskovski patriarh Aleksej II., kostantinopelski patriarh Bartholomeos, nadškof iz Cantorbéryja George Carey in gen. tajnik Združenih narodov Kofi Annan.

IZ ŽIVLJENJA CERKVE

SLOVO OD FATIMSKE MATERE BOŽJE NA SVETI GORI

Novi glas je v zadnji lanski, božični številki, poročal o romanju fatimskega kipa Matere božje na Goriškem; pričelo se je na Mirenskem Gradu, zaključilo pa na Sveti gori oziroma na Kostanjevici pri Gorici. V tem zapisu se bomo osredotočili na obisk v teh dveh svetiščih, ki je zaradi velike množice vernikov izzvenel še posebej veličastno, pa tudi iz posamičnih župnij poročajo o številni, kar presenetljivi udeležbi.

Obisk fatimske Marije na Mirenskem Gradu je bil pripravljen za celotno dekanijo Šempeter, ki obsega spodjno Vipavsko dolino, saj so ljudje prišli iz cele vrste vasi od Branika in Dornberka navzdol pa do Šempetra, Vrtojbe, Renč, Bilj, s Krasa in od drugod. Slovesnost se je pričela v nedeljo, 14. decembra, ob devetih zvečer s procesijo po božjepotnem griču, med katero so verniki navdušeno prepevali, v rokah so nosili sveče, kip Matere božje, ki so ga nosili mirenski fantje, pa je bil obdan z baklami. Sledil je slovesen vhod v cerkev, romarji so nato molili vse dele rožnega venca, zatem pa je bila na vrsti sveta maša in po njej pete lavretanske litanije Matere božje z odpevi. Med mašo je pomenljiv priložnostni nagovor imel p. Leopold Grčar z Brezij. Izredna slovesnost, ki je vse prisotne naravnost ganila, se je zaključila z zahvalno pesmijo in priljubljeno *Marija skoz' življenje*.

Fatimski kip se je naslednje jutro zgodaj zjutraj za kakšno uro ustavil v mirenski župnijski cerkvi, kjer so se številni domačini udeležili tudi svete maše, nato pa je odpotoval še v druge kraje na Goriškem. Njegovo popotovanje se je idealno vključevalo v adventno pričakovanje prihoda Odrešenika, hkrati pa je na neki način spominjalo na starodaven, ponekod še ohranjen slovenski običaj nošenja Marijinega kipa, ki je devet dni zapored potoval po vasi in vsako noč prenočeval v drugi hiši. Marsikdo si je tudi zastavil vprašanje ali morda izrazil začudenje nad tako številno prisotnostjo vernikov povsod po Sloveniji, koder je potoval fatimski kip. Vsekakor je dejstvo, da ljudje občutijo pravo žejo po duhovnih dobrinah, kar je reakcija na vsiljivost lažnih vrednot, ki jih ponuja zmaterializirana družba. Ljudje se tudi zavedajo resnosti trenutka ob iztekajočem se tisočletju, ki od vsakogar terja versko in moralno prenovo.

V tem duhu je izzvenelo tudi slovo od fatimske Marije na Sveti gori na praznik sv. Štefana popoldne. Verniki so kljub dežju in mrazu povsem napolnili prostorno baziliko, somaševanje številnih duhovnikov pa je vodil koprski škof msgr. Metod Pirih. V svoji pridigi je izrazil veselje, "da je bila fatimska romarica v Sloveniji tako lepo in mogočno sprejeta, da nas je obogatila z novimi milostmi in opogumila za našo nadaljnjo krščansko pot v tretje tisočletje." Slovesnost je neposredno prenašal radio Ognjišče, tako da so ji lahko sledili tudi tisti, ki se je niso mogli udeležiti.

Med to slovesnostjo je vsem prisotnim in tudi poslušalcem seglo v srce veličastno ljudsko petje, ki ga je na orgle mojstrsko spremljal prof. Jože Trošt. Še dve stvari je potrebno omeniti v zvezi s svetogorsko slovesnostjo. Škof Pirih je po pridigi sprejel v službo za bralca in mašnega pomočnika tri bogoslovce iz koprske škofije. Kot je za ta romarski kraj skoraj obvezno, se je bogoslužje zaključilo s petimi litanijami Matere božje z odpevi.

Fatimski kip je nato s Svete gore bil prenesen v frančiškansko cerkev Gospodovega oznanjenja na Kostanjevici (Kapeli) pri Gorici, kjer je sledilo celonočno bedenje z dvema mašama. V soboto, 27. decembra, zgodaj zjutraj je kip prečkal državno mejo in se na poti na letališče Ronke kratko ustavil tudi v cerkvici v Dolu, o čemer pa je govor na drugem mestu.

MV

KIP FATIMSKE MATERE BOŽJE MED VERNIKI V DOLU

Nova Cerkvica na Palkišču na goriškem Krasu je posvečena prav njej.

Na dan sv. Štefana se je kip fatimske Marije vrnil iz Soške doline v Solkan. Po postanku na Sveti gori in nato na Kostanjevici nad Gorico so kip pripravili za odhod v Fatimo prek Doberdoba do letališča v Ronkah. V sporazumu s p. Matejem in p. Vidom pa se je kip ustavil tudi na Palkišču, kjer je bila 12. oktobra lani posvečena nova cerkvica prav v čast fatimski Materi božji. Ob 4.40 ponoči je kip priromal tudi v Dol. Kljub zelo zgodnji uri se je nabralo lepo število vernikov, Marijinih častilcev, ki so z navdušenjem sprejeli romarsko fatimsko Marijo v novo cerkev. Sledila je sv. maša ob kipu. Z domačim župnikom Antonom Prinčičem je somaševal sosednji župnik Viljem Žerjal; priložnostne besede pa je spregovoril tudi velik častilec Matere božje in župnik v Desklah g. Danilo Cimprič. Po maši so se domači župnik in Doljani zahvalili za izredni obisk ter se poslovili od kipa. Nekateri vaščani so navdušeno pospremili kip skozi Doberdob v Ronke na letališče. Tam so se srečali z mariborskim škofom dr. Krambergerjem, ki je spremljal kip do Fatime. Tedaj je izrazil željo, da bi tudi on rad obiskal novo cerkev v Dolu, posvečeno Fatimski Gospe. In res se je 30. decembra, ob vrnitvi iz Fatime, pridružil Doljanom. Ker se mu je zelo mudilo, si je na hitro ogledal cerkev, spregovoril nekaj spodbudnih besed o češčenju Marije in dal svoj škofovski blagoslov. Škofa je prišel pozdravit kot zastopnik goriške nadškofije dekan štandreškega dekanata g. Anton Lazar. Po Krambergerjevem odhodu je sledila zahvalna maša za vse prejete darove v letu 1997 v Dolu.

POKOJNI MSGR. UMBERTO MINIUSSI

V župniji Visco v Furlaniji so 13. decembra položili k večnemu počitku župnika in dekana msgr. Umberta Miniussija. Pogreb je vodil generalni vikar msgr. Silvano Cocolin, ker je bil nadškof zadržan. Somaševalo je kakih 40 sobratov. Pokojni monsinjor se je rodil v revni družini v Cervignanu leta 1911. Srednje šole je opravil v goriškem malem semenišču, teologijo pa v bogoslovnem semenišču. Posvečen je bil leta 1935 v oglejski baziliki. Kot duhovnik je služboval v nekaterih furlanskih župnijah, nazadnje v Viscu, kjer je vodil župnijo 40 let. Opravljal je tudi več služb v goriški nadškofiji. Msgr. Miniussi je bil zgleden duhovnik. Naj počiva v božjem miru.

SVETNIK TEDNA

11. JANUAR

SILVESTER ČUK

PAVLIN II., OGLEJSKI PATRIARH, APOSTOL SLOVENCEV

Na ozemlju, kjer danes živimo Slovenci, so se naši predniki naselili po letu 568. Takrat so se od tod umaknili Langobardi, ki so ustanovili lastno državo v Italiji. Meja med Slovenci in Langobardi je tekla po robu Furlanske nižine. Slovenski mejaši na severu so bili Bavarci in meja med njimi je potekala nekako po slemenu Visokih Tur. Slovenci so imeli samostojno kneževino Karantanijo; njeno prebivalstvo je bilo pokristjanjeno pod drugim krščanskim knezom Borutom (ok. 751-769). Južni predeli današnjega slovenskega ozemlja (Kras, Posočje, Posavje) so bili pokristjanjeni nekoliko kasneje po letu 791, ko je Karel Veliki uničil državo Obrov v Podonavju. Tod so misijonarili blagi menihi iz Štivana pri Devinu. Misijonsko delo je organiziral in vodil oglejski patriarh Pavlin II., zato mu po pravici gre naslov "apostol Slovencev". Bil pa je tudi eden vodilnih škofov tedanje krščanske Evrope.

Do leta 776, ko se je sholastik (izobraženec, učenjak) Pavlin prvič sestal z vladarjem Karlom Velikim, ne vemo o njem skoraj nič. Verjetno je izšel iz stare furlanske rodbine v Ogleju ali okolici ali morda celo v Čedadu. Starši so mu omogočili najvišjo možno izobrazbo. L. 776, ko je Karel Veliki zatrl upor langobardskih voditeljev v Furlaniji, je petdesetletni Pavlin od njega dobil v dar veliko posestvo. Vladar ga je povabil na svoj dvor, v palatinsko šolo, kjer je zbiral največje učenjake svoje dobe, ki so opravljali službo učiteljev, zaupal pa jim je tudi razne državniške naloge. Pavlin je med svojim desetletnim bivanjem na dvoru poglobil svoje znanje in si pridobil tudi nekaj državniških izkušenj. Ko je bil leta 787 izpraznjen patriarški sedež v Ogleju, je Karel Veliki papežu Leonu III. predlagal, naj na odgovorno mesto oglejskega patriarha postavi Pavlina in papež je njegov predlog sprejel.

Kot oglejski patriarh je Pavlin II. zaslovel po svoji izredni bogoslovni učenosti. Napisal je več del, v katerih je branil pravo vero, zlasti nauk o Sveti Trojici in o Marijinem božjem materinstvu. Pisal je tudi vzgojne spise. Spesnil je več hvalnic, ki so jih prepevali pri bogoslužju. Znal je tudi živo in prepričljivo nastopati kot govornik. Leta 796 je sklical pokrajinski koncil v Čedadu. Uvedel je vrsto predpisov, ki so se na naših tleh obdržali dolga stoletja.

Patriarh Pavlin je kot dobri pastir obiskal tudi kraje, kjer so bili naseljeni Slovenci. Sestal se je s prijateljem salzburškim nadškofom Arnom. Dogovorila sta se, da naj meja med oglejskim patriarhatom in salzburškim misijonskim področjem teče po reki Dravi. Ta meja je bila uradno določena leta 811, obdržala se je 975 let - do preureditve škofijskih meja na ukaz razsvetljenega avstrijskega cesarja Jožefa II. (1786). Na sinodi v Čedadu je patriarh Pavlin II. razglasil smernice za misijonsko delo med Slovenci, ki je bilo zelo uspešno. Življenje tega velikega moža se je izteklo 11. januarja leta 802. Prezgodaj, da bi mogel videti uresničenje svojih načrtov za krščansko vzgojo Slovencev južno od Karavank na desnem bregu Drave.

STATI IN OBSTATI (15)

OTMAR ČRNILOGAR

BOG JE LJUBOSUMEN NA BESEDO

Še bogoslovca me je teta Julka vprašala, če se kaj bojim pridiganja. Koj sem ji odgovoril, da ne; da se pa bojim, da me neuki verniki ne bodo razumeli; da ne vem, kako bom učene reči razumljivo, njihovi izobrazbi dosegljivo povedal. (Tipična prevzetnost mladega prevzetnega bogoslovca, ki je komaj obliznil bogoslovno znanost!). Pa me je teta Julka postavila na tla: "O, če boš imel kaj povedati, te bodo tudi tisti tvoji 'neuki verniki' razumeli; če pa v sebi ne boš imel ničesar, bodi raje tiho."

In tako se je tudi zgodilo. Čim več je za mano pridig - in jih je okrog 2.500, tem bolj se pridige bojim. Moj teden se ne konča po nedeljskih večernicah, tudi ne po "deseti maši", ampak po pridigi. Ta je tista, ki mi v soboto ne pusti zaspati. Vtesnjenega se čutim kakor Soeren Kierkegaard, ki mu ni šlo v glavo, kako je mogel Bog od Abrahama zahtevati, naj mu daruje edinega sina Izaka.

Težava je v tem, kaj s pridigo evangeliju dodati, s čim Pavla, Janeza, Petra... še poplemenititi, ne da bi jih v resnici razvodenili, poplitvili - izničili. Nazadnje je težava še v tem, s kakšno duhovno hrano za en teden nahraniti ljudi. Pridiga mora namreč poslušalce "prizadeti", tj. odgovoriti mora prav na njihova trenutna vprašanja. In vsebino pridige naj bi prežemala pridigarjeva ljubezen, ne ljubimkanje.

Še danes mi ne gre v glavo, kar mi je pred desetletji neki duhovnik rekel. Rekel mi je, da mu lahko še potem, ko bo že na sredi stopnic na prižnico, povem, o čem naj govori. Da se bo že znašel, je dejal. Abotnost pa taka!

Pridigar ni nekakšen aktivist, trgovski potnik, ki skuša za vsako ceno prodati najbolj ceneno blago, marveč prerok, mož, ki ga mora biti strah dveh: Boga, v čigar imenu nastopa, in vernikov, ki od pridigarja pričakujejo natančno tisto, kar je avtor Sv. pisma imel v mislih. In tako se pridigar znajde v križnem ognju: na eni strani Bog, na drugi človek.

Če kdo kupi pralni stroj, pa navodila za vklopitev narobe razume, bo pač ob pralni stroj. Čez čas bo lahko novega kupil. Če pa kdo evangelij narobe razume, ni več pomoči, saj življenja ne bo več mogel ponoviti. Zato ni le neokusno, marveč poniglavo in znamenje neodgovornosti do avtorja SP Boga in do poslušalca, če kdo šele na stopnicah na prižnico izbira misli za pridigo.

Nevsiljiv nasvet: Že v nedeljo po večernicah vzemi v roke berila in evangelij naslednje nedelje, jih pazljivo preberi in ves teden v tistih časovnih luknjah razmišljaj, kaj bo čez teden dni ljudem primerno povedati. Tako te tudi v noči s sobote na nedeljo pridigarska mora v spanju ne bo tlačila.

DALJE

■ RADIO OGNJIŠČE ODDAJA PROGRAM IZ KOPRSKEGA STUDIA VSAK DAN MED 16. IN 19. URO. POSLUŠATE GA LAHKO NA FREKVENCAH 107,5 - SVETA GORA (GORIŠKA IN FURLANIJA) IN 91,2 - TINJAN (TRST). VSAKO SOBOTO LAHKO PRISLUHNETE OB 16.10 *GLASBENIM DARILOM* (ČESTITKE IN GLASBENE ŽELJE) IN OB 17.10 KONTAKTNI ODDAJI *KARAVANA PRIJATELJSTVA*, KI JO PRIPRAVLJA ALBERTO PUCER. V *KARAVANI* LAHKO GLASUJETE ZA SVOJO PESEM IN SI Z MALCE SREČE PRI-SLUŽITE NAGRADO. TELEFON STUDIA 00 386 66 281 114.

S 3. STRANI

"KULTURA, VZGOJA, DUHOVNOST OSNOVA..."

Za Slovensko skupnost se potem - mimo tega, da očitno tudi nismo dovolj spretni v pritegovanju sotrudnikov - hudo pozna, da ni več prisotna v deželnem svetu, kjer je imela tri desetletja skromno, a pomembno postojanko, ki je bila dragocena za somišljenike in nasprotnike in je mogla ob političnih pobudah izvrševati tudi celo vrsto drobnih dejanj v korist naših ljudi. Pri dejavnosti med mladimi je bilo vedno prisotno "valovanje" v zanimanju. Zdaj smo že nekaj časa "na suhem". Če tukaj ne bo kmalu zaznavnih novosti, bo to zaskrbljiv alarmni zvonec.

Italijanska republiška ustava omenja stranke le v enem samem členu, in sicer v 49. Ta pravi, da imajo vsi državljani pravico, da se svobodno združujejo v političnih strankah in tako z demokratično metodo prispevajo svoj delež k oblikovanju vsedržavne politike. Kaj bi k temu načelnemu poudarjanju pripomnil glede na dejstvo, da se slovenski manjšini dejansko zapira pot k izvolitvi njenih predstavnikov v tiste zbore, kjer se dejansko oblikuje vsedržavna in torej tudi manjšinska politika?

Odrinjanje od izvoljenih teles je protidemokratično in protiustavno, zato se mora prizadevanje za zajamčeno zastopstvo nadaljevati, a kaj, ko imajo oblasti "kritje" v zadržanju mnogih naših ljudi, ki ne reagirajo, vodilni predstavniki Slovencev v vsedržavnih strankah pa zagovarjajo integracijske modele. Poleg tega ostaja odprto drugo veliko področje našega zastopanja v javnosti: skupno slovensko, demokratično izvoljeno predstavništvo. Tudi v ta načrt je Slovenska skupnost vložila veliko napora. Načelno so vse komponente za oblikovanje takega predstavniškega telesa, ki bi avtentično predstavljalo voljo manjšine v Rimu, Ljubljani in Bruslju, a stvar se nikamor ne premakne...

Kaj bi bilo še potrebno ukreniti, da bi se položaj bistveno izboljšal?

Oblikovanje skupnega predstavništva, zajamčeno zastopstvo v izvoljenih telesih, zaščitni zakon - to so predlogi in zahteve, o katerih že predolgo govorimo in ki bi nudili manjšini temeljna sredstva za spopadanje s problemi. Teh namreč ne bo nikoli konec.

Vendar pa mi v zvezi z vsem, kar je bilo povedano v tem razgovoru, prihaja na misel še ena nuja, in sicer da bi med našimi levičarji vstal mož (ali žena), ki bi glede temeljnih narodnih zadev, dvomljive multikulturnosti, sožitja med nami, skupnih pobud povedal jasno besedo. Ne morem verjeti, da vsi soglašajo s sedanjim stanjem oziroma se nočejo izreči. Glasove iz vrst SSk, SSO, Novega glasa in drugih krogov pri mnogih očitno zastirajo nezaupanje ali celo predsodki. Gre pa za perspektive naše narodnostne skupnosti. Nekdo mora kaj drugačnega povedati.

Kaj bi povedal bralcem Novega glasa ob novem letu 1998?

Dalo bi se govoriti še o marsičem, a sem bil že predolg. Vsem voščim obilo duhovne in telesne moči, da bi v letu 1998 premagovali težave in dosegli uspehe. Da bi obrodilo sad to, kar smo mi sami in drugi pred nami z vero v prihodnost sejali.

PAHORJEV VEČER V RONKAH

Pred božičnimi prazniki je bil v Ronkah večer, posvečen pisatelju Borisu Pahorju. Kulturna večnamenska organizacija iz Tržiča je namreč pred časom razglasila izid natečaja S. Kosovel za prevode slovenskih del v italijanščino. Prvo nagrado je prejel prevod Pahorjevega romana *Nekropola*, ki ga je v italijaščino prevedel Ezio Martin. Zato je bil ta večer kar posebno slovesen in je v dvorano občinskega sveta v Ronkah privabil številno publiko.

Na večeru je najprej spregovorila Aleksandra Devetak in poudarila pomen tega literarnega srečanja s slovenskim pisateljem. Nato je v imenu prirediteljev govoril predsednik ustanove Pizzamiglio in se zaustavil ob značilnih potezah Pahorjevega dela ter opozoril na problem prevajanja slovenskih avtorjev v italijanščino. Nato je prisotne nagovoril župan iz Ronk Novelli, ki je toplo pozdravil to kulturno pobudo in se zavzel za sodelovanje in prijateljstvo med tu živečima narodoma. Za njim je v daljšem posegu spregovorila prof. Marija Pirjevec s tržaške univerze, ki je vsebinsko podrobno analizirala prevod *Nekropole* in se nasploh zaustavila ob problematiki prevajanja slovenskih del v italijanski jezik. Kot zadnji je spregovoril pisatelj sam. Boris Pahor je nekako z grenkobo podčrtal sedanje prevajalsko stanje v Italiji, ko velike ali male založbe nimajo posluha za slovenska dela, medtem ko ista dosegajo recimo velik uspeh v francoskih ali nemških prevodih. Večer je zaključil film o Borisu Pahorju, ki nazorno prikazuje izsek njegovega življenja in dela.

KNJIŽNI DAR CELOVŠKE MOHORJEVE ZA LETO 1998

Že nekaj časa so na razpolago celovške Mohorjeve knjige za prihodnje leto. Knjižni dar obsega: Koledar, kulturnozgodovinski turistični vodnik Po koroških poteh, *iz esperanta prevedeno knjigo* Gandhijevo življenje *in roman* Lažnivec Jakob. *Na prodaj je seveda tudi tradicionalna* Pratika.

Koledar na 160 straneh prinaša običajni del, predstavlja slovenske umetnike, opisuje koroške dogodke in objavlja tudi prispevke rojakov po vsem svetu.

Lažnivec Jakob je najbolj poznan roman poljskega pisatelja Jureka Beckerja, ki je komaj 60-letni umrl letos marca. Napet roman pretresljivo podaja zgodbo Juda Jakoba, ki je bil med drugo svetovno vojno zaprt v judovskem getu na Poljskem. Da bi moralno dvigal sojetnike, si je dnevno izmišljeval spodbudne vesti o napredovanju sovjetske vojske, dokler mu novic ni zmanjkalo...

Gandhijevo življenje je v 50. letih pravzaprav kot radijske govore opisal francosko govoreči Švicar Edmont Privat. Iz esperantskega jezika je preprosto podano knjigo velikega Indijca prevedel Vinko Ošlak. In kar je pri vsem še zanimivo: pisatelj se je že med prvo svetovno vojno soočil s Slovenci in njihovimi problemi oz. željami, ko je kot francoski dopisnik obiskal Slovenijo in Hrvaško in posredoval pri francoskem zunanjem ministru za njeno odcepitev. Sicer pa knjiga prav v letu proti rasizmu opisuje življenje Mahatma Gandhi, ki je s svojo smrtjo dokazal, da je politika mogoča s pomočjo nenasilja.

Po koroških poteh je edina knjiga koroškega rojaka. Dr. Janko Zerzer v njej opisuje tako koroške Slovence kot njihovo zgodovino, literaturo in zemljepisno lego. Kdor išče možnosti ogleda prelepe Koroške dežele, ta bo z Zerzerjevo knjigo najbolje opremljen in poučen.

Izbira torej ni majhna, za ceno 490 ATS (ali 6.500 SIT) jo je mogoče dobiti, zato je odvisno le od naše dobre volje, ali se bomo možnosti poslužili ali ne.

RB

OD ADENAUERJA DO KOHLA (2)

JOŠT ŽABKAR

Kohl *(na sliki)* je na tem področju precej drugačen. Zunanjih manifestacij katoličanstva Adenauerjevega tipa ne pozna veliko. Take manifestacije so pri njem kaj redke. Podoba je, da je za njega katoličanstvo predvsem notranja zadeva.

Če Kohla in Adenauerja poskušamo primerjati na področju strankarske ideologije, lahko mirno rečemo, da so razlike kaj vidne. Predvojni Zentrum je bil stranka samo katoličanov, današnja CDU (in njena sestrinska bavarska stranka CSU) je pa krščanska stranka. To pomeni, da se CDU ne zgleduje po katoliških, ampak po splošno krščanskih političnih in socialnih idejah. Zato so v CDU bodisi med člani kot med poslanci, ministri in predsedniki republike prisotni katoličani in protestanti. Ali so očetje reformacije in protireformacije zadovoljni s tem stanjem, to se bo videlo v onstranstvu.

Vedno znova se v zadnjih časih govori o tem, kdo bo ali kdo naj bi bil Kohlov naslednik v vodstvu stranke, zraven pa še vprašanje, kdaj bi naslednik nastopil nasledstvo. Zgledalo je, da je med kandidati tudi kakšen ministrski predsednik te ali one deželne vlade iz preminule komunistične "demokratične" Nemčije. Kohl je končno za naslednika imenoval načelnika CDU-jeve parlamentarne skupine Schäubleja. Kdaj pa bo naslednik nasledil, to je pa ostalo zatrto v nepregledno meglo. Samo eno je še kar precej gotovo, da je namreč Kohlove politične kariere konec, če krščanski demokrati in liberalci po parlamentarnih volitvah, ki bodo letos, ne bodo imeli v parlamentu absolutne večine. V zbornici dežel pa imajo socialdemokrati in zeleni že itak absolutno večino. In vlada se mora že danes pogajati z opozicijo, ko pač ustava ali zakon zahtevata absolutno večino v obeh zbornicah, se pravi v Bundestagu (parlamentu) in v Bundesratu (zbornici dežel).

V ostalem je pa Kohl presekal vse diskusije na tem področju z lakoničnim stavkom: *Najprej je treba zmagati volitve, vse drugo se bo pa videlo potem.*

V Nemčiji se danes govori in razpravlja o možnem padcu kupne moči nemške marke, o znižanju obeh tipov penzije (Pension in Rente), o zvišanju osebnega prispevka in znižanju državnega prispevka pri obeh tipih penzije, razvrednotenju nemške marke, zvišanju vplačevanj za medicinske usluge s strani potencialnega bolnika, o zvišanju prometnega davka in znižanju podpore za brezposelne.

Vprašanje pa je tudi, ali se v Nemčiji danes da vpeljati čisti kapitalizem, kot ga je v Ameriki uvedel Clinton. Čisti kapitalizem bi pomenil, da se država popolnoma umakne s socialnega področja. Čisti kapitalizem bi v tem primeru pomenil, da posameznik stoji sam pred zasebnimi družbami, ki mu proti plačilu zajamčijo usluge na socialnem področju. Kdor more plačevati malo, bo dobil malo uslug; kdor je bogatejši, bo dobil veliko uslug; kdor pa nima, ne bo dobil nobenih uslug. Vendar si tako politiko pri sedanjem stanju v Nemčiji lahko privoščijo samo liberalci, katerih volilna klientela ne trpi pomanjkanja.

Verjetno bi se najbrž vsi ekonomski problemi Nemčije najbolje rešili, ko bi bili v vladi bodisi krščanski demokrati kot tudi socialni demokrati, ki bi obenem bili edini v tem, kaj je treba narediti. Takemu velikemu pritisku bi se ne mogel nihče postavljati proti. Vse to pa spada danes v kraljestvo sanj.

PREJELI SMO

KOMU ZVONI?

Vedno je žalostno, če komu ali čemu hemingvejsko zvoni. Sedaj zvoni Celovškemu zvonu, *sicer ob urednikovi razveseljivi ugotovitvi, da je namesto pesimistično prerokovanih petih izšlo 57 številk revije. Pa vendar. Vsako slovo je žalostno. In poslovilni uvodnik sedanjega odgovornega urednika revije Vinka Ošlaka pod fatalističnim ali boguvdanim naslovom* Vse mine *me ne more potolažiti.*

Res je! Vse, kar človeška roka počne, je minljivo. Pa vendar se velja tudi ob tem slovesu zamisliti. Morda pa le vse ni tako stihijsko določeno. Morda je kje odločala tudi človekova volja.

Ugotavljam namreč, da so v zadnjih nekaj letih na zamejski kulturni njivi usahnile kar tri revije: Most, Zaliv *in sedaj še* Celovški zvon. *To je dejstvo. Kakor je dejstvo, da so bile vse tri zamejske, ki so jih, če smo dovolj širokogrudni, pisali ljudje, če ne istega, pa vsaj sorodnega idejnega kroga, namreč, če se že tako gremo: naši. Ali je potrebno, da se v kulturi na tej naši (manjšinski) njivi gremo naše in one druge, je seveda drugo vprašanje.*

Torej je nujno vprašanje, ali smo v zamejstvu tako številni in bogati, beroči in osveščeni, da smo tri revije sploh potrebovali. In seveda konsekventna ugotovitev ali vprašanje: če bi ne imeli treh, temveč samo eno "našo" zamejsko revijo, bi morda ta še živela? Toda verjetno smo Slovenci tu in onstran meje za to preveč individualisti. Nimamo smisla za skupnost, vsak goji svoj vrtiček in misli, da ta daje edine užitne sadove, za katere je vredno živeti.

Vem, da me bodo obtožili krokarstva, ker nisem bil ne sodelavec in ne naročnik nobene od pokojnih revij. Nekoč sem pisal le za Most. *Pa vendar. Lahko se grem samo bralca. In menda je vsaka revija namenjena prav bralcu. To pa vendar lahko rečem. Vse tri revije sem redno bral ali, če hočem biti do skrajnosti natančen: vse tri revije sem iz čuta dolžnosti slovenskega zamejca redno kupoval in največkrat le na pol prebral. Kajti če me je zamejski čut dolžnosti spravil do tega, da sem revije vedno kupoval, me pa ni mogel vedno spraviti še do tega, da bi jih iz istega čuta dolžnosti tudi do kraja prebral. A takih, ki revijo kupimo iz čuta dolžnosti, čeprav je potem ne preberemo, ni prav veliko. Žal menda vedno manj.*

Pa bo imel urednik Zvona Ošlak lahko prav, da je na Koroškem vedno manj ljudi, ki obvladajo slovenščino. In verjetno v Italiji ni nič boljše. Kakor je gotovo tudi res, da imajo po padcu komunizma v Sloveniji alternativne slovenske revije, ki lahko izhajajo samo v zdomstvu in zamejstvu, vedno manj razlogov za obstoj. Pa vendar izraz emonocentrizem *ni prazna beseda. Tega se zavedamo vsi, ki kupujemo in beremo tudi osrednje slovenske kulturne revije. Slovensko obrobje obstaja tu in onstran tiste meje, ki je tisti, ki verjamemo v enotni slovenski kulturni prostor, ne priznamo. Slovensko obrobje je dejstvo. Torej gotovo prostor za slovensko zamejsko kulturno revijo je. Vprašanje je, kako ga lahko širokogledna zamejska ali že kar obmejna revija lahko zaposli. Že vnaprej poznam ugovor, kot zdravnik še posebno: diagnoza je lahka, težja je terapija. Morda velja to tudi za slovensko revijo na slovenskem severozahodnem robu. Morda bi se veljalo tudi zamisliti, komu je slovenska zamejska (obmejna) kulturna revija lahko namenjena, kdo bo segel z užitkom po njej. To sicer velja za vsako občilo. Morda pa ob slovesu še enega poglavja v zgodovini slavnega Zvona, ob slovesu še enega leta ta zapis lahko spodbudi kako novo zamisel. To je končno smoter tega zapisa.*

- RAFKO DOLHAR

RETROSPEKTIVNA RAZSTAVA MILOŠA VOLARIČA NA GRADU KROMBERK

Dne 19. decembra, so v prostorih Goriškega muzeja na gradu Kromberk odprli obširno retrospektivno razstavo slikarja Miloša Volariča. Razstava, ki je na ogled do 30. januarja, nam v več kot sto delih, ki so razvrščena bodisi kronološko kot po tehniki, predstavlja slikarjevo razvojno pot od začetne ustvarjalne faze vse do zadnjih umetniških snovanj.

Gre za pregled nad trideset let dolge ustvarjalne dobe, v kateri se zrcalita Volaričeva globoko čuteča narava in njegova navezanost na domače okolje in na intimne, lirične teme v umetniškem snovanju, obenem pa se nam kažeta njegovo aktivno sodelovanje na sočasni likovni sceni in plodno navezovanje na primorske sovrstnike.

Na otvoritvi je o slikarjevem delu spregovoril umetnostni kritik Milko Rener, ki je jasno razčlenil posamezna obdobja Volaričevega ustvarjalnega dela. V začetni ustvarjalni fazi, kot je poudaril Rener, je Volarič osredotočil svoje zanimanje na razvijanje motivov iz predmetnega sveta, predvsem v živalske in človeške figure, ki jih je abstrahiral v značilne osnovne poteze. Nastala so tako dela, v katerih se že kaže jasno izoblikovan likovni izraz, zaznamovan s sklenjeno formalno govorico in intenzivnim kromatskim spektrumom. Začenjajo se pojavljati tudi ciklusi, ki bodo stalna značilnost v Volaričevem ustvarjanju. Odločilen zasuk na njegovi razvojni poti nam kaže tako imenovana konstruktivna faza, ko se slikarjeva ustvarjalnost prepusti popolnoma abstraktnim oblikam, ki se na platnu združujejo v najrazličnejše kompozicije. Priča smo rasti in spajanju osnovnih form v gibčne metamorfoze in ameboidne forme. Sočasno z drugim likovnim ustvarjanjem nastaja tudi bogat umetnikov akvarelni opus. Kot je poudaril Milko Rener, se po svojem izrazu v tej tehniki Volarič uvršča med mojstre, kot sta Robert Hlavaty in France Slana, katerima se tudi čustveno pridružuje. Vsebinsko v akvarelih prevladujejo pokrajinske vedute, kot pa sam slikar pravi, ni to pokrajina, ki bi se nastavljala za turista, pač pa "lebdi pritlikava v svojem močvirju in v drobnih, upognjenih bilkah po travnikih..." Verjetno predstavljajo akvareli najbolj poznan del Volaričevega slikarskega opusa, vendar ne gre tu za zgolj krajinarske vedute, pač pa za globlje razmišljanje o utripanju in minljivosti življenja v sosledici letnih časov, sončnih vzhodov in zahodov. Na razstavi so na ogled tudi Volaričeva najnovejša dela, in sicer ciklus akrilov, ki jim je avtor dal skupen naslov Rojenice. V njih lahko razberemo slikarjevo navezovanje na svoje prvo obdobje, kažejo pa se nam kot monumentalna sinteza celovite Volaričeve osebnosti.

IFŽ

IZŠLA JE MLADIKA ŠTEVILKA 10

Prav na božični večer je iz tiskarne prišla zadnja, 10. številka revije Mladika v letu 1997. Platnico s posnetkom zasneženih stezic na Dolenjskem lahko imamo za lep izraz božičnega razpoloženja, ki je še podkrepljeno z uvodnikom Saše Martelanca z naslovom Srečen prvi Božič!. V njem izraža Martelanc prisrčno voščilo vsem otrokom, ki prvič praznujejo Božič.

Uvodniku sledi novela Katarine Mahnič z naslovom *Skok*, zatem se Vinko Beličič spominja svojega dopisovanja z glasbenikom in skladateljem Marijanom Lipovškom. Bruna Pertot nadaljuje z literarnim opisovanjem domačih rastlin in zelišč: tokrat je na vrsti mandelj. Ameriški rojak Vinko Lipovec je prispeval članek o življenju Slovencev v Clevelandu. Iz njegovega prispevka izvemo, da je tamkajšnji Baragov dom zaprl svoja vrata zaradi izseljevanja Slovencev iz tradicionalnih četrti. "Slovenstvo v Clevelandu še ni mrtvo," piše Vinko Lipovec, "v njem je še življenje, toda nekdanje podjetnosti in dejavnosti ni več." Kljub temu se snujejo novi načrti, ki dajejo upanje, da se bo slovenstvo v Clevelandu ohranilo: tako razmišljajo, da bi bivši samostan šolskih sester predelali v stanovanja za starejše Slovence, fara Marije Vnebovzete pa je kupila večje zemljišče na vzhodni strani mesta z namenom, da tam zgradijo novo narodno, versko in kulturno središče za vse Slovence Clevelanda. "Če bo država Slovenija hotela in znala ohranjati ter utrjevati slovensko zavest," zaključuje Lipovec, "se bo v Ameriki, posebej še v Clevelandu, slovenstvo v neki obliki ohranilo tudi v bodočih rodovih." V rubriki Iz arhivov in predalov je objavljen drugi del prispevka Iva Jevnikarja o Antonu Božnarju, enem izmed padalcev, ki so jih med drugo svetovno vojno zavezniki spustili na slovensko ozemlje, z naslovom *Padalec Blaž*. Neva Zaghet je za to številko Mladike prispevala intervju z režiserjem in pisateljem Markom Sosičem, avtorjem kratkega romana *Balerina, Balerina*. Martin Silvester predstavlja bralcem Mladike hrvaško pesnico Stanislavo Adamić.

Tudi v tej številki ne manjka literarnih in likovnih ocen, prisotne pa so tudi tradicionalne rubrike *Mogoče vas bo zanimalo zvedeti, da...*, *Pod črto* (tu je objavljeno razmišljanje o vlogi Cerkve), *Antena* in *Čuk na Obelisku*.

Skupaj z Mladiko je izšla mladinska priloga Rast. Med številnimi prispevki naj omenimo uvodnik Mitje Petarosa z naslovom *Božič brez televizije*, rubriko *Prometejev ogenj*, za katero je Breda Susič prispevala nekaj razmišljanj psihologa in filozofa prof. Pavleta Kogeja o odnosih med fanti in dekleti, poročilo o delovanju Slovenskega kulturnega kluba, predstavitev organizacije Mladi v odkrivanje skupnih poti ter razne ocene in poročila (npr. Roka Oppelta o novi maturi in Mire Fabjan o gostovanju zborov Vesela pomlad na Dunaju).

IŽ

RAZSTAVA O GOTSKEM KIPARSTVU

Na goriškem gradu je še do 25. t.m. na ogled zelo zanimiva razstava o gotskem kiparstvu na Goriškem. Pripravilo jo je kulturno društvo Il Millennio za goriško občino v sodelovanju z Goriškim muzejem na gradu Kromberk. Razstavljenih je okrog 30 dragocenih del poznega gotskega obdobja iz Gorice, Posočja in Vipavske doline. V Katoliški knjigarni v Gorici je na razpolago ličen katalog z zapisi Walterja Klainscka, Lucie Pillon in Saše Quinzija. Razstavo, katere ogled toplo priporočamo, bodo prenesli v muzejske prostore grada Kromberk.

O pomenu razstave in eksponatih bomo prihodnjič objavili daljši zapis.

OBVESTILI

V SOBOTO, 10. t.m., bodo ob 18. uri v Bridarjevi hiši v Devinu odprli razstavo slik, ki jih je izdelal slikar Dante Pisani iz Trsta. Umetnika in njegova dela bo predstavil kritik Carlo Milič. Ob tej priložnosti bo časnikar Jurij Paljk spregovoril o najnovejših stvaritvah pesnika Aleksija Pregarca. Prireditelj je športno in kulturno društvo ELLEPI pod pokroviteljstvom devinsko-nabrežinske občinske uprave.

V ČETRTEK, 15. t.m., bo ob 10. uri profesor Jože Pirjevec s tržaške univerze predaval na oddelku za vzhodnoevropske jezike in književnosti videmske univerze (Drev. Ungheria 18) na temo: *Oris zgodovine primorskih Slovencev v 20. stoletju*.

POPRAVEK

V božični številki NG (18. 12.1997) je na koncu članka o srečanju slovenskih cerkvenih glasbenikov (str. 9) v zadnjem odstavku izostal naslov, na katerega naj se zamejski organisti obrnejo. Zadnji odstavek se torej pravilno glasi takole:

Tajništvo Slovenskega Cecilijinega društva pa je prisotnim na občnem zboru tudi sporočilo, da sprejema podatke o organistih, ki orglajo več kot 30 let. Zamejski organisti, ki se za to zanimajo, naj pošljejo osebne podatke s sliko in kratkim življenjepisom na naslov Slovenskega Cecilijinega društva ali pa na naslednji naslov do konca februarja 1998:

U. Mamolo / Cerkveni pevski zbor iz Rojana, ul. - via Cordaroli 29, 34135 Trst - Trieste.

BUŠIĆ IN KOVAČIĆEVA NAVDUŠILA OBČINSTVO

Čeprav je od tretjega abonmajskega koncerta Glasbene matice poteklo že precej časa, je vseeno prav, da podamo poročilo o njem. 16. decembra 1997 je bil torej zadnji koncert Glasbene matice v starem letu. Potekal je v dvorani Nemškega podpornega društva (Deutscher Hilfsverein - bivši Goethe Institut) v Trstu, nastopila sta flavtist Davor Bušić in pianistka Nina Kovačić.

Davorja Bušića smo že imeli priložnost slišati, ko je lani jeseni nastopil skupaj s komornim orkestrom Pro arte iz Ljubljane na zaključnem koncertu Kogojevih dnevov v Kulturnem domu v Trstu. Gre za priznanega hrvaško-bosanskega glasbenika, ki je najprej deloval v Sarajevu kot docent na krajevni Akademiji za glasbo in prvi flavtist Sarajevske filharmonije, sedaj pa se na Reki ukvarja s solističnim in komornim igranjem. Odlikuje ga predvsem tehnična dovršenost pri izvajanju. Pianistka Nina Kovačić, pedagoginja in izvajalka, pa je med drugim tudi dobitnica Prešernove nagrade.

Spored je obsegal štiri skladbe: v prvem delu smo prisluhnili Fistuli, delu sodobnega slovenskega skladatelja Marijana Gabrijelčiča za flavto solo, zatem Sonati v A-duru KV 12 Wolfganga Amadeusa Mozarta (napisal jo je pri enajstih, ali pa pri osmih letih!) in Beneškemu karnevalu P.A. Genina. V drugem delu smo prisluhnili le eni sami, a zahtevni in polno vtisov vzbujajoči skladbi: Sonati v A-duru Cesarja Francka.

Bušićeva tehnična dovršenost in preciznost je prišla do izraza zlasti pri Gabrijelčičevi Fistuli in pri Franckovi Sonati v A-duru (če izvzamemo rahlo netočnost v tretjem stavku), medtem ko sta bili Mozartova in Geninova skladba bolj lahkotnega in virtuoznega značaja. Zvok Bušićeve flavte se je tudi povsem lepo skladal s plastičnim in sproščenim izvajanjem pianistke Nine Kovačić. Škoda le, da je lega sicer lepe in akustične dvorane Nemškega podpornega društva nekoliko nesrečna, saj daje na glavno ulico, s katere je v dvorano prihajal ropot vozil (da ne omenimo škripajočega lesenega poda).

Kljub tem manjšim nevšečnostim pa je bil koncert na visoki kakovostni ravni, kar je tudi potrdil topel in dolgotrajen aplavz, ki je nastopajoča "prisilil", da sta za dodatek izvedla še Schubertovo Serenado.

IŽ

NOVA ZBIRKA ZALOŽBE MLADINSKA KNJIGA

NAŠA ŽIVLJENJA SO SPOSOJENA IZ ZGODOVINE

KLARA KRAPEŽ

Slovenci smo v zadnjih letih dobili kar nekaj prevodov številnih zgodovinskih atlasov in enciklopedij, ena pomembnejših tovrstnih zbirk pa je začela izhajati konec minulega leta. Založba Mladinska knjiga je namreč pripravila prevod zbirke *Človek in čas*, ki je v izvirniku izšla pri italijanski založbi Mondadori in zajema 9 knjig.

Prve tri so naslovljene *Prazgodovina in rečne kulture*, *Klasična doba in helenistična doba* ter *Veliki imperij*, pozneje pa jim bodo sledile še *Korenine srednjega veka*, *Pozni srednji vek*, *Renesansa*, *Absolutizem in Napoleonova doba*, *19. stoletje in začetek 20. stoletja* in zadnja knjiga - *20. stoletje*.

Vsako delo zajema opis političnih dogodkov po kronološkem zaporedju in tematsko obravnava razvoj in delovanje človeka, kar je razvrščeno v sklope *Dogodki*, *Gospodarstvo in družba*, *Znanost in tehnika*, *Stavbarstvo in urbanizem*, *Umetnost in književnost ter verstva*. Besedila so opremljena z nazornimi primeri (reprodukcije originalnih dokumentov, opisi raziskav, analize...), vsakemu večjemu sklopu oziroma poglavju pa je dodana tudi preglednica, ki opozarja na najpomembnejša obdobja glede na geografski položaj, iz česar pozneje sledita širša obravnava in razlaga posamezne teme. To bralcu omogoča sočasno spremljanje dogajanj na različnih območjih sveta, vse pa je popestreno še s številnimi fotografijami. Zbirko *Človek in čas* so napisali številni mednarodni strokovnjaki, v nekaj zadnjih knjigah pa namerava Mladinska knjiga dodati še besedila o slovenski zgodovini. Vsake tri mesece naj bi izšla nova knjiga, izhajanje zbirke pa naj bi se zaključilo prihodnjo jesen.

V Sloveniji take vrste zgodovinska zbirka ni izšla vsaj že 20 let, čeprav bi jo pogojno lahko primerjali z nekdaj zelo popularno *Zgodovino v slikah*.

Človek in čas je delo, ki prinaša zgodovino pisano, na sodoben način, kar pomeni, da se pri tem upoštevajo tudi antropološki izsledki, ki naredijo to znanost še privlačnejšo. Kakovost te zbirke pa gre iskati tudi v tem, da vsebuje široko zgodovinsko področje in ne zgolj političnih dogajanj ter dejstev. Vsaki knjigi sta dodana bibliografija in abecedno kazalo, kar omogoča, da željeno osebo ali podatke o dogodkih najdemo v čim krajšem času in na najlažji način. Urednica zbirke *Človek in čas*, ki bo izhajala pri Mladinski knjigi, je Irena Trenc-Frelih, prve tri knjige pa sta prevedla Miroslav Bajt in Jože Stabej.

UREDNIŠTVO OBVEŠČA

Zaradi pomanjkanja prostora je izostalo nekaj prispevkov. Bralcem in sodelavcem se opravičujemo.

ROK ZA VPIS ZAPADE 26. JANUARJA

VPISOVANJE V SLOVENSKE ŠOLE IN VRTCE

Ob začetku novega leta se je začelo vpisovanje v prve letnike otroških vrtcev in v prve razrede šol vseh stopenj. Rok za vpis zapade 26. januarja. Vpisovanje v vrtce poteka v posameznih vrtcih, v osnovne šole pa v tajniških ravnateljstev. Za vpis otrok v vrtec in osnovno šolo so potrebni rojstni listi in potrdila o cepljenju otrok. Po naših vrtcih bodo tudi priredili vrsto informativnih sestankov.

OBČNI ZBOR GM BO KONEC JANUARJA

Prihodnji redni občni zbor Glasbene matice bo 23. januarja. Tako je sklenil upravni odbor GM, ki se je sestal 22. decembra lani na zadnji seji v letu 1997.

Kot piše v tiskovnem poročilu, ki smo ga prejeli, se je po uvodnih poročilih predsednika Draga Štoke in ravnatelja Bogdana Kralja o splošni dejavnosti naše osrednje glasbene ustanove in njene šole ter o trenutnem finančnem stanju GM razvila živahna diskusija, v katero so posegli skoraj vsi prisotni odborniki, in sicer podpredsednik Edmund Košuta, tajnik Primož Možina, člani odbora Živa Gruden, Janko Ban, Miran Košuta, Zdenko Floridan ter član nadzornega odbora Marjan Brecelj.

Poseben poudarek so dali odborniki problemom odprtja avtonomne sekcije glasbene šole v okviru tržaškega državnega konservatorija in s tem v zvezi najema ustrezne javne stavbe ter zadevnega zadržanja pristojnega rimskega ministrstva.

Odbor GM je z velikim zadovoljstvom podčrtal podporo, ki jo je bil v zvezi s tem izredno važnim problemom deležen s strani krajevnih političnih predstavnikov in demokratičnih strank ter seveda obeh krovnih organizacij.

Odbor je žal ugotovil, da je finančno stanje Glasbene matice dramatično in je zaradi tega naša osrednja glasbena ustanova še vedno v hudi krizi. Odbor je sklenil, da o tem stanju podrobno seznani obe krovni organizaciji, v katere je GM včlanjena, to je SKGZ in SSO, in jih s tem v zvezi zaprosi za nujno srečanje in skupno rešitev nujnih vprašanj.

Na koncu seje je odbor sklenil, da bo prihodnji januarski občni zbor v Prosvetnem domu na Opčinah in da bo potekal pod geslom *S skupnimi močmi rešimo Glasbeno matico, našo slovensko osrednjo glasbeno in kulturno ustanovo v deželi F-Jk.*

JAMBOR - LETO 27, ŠT. 3

Decembrska številka tega skavtskega glasila prinaša novost. Po 17 letih je Marko Tavčar prepustil mesto odgovornega urednika mlajšemu skavtskemu bratu Mirnemu Jelenu - Andreju Maverju. Poleg njega so v uredniškem odboru še Daniel Beorchia (glavni urednik), Ilario Tul, Mateja Metlika, Ivo Kerže, Jadranka Cergol in Tanja Novak.

Marko Tavčar je 20 let z vso vnemo in znanjem delal pri tem pomembnem glasilu, ki povezuje slovenske tržaške skavtinje in skavte. Zlasti njegova zasluga je, da je glasilo redno izhajalo, saj če bi enkrat zamrlo, bi ga bilo prav gotovo težko ponovno priklicati v življenje. Tudi zato se mu novi odgovorni urednik javno zahvaljuje in se priporoča, naj še naprej pomaga pri glasilu. V svojem poslovilnem pismu Marko Tavčar obljublja, da bo tudi v prihodnje sodeloval in po svojih močeh pomagal.

Svojevrstni Kondor je prispeval *Uvodnik*, ki je naravnan v bližajoče se praznike, himni življenju, polnemu optimizma za bodočnost. Isti avtor predstavlja tudi revijo *Skavtič*, glasilo Združenja slovenskih katoliških skavtinj in skavtov, ki izhaja v Sloveniji. Svojeglavi Kondor pa je pripravil *Duhovno misel* in članek o gradnji jambora in vhodnih zgradb v skavtskih taborih.

Revija prinaša še vrsto člankov in poročil o delovanju skavtske organizacije ter osnutek spremembe pravilnika Slovenske zamejske skavtske organizacije, ki je bil sprejet na nedavnem občnem zboru organizacije na deželni ravni.

(MAB)

SLOVENSKE MLADINSKE ORGANIZACIJE

VRSTA DOBRODELNIH POBUD IN PRIPRAVE NA VII. SLOVENIJA PARTY

BREDA SUSIČ

V predbožičnem času je več organizacij izpeljalo najrazličnejše dobrodelne akcije, ki so imele večji ali manjši uspeh in odmev v medijih. Tudi slovenske organizacije so pripravile marsikatero pobudo.

Med njimi so se izkazale tudi skupina Shalom, Slovenski kulturni klub, Mladi v odkrivanju skupnih poti (MOSP) in Slovenska zamejska skavtska organizacija, ki so 20. decembra skupaj priredile prednovoletni božični ples. Pobuda je naletela na presenetljivo dober odziv, saj se je v Marijinem domu pri Sv. Ivanu zbralo veliko mladih, ki so se hoteli sprostiti v prijetni družbi vrstnikov, ob glasbi skupine The Floating Points iz Gorice. Te mlade pa ni združila le gola želja po zabavi, pač pa tudi želja, da bi s skromnim prispevkom pomagali zbrati sredstva za dobrodelno akcijo v korist dekleta z Opčin, ki je doživelo hudo prometno nesrečo.

Organizacija tako široke in zahtevne pobude ne bi mogla naleteti na dober uspeh, če se ne bi za to zavzelo veliko mladih iz omenjenih skupin. Pripravili so prostor za ples, poskrbeli za reklamo v medijih in na šolah, poskrbeli so za glasbo in pijačo. Organizirali so tudi dobrodelno loterijo, ki je pripomogla, da so organizatorji zbrali veliko prostovoljnih prispevkov. Pri organizaciji loterije so pomagali nekateri posamezniki in trgovine z Opčin (trgovina Cobez, trgovina Erbolario, Foto Russo, slaščičarna Saint Honoré, trgovina igrač Ulgheri-Pavat, drogerija Verdemela, Profumeria 90, Foto Loredana, trgovina Unussi, trafika v Proseški ulici na Opčinah), ki so darovali res lepe nagrade. Vsem sponzorjem in odboru Marijinega doma, ki so s svojo naklonjenostjo dokazali veliko občutljivosti in pozornosti do mladih in njihovih potreb, se organizatorji iskreno zahvaljujejo.

Dve izmed omenjenih mladinskih organizacij se obenem že intenzivno pripravljata na drugo veliko prireditev. To je Slovenija Party, ki ga bosta Slovenski kulturni klub in Mladi v odkrivanju skupnih poti letos organizirala že sedmič. Kulturno družabna prireditev, s katero bodo mladi (in manj mladi) proslavili obletnico mednarodnega priznanja samostojne države Slovenije, bo potekala v soboto, 17. t.m., v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu. V prvem delu bodo nastopili recitatorji gledališkega krožka Slovenskega kulturnega kluba, ŽPZ Vesna iz Križa, mladi glasbeniki, uvodni pozdrav bo imela predsednica SKK Jasna Simčič, slavnostna govornica pa bo rojakinja iz Argentine, ki sedaj živi v Trstu, Lučka Kremžar De Luisa. V drugem delu pa bodo vsi udeleženci večera skupaj nazdravili s šampanjcem ter se ustavili v prijetnem pogovoru s prijatelji in znanci (kot je že običaj, pričakujejo organizatorji tudi obisk mladih predstavnikov iz prijateljskih društev iz Gorice, Koroške in Slovenije, letos pa izjemoma tudi skupine mladih zdomcev, ki se bodo mudili na študijskem potovanju v Sloveniji).

Mladi iz SKK in MOSP-a torej že sedaj vabijo na množično udeležbo na VII. Slovenija Partyju.

BETLEHEMSKA LUČ TUDI V TRSTU

V soboto, 13. decembra, je Betlehemska luč kot simbol miru in bratstva zasvetila tudi v našem mestu. Tržaški slovenski in italijanski skavtje so jo prinesli v naše mesto, v cerkev sv. Antona novega, kjer jo je sprejel tržaški škof msgr. Ravignani, ki je tu ob prisotnosti slovenskih in italijanskih skavtov daroval božično sv. mašo. V pridigi je škof poudaril pomembnost skavtske organizacije pri širjenju veselja in miru med nami. Betlehemska luč pa je po posredovanju skavtskih skupin zasvetila tudi drugod: po naših vaseh, v domovih, v bolnicah in v posameznih župnijah. Iz Trsta so Betlehemsko luč posamezni predstavniki skavtov ponesli v druga italijanska mesta, v našem mestu pa je bila vernikom na razpolago v cerkvi sv. Antona novega.

- VESTNA VIDRA

DOŽIVET KONCERT BOŽIČNIH PESMI V ŠTIVANU

Med številnimi koncerti, ki so se zvrstili v božičnem času na Tržaškem, je treba omeniti tudi tradicionalni koncert na Štefanovo, 26. decembra 1997, ki so ga priredili devinski zbori v nabito polni cerkvi v Štivanu.

Po nekajletnem premoru je bil letošnji božični koncert, ki ga na Štefanovo že tradicionalno prirejajo devinski zbori, spet v župni cerkvi v Štivanu. Obnovitvena dela so že toliko napredovala, da je mogoče spet prirejati koncerte tudi v zimskih mesecih, čeprav je cerkev še vedno potrebna nekaterih del in namestitve ogrevalnih naprav.

Koncert je bil lepo doživetje, saj so ga oblikovali vsi pevski zbori, ki delujejo na tem območju. Začel pa ga je združeni zbor, ki so ga sestavljale pevke Dekliškega zbora Devin, devinskega cerkvenega zbora in Fantje izpod Grmade. Pod vodstvom Iva Kralja ter ob orgelski spremljavi Hermana Antoniča je zapel znano Vrabčevo pesem *Bila je noč* na Beličičevo besedilo.

Sledil je nastop Otroškega zbora Ladjica, ki je zapel štiri pesmi pod vodstvom Olge Tavčar in ob spremljavi kitar Sare Magliacane, Matije Frandoliča in Marje Feinig ter flavte Ivane Legiša.

Fantje izpod Grmade so pod vodstvom Iva Kralja najprej zapeli tri priljubljene božične pesmi, navdušeno sprejeta novost pa je bila novoletna belokranjska koledniča v priredbi Emila Adamiča.

Dekliški zbor Devin, ki ga vodi Herman Antonič, je letos posvetil veliko pozornost obnovitvi sporeda. Zanimiva je bila pesem A. Jobsta *Presveta noč*, čeprav je imel solist nekaj intonančnih težav. Vedno lepa je pesem Devinčanke Katerine Legiša, *V božični noči*, ki jo je uglasbil H. Lavrenčič, slišali pa smo še tri novosti: italijansko, angleško in latinsko, da je bilo zaznati, kako čutijo Božič drugod.

Zanimiva obogatitev koncerta je bil nastop cerkvenega zbora iz Devina, ki je pod vodstvom Hermana Antoniča naštudiral tri pesmi. Zbor je pokazal zanimivo zvočnost in lepo interpretacijo kar zahtevnega sporeda. Upamo, da bo ta zbor nadaljeval in tudi v prihodnje nastopal v javnosti.

Koncert je končal združeni zbor, ki ga je spet vodil Ivo Kralj. Poklonil se je Andreju Vavknu ob 100-letnici smrti, na koncu pa s petjem *Svete noči* vsem voščil veliko božičnega miru in uspehov v novem letu.

Ta bogati spored je zelo lepo povezovala Maša Pregarc. Med koncertom pa je priložnostno misel povedal domači župnik prof. Giorgio Giannini.

KONCERT NA OPČINAH

TOMČEV "SLOVENSKI BOŽIČ" SKLENIL PRAZNOVANJA OB 375-LETNICI ŽUPNIJE

Tradicionalni koncert božičnih pesmi, ki ga vsako leto na sam božični dan prirejata župnija sv. Jerneja na Opčinah in domači cerkveni zbor Sv. Jernej v sodelovanju s Slovensko prosveto, se je tokrat ujemal s slovesnim sklepom praznovanj ob 375-letnici openske župnije.

Kot smo že večkrat pisali v našem listu, so na Opčinah zelo slovesno proslavili obletnico ustanovitve samostojne župnije z vrsto razstav, koncertov in z recitalom *375 let pod openskim farnim zvonom*. Za primeren zaključek praznovanj so si izbrali prav tradicionalni božični koncert, na katerem so nastopili vsi pevski zbori, ki delujejo na področju openske župnije.

V nabito polni župnijski cerkvi sv. Jerneja (mnogi so morali ostati zunaj) so se v prvem delu zvrstili otroški, deški in mladinski zbor Vesela pomlad pod vodstvom Zdenke Križmančič, Franca Pohajača in Martina Vremca, cerkveni zbor Sv. Florijan od Banov pod vodstvom Melite Vidau, ženski in moški zbor Tabor z Opčin pod vodstvom Sveta Grgiča in Aleksandra Sluge, MePZ Višava s Ferlugov pod vodstvom Bojane Kralj, dekliški vokalni tercet *Ver laetum*, vokalna skupina *Resonet* pod vodstvom Aleksandre Pertot in domači cerkveni zbor Sv. Jernej pod vodstvom Janka Bana. Vsak zbor je zapel po eno božično pesem, po božični misli Saše Martelanca, ki jo je podal Livij Valenčič, pa so v drugem delu združeni zbori ter organista, flavtistki in solisti pod vodstvom Janka Bana izvedli kantato Slovenski Božič, ki jo je znani skladatelj Matija Tomc uglasbil po starih narodnih napevih. Ob tej priložnosti so pevovodje, sodelavci in neutrudna koordinatorka Berta Vremec tudi prejeli priznanja. Koncert, ki ga je povezovala Nataša Sosič, so ponovili na praznik Svetih treh Kraljev v torek, 6. t.m. Božično misel je podal Pavel Vidau. Kantato *Slovenski Božič* bodo združeni zbori ponovili še na tradicionalnem božičnem koncertu ZCPZ, ki bo v nedeljo, 11. januarja, v stolnici sv. Justa v Trstu, 18. januarja pa v Novi Gorici.

V božičnem času pa je bila v župnijskem domu Andreja Zinka na Opčinah tudi razstava na temo *Božična skrivnost*. Na njej so sodelovali domači likovni ustvarjalci ter otroci in dijaki.

FOTO KROMA

OB BOŽIČU V NABREŽINI

KONCERT IN RAZSTAVA UMETNIŠKIH DEL IN JASLIC

V nedeljo, 28. decembra 1997 popoldne, je v zadovoljstvu potekal koncert božičnih pesmi. Najprej je ženski trio Musica noster amor pod vodstvom Tamare Stanese odlično izvedel vrsto naših znanih in novih božičnih pesmi. Sledil je mešani zbor R.M. Rilke pod vodstvom Barbare Corbatto iz Devina in ubrano zapel božične pesmi v petih jezikih.

G. Karlo Bolčina je nato kratko in jedrnato poživil praznik sv. Družine z zgledi in praktičnimi ugotovitvami: če damo otrokom le materialne dobrine, ne pa prave ljubezni, bomo kot ostareli prejemali tudi le ohranitvene darove v raznih domovih. Gospa Mileva Martelani-Venier je prebrala ocene razstave e-najstih družinskih jaslic. Izstopale so jaslice Erika Frandolija, Mateja Štolfe, Ester Paoli in Veronike Jazbec. Z blagoslovom in ljudsko pesmijo pred novimi jaslicami (delo Sergija Gerlija) smo lepo zaključili tradicionalno bo-žičnico.

Zatem so se ljudje podali v župnijsko dvorano, kjer je bila božična razstava. Vredno je omeniti vsaj glavna dela: C. Raza: *Sv. Družina v kamnu*, C. Cerne: *Kvišku, slava*, E. Lupinc: *Spokojna narava*, M. Venier: *Možnost rojstva*, R. Daneu: *Mir vsem narodom*, V. Godnič: *Originalne jaslice iz kraških kamnov*. Seveda je vse zanimala tudi vrsta jaslic iz raznih krajev sveta (Bangladeša, Peruja, Afrike, Indije...). Srednja šola iz Nabrežine je predstavila "bele pokrajine jaslic", osnovna šola pa izvirno zamisel: drevesce naših družin. Proseška šola je poleg izdelkov v glini prispevala tudi velike transparente božične planjave. Vsak se je zamislil ob izdelku komenske šole: kamniti portal - kolona z zaprtimi vrati, pred katerimi sedita in čakata Marija in Jožef. Izredna umetniška skulptura iz lesa je bila Sv. Družina, delo Bogomile Doljak, kakor tudi marmornata Sv. Družina, delo Arturja Blazona. In še jaslice iz vžigalic (šempolajska šola): vsaka vžigalica pomeni luč lepega zgleda!

Vseh izdelkov na razstavi je bilo okrog 50. Vsem sodelavcem naj gredo čestitke in zahvala ter voščila: najprej našemu vztrajnemu cerkvenemu zboru, ki ga vodi Alma Sedmak, nato zboru Rilke in triu Musica noster amor. Pa nasvidenje drugo leto!

BB

BOŽIČ NA KONTOVELU

MATJAŽ RUSTJA

Božični čas naznanja rojstvo Odrešenika, utelešenje vere v Boga, širjenje Veselega oznanila med ljudmi; staro leto prehaja v novo, življenje v upanje polnosti medčloveških odnosov. In sreča v nesreči, božji načrti in človeška roka izpolnijo dano.

V kontovelski cerkvi se je pred prazniki udrl del stropa, ki ga prekriva prijetna freska Vnebovzetja iz leta 1898. Po natančnem pregledu škofijskega poverjenega arhitekta, po obvestilu o neuporabnosti cerkvenih prostorov se je začelo iskanje prenočišča za Novorojenčka. Tako so postali vaški društveni prostori štalica, pastirci pa so prinesli razumevanja, sprave in narodne osveščenosti. Iz vesti otroštva smo potegnili skupno vaško srce, postavili ideološke predznake vstran in se tako zbrali pri polnočnici. Mašo v skoraj polni telovadnici je daroval domači župnik g. Jože Špeh. Naslednje jutro pa se je v istih prostorih darovala božična maša. Res doživetje... Le trpka misel išče še odgovor: koliko časa, truda in ne nazadnje denarja bo potrebnega, da bo farna cerkev sv. Hieronima spet ponosno gledala na morje?

PRAZNOVANJE PRAVOSLAVNEGA BOŽIČA V TRSTU

V sredo, 7. januarja, je tržaška srbsko-pravoslavna skupnost praznovala Božič. Srbsko-pravoslavna Cerkev se namreč še vedno drži starega julijanskega koledarja. Praznovanje se je začelo na vigilijo, 6. t.m., s tradicionalnim "badnjakom", blagoslovom hrastovih vej. Na božični dan, 7. januarja, je bila slovesna liturgija, ki jo je spremljalo petje Ekumenskega zbora. Ob tej priložnosti so tla cerkve sv. Spiridona pokrili s slamo, ki simbolizira hlev, v katerem se je rodil Jezus.

KNJIGA O ŠKOFU BELLOMIJU

V soboto, 3. januarja, so na sedežu Acli v Trstu predstavili knjigo *Dovrò essere, come Cristo, profeta di verità* (Moral bom biti kot Kristus prerok resnice). V knjigi so zbrana razna pričevanja o pokojnem tržaškem škofu Lovrencu Bellomiju. Uredil jo je Piero Purini, predgovor pa je napisal škof Evgen Ravignani.

OBVESTILA

SLOVENSKI KULTURNI klub razpisuje literarni, likovni in fotografski natečaj za mlade. Tema in tehnika sta prosti. Svoja dela lahko oddaste najkasneje do 2. februarja referentom SKK na slovenskih višjih šolah ali na sedežu SKK, ul. Donizetti, 3, Trst (tel. 370846, fax: 633307) - vsak dan od 9. do 17. ure. Nagrajevanje najboljših del bo 7. februarja, ob dnevu slovenske kulture.

SLOVENSKI KULTURNI klub (ul. Donizetti 3) vabi v soboto, 10. januarja, ob 18.30 na večer z naslovom *Shalom, Izrael!*. Terezika Srebrnič bo ob diapozitivih pripovedovala o prostovoljnem delu med prizadetimi otroki v Izraelu in o svojem doživljanju te očarljive dežele.

BOLJUNSKA ŽUPNIJA in Mladinski dom - Boljunec vabita na božični koncert, ki bo v soboto, 10. januarja, ob 20. uri v župnijski cerkvi v Boljuncu. Koncert izvaja *Tržaški oktet*, priložnostno misel ob zaključku božičnih praznikov pa bo podal dr. Drago Štoka.

MESEČNA MAŠA za edinost bo v ponedeljek, 12. januarja, ob 17. uri v Marijinem domu, ul. Risorta. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

MOSP (ul. Donizetti, 3) vabi v četrtek, 15. januarja, ob 19.30 na ogled filma v originalu *Twister* (ZDA, *Warner Brothers*, 1996, i.: Bill Paxton, Helen Hunt). Film, ki je prvi serije filmov v angleščini, bodo projicirali na platno. Ogled se še posebno priporoča vsem tistim, ki se učijo angleščino.

ŠKOFIJSKI PASTORALNI svet tržaške škofije se bo sestal v petek, 16. januarja 1998, ob 19. uri v semenišču s sledečim dnevnim redom: 1. potrditev novega pravilnika za izvolitev članov, 2. določitev datuma dvojnih volitev.

SLOVENSKI KULTURNI klub in MOSP (ul. Donizetti, 3) vabita v soboto, 17. januarja, ob 19. uri na *VII. Slovenija Party* (slovesen sprejem s kulturnim programom, šampanjcem in družabnostjo ob obletnici mednarodnega priznanja samostojne Slovenije). Nastopili bodo: recitatorji gledališkega krožka Slovenskega kulturnega kluba, ŽPZ *Vesna* iz Križa, mladi glasbeniki, uvodni pozdrav - predsednica SKK Jasna Simčič, slavnostna govornica - Lučka Kremžar De Luisa.

PRVO SREČANJE Društva slovenskih izobražencev v letu 1998 bo v ponedeljek, 12. januarja, v Peterlinovi dvorani v Trstu. Ciril Velkovrh bo z besedo in sliko predstavil svoje *Podobe s slovenske planinske poti*. Začetek ob 20.30.

DAROVI

ZA NOVI glas: v spomin na moža Mirka in ostale svojce Košuta Slavica 30.000.

ZA KARITAS v Ajdovščini: S.R. 200.000; V.F. 50.000; B.S. 20.000.

ZA SLOVENSKO Vincencijevo konferenco v Trstu: L.S. v spomin na pokojne člane 100.000; N.N. 100.000.

AMELIJA PANGOS daruje ob prvi obletnici smrti dragega moža Leopolda po 100.000 lir za Sveto goro, misijone in za Marijin dom v Rojanu.

NEVA ŽERJAL Fonzari daruje po 50.000 lir za Novi glas in Mladiko; po 100.000 lir za Sveto goro, misijone in Marijin dom v Rojanu ter 200.000 lir za lačne po svetu.

ZA CERKEV v Ricmanjih: Pierina Hrvatič, Ricmanje, 100.000; Marčela Vatovac, Ricmanje, 100.000.

N.N. MAČKOLJE daruje po 25.000 lir za slovenske misijonarje in za Sveto goro.

V spomin na drago teto Emo Bajc daruje nečak Danilo Mužina 300.000 lir za Sklad Mitja Čuk in 100.000 za Novi glas.

ČESTITKE

Dne 18. decembra 1997 je na leposlovni fakulteti diplomiral iz klasičnih jezikov **dr. Andrej Kostnapfel**. K pomembnemu življenjskemu uspehu mu z najboljšimi voščili za prihodnost prisrčno čestitajo starši in vsi domači.

Čestitkam se pridružuje tudi Novi glas.

SOŽALJE

Ob izgubi dragega očeta Mitje Presla izreka iskreno sožalje sinu Marku in ženi Micheli Erik z barkovljansko klapo.

KONCERT BOŽIČNIH PESMI

PRI SALEZIJANCIH V TRSTU

v soboto, **10.1.98, ob 17. uri**

Nastopajo: Aldo Žerjal - glas, Aljoša Tavčar - orgle, ksilofon, Aljoša Saksida - orgle, mandolina, digitalni rog

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

BOŽIČNI KONCERT

v nedeljo, **11. t.m., ob 16. uri** v stolnico sv. Justa v Trstu. Spored božičnih pesmi bo izvajal ŽPZ Glasbene matice - vodi Tamara Stanese, kantato Matije Tomca *Slovenski Božič* združeni zbori in solisti openske župnije - vodi Janko Ban. Priložnostna misel: dekan Lojze Kržišnik.

JOŽE ČOTAR, CERKVENI PEVEC IN ORGANIST, 90-LETNIK

BOGOMILA LUPINC

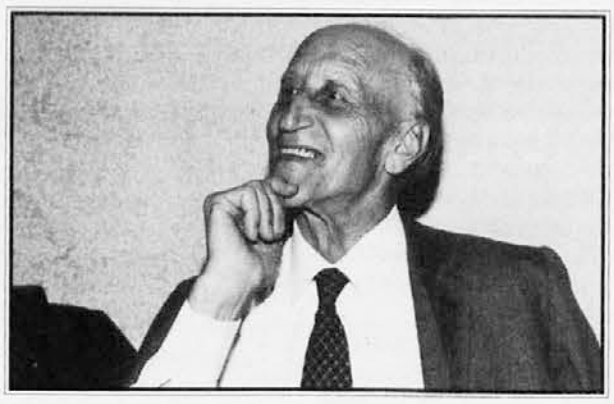

Rojen je bil v Tabru pri Dornberku 18.12.1906. Izhaja iz številne kmečke družine z osmimi otroki; vsi so bili izvrstni pevci. V zgodnji mladosti so mu umrli starši, tako da so se morali starejši bratje boriti za preživetje.

V času fašističnega pritiska se je odločil, da bo postal organist in pevovodja. Ob prostem času se je učil glasbe pri župniku Lebanu v Batujah ter v Gorici pri Lojzetu Bratužu. Na skrivaj je na domu pozno v noč učil moški zbor. Da ne bi pri orožnikih vzbudili suma, sta k vajam hodila po dva fanta na večer. Sestra pa je cel večer stražila v kuhinji. Kot sam pravi, so mu ti fantje in ta zbor ostali najbolj pri srcu. Med tednom se je vozil s kolesom k vajam ter ob nedeljah orglal v Dornberku, Batujah in Dutovljah.

Leta 1940 se je poročil z Zofijo Terčon iz Klanca pri Gorjanskem. V rojstnem Tabru si je uredil dom in pridno obdeloval vinograde. A kmalu se je družinska idila končala. Po rojstvu sina leta 1943 je bil vpoklican v posebni bataljon v Potenzo, okusil krutost druge svetovne vojne in dočakal svobodo na Sardiniji. Pod ameriškim nadzorstvom so primorski fantje v Franciji ustanovili svoj zbor, ki se je imenoval Gregorčičev slovenski moški zbor. Eden izmed pevovodij je bil tudi Čotar. Po osvoboditvi se je vrnil na ženin dom na Kras v Klanec, kjer je poleg dela na kmetiji vodil cerkveni zbor v Gorjanskem ter prosvetni zbor v Komnu. Po dveh letih bivanja na Krasu se je moral zaradi nestrpnosti režima umakniti čez mejo, kjer je dobil zaposlitev kot vrtnar pri sestrah v slovenskem sirotišču v Gorici. Za njim je prišla tudi družina. V tem času si je v goriškem okolju pridobil mnogo prijateljev. Udejstvoval se je kot pevovodja in organist pri nedeljskem bogoslužju kakor tudi pri slovenskih prireditvah.

Življenjska pot ga je nato vodila na tržaški Kras, kjer se je začasno ustavil v Praprotu pri Nabrežini in kasneje dolga leta delal in živel kot vrtnar na Opčinah. Tukaj je vsa leta orglal pri dveh podružniških cerkvah pri Banih in pri Ferlugih ter pel s cerkvenim zborom. Končno je šel v pokoj in se nastanil z ženo Zofijo v Gorici. Tudi tu je do pred nekaj leti prepeval na Travniku in se srečeval s prijatelji.

Pred 14 leti mu je umrla ljubljena žena in od tedaj si je sam s strogim urnikom gospodinjil. Zvesto prebira knjige, revije in časopise ter ostaja zgleden pokončen mož, Slovenec in kristjan.

Dragi stric, lep je bil vedno Vaš pozdrav "Bog te živi!" Sedaj pa Vam vsi sorodniki v zamejstvu, domovini in izseljenstvu, posebno pa sestra iz daljne Argentine, kličemo: "Bog Vas živi, še na mnoga leta!"

NA DECEMBRSKIH BOŽIČNICAH

VROČA ŽELJA PO MIRU, SOŽITJU IN LJUBEZNI

IVA KORŠIČ

Pred Božičem so se tudi na Goriškem zvrstile po raznih društvih, predvsem pa vrtcih in šolah vseh stopenj božične prireditve. Njihova vezna nit je bila seveda čudežno betlehemsko rojstvo in obenem upanje, da bi božja prisotnost vžgala v vseh hrepenenje po trajnem miru, sočutju do trpečih in preizkušenih in želja po nesebični ljubezni do tistih, ki jo najbolj potrebujejo. Na vseh so zvenele naše tradicionalne božične pesmi pa tudi tuje in umetne za otroke prirejene skladbice. Malčki so z občutkom podajali vsebino, ki je ponekod zajemala snov iz bogatih ljudskih šeg.

V Štandrežu so šolarji obnovili staro navado koledovanja. Učenci osnovne šole O. Župančič so prikazali Zimsko pravljico Mjute Povasnice, ki so jo učiteljice predelale in jo z beneškimi pesmicami zlile v celoto. Nekakšen uvod v božično prireditev je bilo že njihovo srečanje z ostarelimi v Zavodu sv. Družine 17. decembra. Otroci so prisotnim posredovali nekaj sončne živahnosti, igrivosti in tople miline z izvedbo kolednic, božičnih skladbic ob spremljavi flavt in s pripovedovanjem starih navad o božičnih kresovih, gorečem panju ali čulji in še marsičem. **Prav ti osnovnošolci so sodelovali tudi na popoldanski božičnici, ki je bila v Kulturnem domu 18. decembra (*na sliki*). Že nekaj let jo prireja rajonski svet za Svetogorsko četrt in Placuto. Letos je bila še posebno slovesna. Na njej so namreč predstavniki rajonskega sveta Marko Bukovec in Renato Boegan ter predsednik krajevne skupnosti Solkan Roman Colja podpisali listino o prijateljstvu in sodelovanju na kulturnem, športnem in rekreacijskem področju med okrajema. Sedaj ju ločuje meja, a nekoč sta bila tesno povezana. Podpis listine naj bi utrdil že obstoječe stike in jih podkrepil, a tudi spodbudil druge goriške rajonske svete in novogoriške okraje k zbliževanju. To je bila skupna misel prisotnih uglednih gostov, med katerimi je bil minister za pravosodje Republike Slovenije Tomaž Marušič, bivši predsednik KS Solkan. Ko smo na odru po posameznih nastopih poslušali združeni zborček kakih stopetdesetih učencev slovenske šole O. Župančič in italijanske Fumagalli, ki je zapel ob spremljavi gojencev glasbene šole Roland in pod vodstvom učiteljice Ketty Tabaj *Sv. noč* v slovenščini, italijanščini in furlanščini ter hudomušno pesmico za srečo v novem letu, se nam je zdelo, da je pomemben korak že prinesel novo upanje v trajno sožitje.**

FOTO BUMBACA

Pravo božično srečo pa so gotovo občutili nižješolci srednje šole Ivan Trinko. Poleg božičnice s pevskimi, glasbenimi in recitatorskimi trenutki so konkretno priskočili na pomoč vrstnikom iz Umbrije, ki jih je pred nedavnim težko prizadel potres. Pobudo nekaterih staršev, da bi v šoli izdelali božične okraske in jih prodajali v prid potresencem, je z veseljem sprejel zavodski svet. Dijaki so se z nepričakovanim navdušenjem lotili dela. Ostajali so v šoli tudi v popoldanskih urah, prinašali potrebni material in pod mentorskim vodstvom profesorjev pripravljali najrazličnejše, večinoma originalne, okusno izdelane okraske. Z veliko vnemo so jih nato ponujali v preddverjih naših dvoran, pred cerkvami v mestu in po vaseh. Izkupiček je presegel vsa najbolj rožnata pričakovanja in sedaj dijaki nestrpno čakajo, da se bodo v drugi polovici januarja odpeljali za dva dni v Umbrijo in izročili denarno vsoto nižješolcem iz Nocere Umbre (morda bodo le-ti na tak način bolje ali sploh spoznali slovensko manjšino in z njo stkali prijateljske vezi). Hvalevredno božično pobudo naj bi naši učenci izvedli skupaj z italijansko šolo Ascoli, ki že drugo leto gosti v svojih prostorih naše razrede. Žal pa je prišlo pri tem do spodrsljaja. Italijanski starši so v poročilu za *Il Piccolo* (16. dec.) popolnoma prezrli, da je zamisel vzklila na slovenski strani. To nerodnost so sicer kasneje popravili, vendar na komaj porojeno zbližanje je legla neprijetna senca.

V nedeljo, 21. decembra, smo bližajoče se Jezusovo rojstvo občutili tudi v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Poslušalci smo se zbrali kar v preddverju okoli Jezuščka in smrečice, ki so jo s potrpežljivo pomočjo voditeljice Marlenke Žerjal okrasili volčiči s svojimi izdelki. Med prepletanjem petja, glasbe, recitacij, branjem pisemc otrok z vseh koncev sveta in poslušanjem žametnega glasu Franka Žerjala, ki je prebral Rojstvo v Betlehemu Štêfâna Zavřela, smo zaslutili bližino božične skrivnosti. Glavni protagonisti čustveno obarvanega pričakovanja Božiča so bili otroci: člani zbora Ladjica iz Devina s pevovodkinjo Olgo Tavčar, mladi kitaristi SCGV E. Komel z Marjo Feinig, ki je bila duša tega popoldneva, zborček DO MI SOL, otroški pevski zbor z Vrha sv. Mihaela, malčki iz vrtca M. Fabiani z učiteljico Ani Češčut, ki so prikazali kratek izrez iz igrice Janeza Povšeta *Kdo vse je Jezušček*; Alice Černic je pa recitirala pesem Ljubke Šorli *Božična noč*. Ob nežnih otroških glasovih smo podoživljali naše božičnice iz minulih dni in v duši so se nam prelivali sladko otožni občutki. Polni lepih vtisov smo se še dolgo zadržali v družbi nastopajočih in si voščili veliko božjega blagoslova.

Udeleženci res domače božičnice gotovo niso prezrli carillona - jaslic (z Gruberjevo *Sveto nočjo*), ki si ga je zamislil iznajdljivi Marko Černic. Potreboval je približno štiristo ur za izdelavo pojoče skrinjice. Iz štirinajstih cevi je izdelal strune, angelčke iz lovorovega lesa z voščenimi glavami, perutmi in bati pa iz kotlovine, in leseno sv. družino. V notranjost je namestil valj s 180 žebljički. Ves mehanizem poganja maloobratni motor pralnega stroja. Marko Černic nas vsako leto preseneča. Lani je pripravil gibljive jaslice s trinajstimi kipci. Z njimi je upravičeno odnesel prvo nagrado občinstva in drugo strokovne žirije na goriškem tekmovanju najbolj izvirnih jaslic. Od 6. do 11. januarja si jih lahko ogledate v bivši štmavrski šoli od 17. do 20. ure.

SLOVO OD KONZULA TOMAŽA PAVŠIČA

Med prazniki je bila v Gorici prisrčna slovesnost, na kateri so se predstavniki slovenske manjšine poslovili od dosedanjega slovenskega konzula v Trstu prof. Tomaža Pavšiča, ki odhaja v pokoj. Po več letih diplomatske službe v Trstu - najprej kot vicekonzul in nato konzul - se Tomaž Pavšič poslavlja od svojega delovanja med zamejskimi Slovenci. Pri tem naj spomnimo, da je konzul Pavšič vsa leta bil in je predvsem dober prijatelj Slovencev na Goriškem, Tržaškem in v videmski pokrajini, kar je izkazal s svojim kulturnim delovanjem že mnogo prej. Srečanje s konzulom sta priredila v mali dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž Svet slovenskih organizacij in Slovenska skupnost.

Konzula Pavšiča je najprej pozdravil predsednik SSO Sergij Pahor in se mu v imenu vseh včlanjenih organizacij zahvalil za dosedanje delo med nami. Goriški pokrajinski predsednik SSk Štefan Bukovec je povzel v svojih besedah Pavšičevo delo že pred diplomatsko službo, zlasti na kulturnem področju in še posebej pri znani idrijski reviji Kaplje ter opozoril na njegovo stalno spremljanje dela goriških Slovencev. Zahvalil se mu je tudi predsednik ZSKP Damjan Paulin in konzulu poklonil sliko goriškega slikarja Davida Faganela. Nato se je vsem lepo zahvalil sam gost večera - konzul Pavšič in podčrtal predvsem svojo povezanost s Slovenci v naši deželi. Nekaj pesmi je občuteno zapela skupina Akord, ki jo vodi Mirko Špacapan.

ENOURNA ODDAJA NA RADIU GLAS

Poslušalci, ki sledijo večerni slovenski oddaji na krajevni radijski postaji Radio Glas, so sredi decembra lahko slišali, da je od 8. decembra oddaja enourna. Po poldrugem letu revnega polurnega oddajanja, nad katerim smo bili sodelavci že obupani, smo si ponovno priborili dostojen čas za slovensko oddajo.

Zdaj smemo reči, da smo pokazali veliko potrpežljivost, če smo vztrajali vse te mesece; tisti poslušalci, ki so kljub vsemu ostali pri sprejemnikih, pa so je izkazali še več. Ves ta čas smo si na razne načine prizadevali, da bi se zadeva rešila. Nazadnje se je to zgodilo po zaslugi dr. Kazimirja Humarja, ki je na škofiji večkrat drezal v to vprašanje, dokler ni dosegel, da so nam oddajo podaljšali na okroglo uro. Prav je, da se mu javno zahvalimo. Za sodelavce, ki smo še ostali, je bila novica kot praznik. V eni uri se že da malo zadihati. Poskusili bomo zopet kaj povedati med eno melodijo in drugo: nekaj obvestil, kaj iz kulturnega življenja, drobce iz zgodovine, utrinke iz naravoslovja, kratka duhovna razmišljanja, kaj več o glasbi in drugih umetnostih.

Slovenske oddaje so od 8. decembra na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Z novim letom 1998 bo skupina slovenskih sodelavcev na tem radiu zaokrožila svoje delovanje na okroglo dvajsetletnico.

- SLOVENSKI SODELAVCI NA RADIU GLAS

BOŽIČNE IN DOBRODELNE POBUDE V ŠTANDREŽU

Letos je bilo v Štandrežu za božične praznike poleg doživetih verskih obredov tudi več prireditev, ki so dopolnile praznično vzdušje in privabile k sodelovanju vse štandreške organizacije.

V nedeljo pred Božičem so nas razveselili otroci štandreške osnovne šole Fran Erjavec in vrtca, ki so s petjem in recitacijami pesmi Ljubke Šorli uvedli številne prisotne v božično praznovanje. Prireditev, ki so jo organizirali vsa štandreška društva, rajonski svet in župnija, je bila v domači cerkvi in je govorila o miru. Nastopila sta tudi mladinski zbor Štandrež in mešani Oton Župančič, ki sta skupno z otroki in drugimi pevci sklenila program z božično *Sveta noč*. Motilo je le prepogosto ploskanje, ki ne spada v cerkev.

V nedeljo po Božiču so na povabilo župnije obiskali štandreško cerkev pevci iz Šempetra, godalni orkester iz Nove Gorice, prof. Hubert Bergant in solisti, med temi tudi domačinka Aleksandra Schettino.

Med prazniki je štandreški mešani zbor pod vodstvom Tiziane Zavadlav dvakrat nastopil v goriški stolnici na božičnih koncertih. Najprej 23. decembra v sodelovanju goriške občine in na Štefanovo v organizaciji ZCPZ. Štandreška mladina je tudi obiskala družine, ki so se prijavile za najlepše jaslice. Za najstarejše domačine je bilo posebno presenečenje obisk šolskih otrok, ki so jim voščili vesele praznike in srečno v letu 1998.

Prvo nedeljo v novem letu so se Štandrežci in številni drugi udeležili baklade po vasi in bližnji okolici, ki jo je organiziral rajonski svet v sodelovanju z domačimi društvi. Prispevke prireditev so dali v dobre namene, predvsem za številne lačne in prizadete otroke po svetu.

BOŽIČNI KONCERT V GORIŠKI STOLNICI

Vsakoletni božični koncert Združenja cerkvenih pevskih zborov iz Gorice tudi letos ni manjkal. Na dan sv. Štefana popoldne so se v goriški stolnici zbrali slovenski verniki in ljubitelji cerkvenega petja, da bi prisluhnili slovenski božični pesmi, ki tako globoko ponazarja skrivnost svete noči in božjega učlovečenja. Na koncertu je nastopilo skupno šest zborovskih skupin z Goriškega. Peli so naslednji zbori: pevska skupina Akord iz Podgore, ki jo vodi Mirko Špacapan, mešani zbor Rupa-Peč pod vodstvom Zdravka Klanjščka, moški zbor Štmaver z dirigentko Nadjo Kovic, mešani zbor Podgora pod vodstvom Mirka Špacapana, moški zbor Mirko Filej z dirigentom Zdravkom Klanjščkom in mešani zbor Štandrež, ki ga vodi Tiziana Zavadlav. Vsak zbor je zapel po tri pesmi slovenskih skladateljev.

Uvodno misel je podala Vera Tuta Ban (ki jo objavljamo v celoti), napovedoval pa je Jan Leopoli. Po celotnem programu je bil še blagoslov z zahvalno pesmijo. Tako je tudi letos božična pesem odmevala z vsem svojim čarom in občutjem ob tej slovesnosti v goriški stolnici.

Na sporedu so bile skladbe slovenskih skladateljev, originalne ali priredbe. Tako so bili (po vrstnem redu nastopajočih) zastopani skladatelji Z. Harej, S. Mihelčič, M. Špacapan, A. Klančič, M. Tomc, A. Hribar, S. Premrl, V. Vodopivec, V. Štolcer, J. Gallus, M. Filej, F. Bricelj, I. Zupan, A. Mav, P. Merkú in M. Rener. Pri orglah sta bili Lojzka Bratuž in Dalia Vodice.

Božični koncert je tako primerno in dostojno v duhovnem pomenu zaključil leto 1997, obenem pa lepo obogatil božične praznike z našimi vedno lepimi melodijami.

VERA TUTA BAN: BOŽIČNO VOŠČILO

Vesele in globoko doživete božične praznike želim vsakemu od vas, ki ste prišli na današnji koncert. Vaša številna udeležba spet dokazuje, kako je petje cenjeno med nami, po vsej pravici, saj je to naša nacionalna značilnost in najlaže po tej poti izražamo svoja najgloblja čustva in občutke, ki jih sicer z besedo in obrazom težko posredujemo drug drugemu. Zato je dvakrat potrebno, da gojimo petje - kot pevci in tudi kot poslušalci, ker s tem istočasno negujemo svojo dušo in svojo identiteto.

Naprošena sem bila za božično misel in sem danes prav rada z vami, ker so jaslice in Božič vsako leto zame pomemben trenutek razmišljanja in osebne rasti. Ko sem bila majhna, sem se spraševala, zakaj so ljudje za Božič bolj potrpežljivi, mehki, dobri in nežni, bolj kot sicer čez leto, ko prevečkrat prevladujejo strah, žalost in jeza; spraševala sem se, ali ni mogoče božične dobrote raztegniti čez celo leto. Kaj je tisto, kar nas dela dobre? Dete v jaslih? Spomin na otroka v meni? Varnost in mir, ki ga čutimo ob nebogljenem otroku, ki je obenem tudi božji otrok? Najbrž je malo vsega, a še najbolj to slednje: v današnjem svetu, kjer je dosti nasilja - odkritega in prikritega, nad otroki, nad naravo, nad ženskami, nad šibkejšimi in drugačnimi, je občutek strahu in ogroženosti zelo močan. In kjer vladata strah in nasilje, ni prostora za božje kraljestvo, za mir in ljubezen.

Zato kristjani danes nimamo alternative, če se odločimo za aktivno uresničevanje evangeljskega nauka. Spomin na božjega otroka v meni ne sme biti le oklepaj, izjema, utrinek za božični dan; zavest otroka v meni pomeni Novega človeka za novo tisočletje, ko bo omika medsebojnega spoštovanja prevladala nad zgodovinskimi in naravnimi katastrofami tega komaj preteklega stoletja. Nismo nemočni v tem spopadu, če verjamemo, da je Emanuel - Bog z nami. Kristus je v Njegovem imenu delal čudeže, učil in tolažil in Bog na isti način živi v nas, se uresničuje skozi naše roke in dobra dela, skozi naše besede, ki tolažijo, skozi našo fantazijo, ki ustvarja in gradi nov svet. Če je Kristus v svojem času lahko spremenil zgodovino, zakaj je ne bi tudi mi danes, če se lotimo pri sebi; zakaj ne bi spremenili življenja, če nismo z njim zadovoljni, da bi bilo lepše, mirnejše, srečnejše; če smo kdaj zaslutili božjo ljubezen ob sebi, bomo znali ustvariti košček nebes in veselja v okolju, kjer živimo.

Novo leto, ki prihaja, označuje številka osem, ki je simbol neskončnosti, povezava dveh krogov, spodnjega in zgornjega, materialnega in duhovnega, povezuje človeško z božjim; zato je tudi Marijin simbol: simbol ženske, ki je rodila in vzgojila človeka, ki je učil ljubiti kljub nasilju; simbol ženske, ki so ji ubili sina in tega ni mogla preprečiti; simbol ženske, ki je v vsem tem videla božjo voljo in ostala trdna v svojem zaupanju.

Ta Neskončnost naj preseže vse naše strahove in težave in naj bo edini blagoslov, ki ga lahko poklonimo sebi in svojim dragim zdaj ob praznikih in tudi vse naslednje dni v prihajajočem novem letu.

Zlatarna ŠULIGOJ
1897-1997
Posebne ugodnosti ob 100-letnici
Ul. Carducci 49 - GORICA

GODALNI ORKESTER IN ORGLE V ŠTANDREŽU

FOTO BUMBACA

Božič je gotovo lepši, če nam je dana možnost prisluhniti lepemu božičnemu koncertu, takemu, kot je bil npr. v štandreški župnijski cerkvi v soboto, 29. decembra, pod magičnimi Kraljevimi oboki, ki povedo vsakokrat kaj novega, vsakokrat dvigajo misli proti nebu in razkrivajo nove simbole in pomene. Res lepo število ljudi (dosti mladih) je očarano sledilo pestremu koncertu orgelskih skladb, zborov iz Händlovega oratorija Mesija, skladbam za godalni orkester in vokalno-instrumentalnim božičnim kompozicijam; vse to je bilo uokvirjeno v priložnostni vezni tekst, ki nam je spregovoril o božični skrivnosti. Njena svetloba je razkrila najlepšo Besedo, in sicer, da je Bog prisoten med nami na svetu; tisti Bog, ki je postal človek - se je še nadaljeval tekst - da bi človek postal Bog...

Za uvod je na orgle zaigral štiri skladbe slavni organist prof. Hubert Bergant, nato je dobri šempetrski župnijski mešani zbor pod vodstvom Bogdana Breclja ob orgelski spremljavi pričaral veselje angelov in ljudi z dvema zboroma iz Mesije. Mlada in obetavna Mojca Križnič iz Nove Gorice je s svojo violino napolnila cerkvene oboke in srca prisotnih z Larghettom iz Händlove IV. sonate. V drugem delu večera je stopil pred oltar godalni orkester Nova iz Nove Gorice (v njem sodeluje tudi nekaj mladih Goričanov), ki je pod vodstvom violinista in pedagoga Jurija Križniča najprej zaigral Ricciottijev Largo, nato znani Albinonijev Adagio in tri stavke iz Sorkočevićeve Simfonije 2. V duetu iz Mesije sta nato ob orkestru zablesteli solo pevki Kristina Macarol (alt) in Alessandra Schettino (sopran), učenki solopetja iz razreda prof. Franke Žgavec. Nato je spet nastopil šempetrski zbor, ki je po Kempterjevi Pastoralni maši zapel še lepo božično Sattnerjevo *Noč božična sveta noč* ob spremljavi orkestra in goriških pihalcev in trobilcev ter Schnablovo *Pohitimo tjakaj v Betlehem*; za dodatek pa še zanimivo priredbo Gruberjeve *Svete noči*.

Če je "duhovno" to, kar govori o Bogu, lahko resnično rečemo, da je bil to pravi koncert najplemenitejše duhovne glasbe. Rojen nam je božji Sin!

DD

JASLICE, VREDNE OGLEDA

Slika zgoraj: jaslice v župnijski cerkvi v Sovodnjah, kjer se pastirji in angeli premikajo, potočki, lučke, mlini... Jaslice bodo ostale do svečnice. Možen ogled ob delavnikih od 18.30 do 19.30, ob nedeljah pa od 9.30 do 11. ure.

Spodaj: jaslice v naravni velikosti pred cerkvijo sv. Ivana v Gorici.

OBVESTILA

GORIŠKA LIKOVNA galerija vljudno naproša vse lastnike umetniških del Roberta Hlavatya, da bi poklicali na tel. številko 533177. Prosi, da bi posodili Hlavatyeva dela za jubilejno razstavo ob stoletnici rojstva slikarja, ki jo galerija Ars namerava prirediti v letošnji sezoni.

POTOVANJE NA NIZOZEMSKO. Vabimo Vas na šestdnevno potovanje z Novim glasom na Nizozemsko in Benelux od 6. do 11. julija. Odhod z avtobusom iz Gorice in Trsta do Benetk, od koder bo polet v Amsterdam. Nato ogled mesta in potovanje z avtobusom po Nizozemski, preko Aje, Rotterdama do Bruxellesa. Vrnitev z letalom. Vabimo Vas, da se čimprej vpišete in vplačate akontacijo 300.000 lir. Vpisovanje do zasedbe mest v avtobusu. Vsak udeleženec mora imeti veljavno osebno izkaznico ali potni list. Pridite z nami v deželo cvetja in petja.

ŽUPNIJA SV. Andreja v Štandrežu vabi k sv. maši za pok. župnika Jožeta Žorža ob prvi obletnici smrti. Sv. maša bo v župnijski cerkvi v Štandrežu v soboto, 10. januarja, ob 19.30.

ČESTITKE

V Černičevi družini v Mošu je na Božič privekal na svet peti družinski cvet **Benedikt**. Krepkemu dečku želimo, da bi zrasel v zdravega in poštenega člana naše male skupnosti, staršem pa veliko poguma in božje pomoči pri rasti in vzgoji številne družine. Svojci iz Števerjana

Oder 90 se veseli z Emanuelo in Kazimirjem ob rojstvu petorojenčka **Benedikta**.

Na Božič se je mami Emanueli in očetu Kazimirju Černicu pridružil mali **Benedikt**, njun peti otrok. Vsem v družini gredo naše iskrene čestitke. Skupno z njimi se veselimo novega člana naše skupnosti na Goriškem! Uredništvo in uprava Novega glasa

Na sam Božič se je družini Kazimirja in Emanuele pridružil mali pastirček **Benedikt**. Iskreno čestitamo in si nadejamo, da bo tudi on kmalu postal naš stalni sodelavec in bralec! Uredništvo in uprava revije Pastirček

DAROVI

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ: N.N. 200.000 lir. (Svoj prispevek lahko nakažete na uredništvu Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki).

ZA CERKEV sv. Ivana: N.N. 1.000.000; N.N. 100.000; ob pogrebu Mirka Čubeja 400.000 lir.

ZA LAČNE v misijonih: N.N. žena 1.000.000 lir.

ZA SLOV. misijonarje: K. in A. Levstek 200.000 lir.

ZA CERKVENI pevski zbor Mavhinje: v spomin na pok. Bruna Metlikovca druž. Metlikovec 100.000 lir.

ZA CERKEV v Mavhinjah: ob krstu male Aleksije Terčon starši, botri in sorodniki 670.000 lir.

ZA IVANA Štanto: N.N. Peč 50.000 lir.

ZA NOVI glas: v spomin na dr. Vinka Brumna M.B. 50.000 lir.

OSTALI DAROVI PRIHODNJIČ

ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - GORICA

Hubert Bergant

ORGELSKI KONCERT

Na sporedu so božične skladbe

Cerkev sv. Ivana v Gorici
Sobota, **10. januarja 1998, ob 19.30**

SKRD JADRO IN SLOVENSKI VERNIKI IZ LAŠKEGA

vabijo na

TRADICIONALNI KONCERT BOŽIČNIH PESMI

v nedeljo, **11. januarja 1998, ob 15.30** v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah.

Pel bo cerkveni pevski zbor iz Zgonika pod vodstvom Toneta Kostnapfla, na orglah Davorin Starec

SCGV EMIL KOMEL - KULTURNI CENTER L. BRATUŽ

Koncertna sezona 1997/98

JANEZ MATIČIČ, SLOVENSKI SKLADATELJ MED LJUBLJANO IN PARIZOM

S skladateljem se bo pogovarjal Ivan Florjanc.

Njegova dela bo izvajal Glasbeni atelje Emil Komel.
Kulturni center Lojze Bratuž, sreda, **14. januarja 1998, ob 19.30**

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

vabi na odprtje razstave

ANDREJA KOSIČA

v četrtek, **15. januarja 1998, ob 19. uri.**

Umetnika bo predstavil Jurij Paljk,
za kulturni program bo poskrbel MePZ Rupa-Peč.

"LA BIBIE PAR FURLAN" ALI NOVI TRUBAR MED FURLANI

ERIKA JAZBAR

V torek, 23. decembra, je bila videmska stolnica premajhna, da bi lahko zbrala veliko število vernikov, uglednih osebnosti ter navadnih ljudi, ki so spremljali predstavitveni večer prvega uradnega prevoda Sv. pisma v furlanski jezik oz. "La bibie par furlan".

Priložnost je bila posebno slovesna in pričakovana zaradi prisotnosti znanih igralcev, ki so prebrali in interpretirali 16 odlomkov iz Sv. pisma in to v štirih jezikih, obenem pa tudi zelo pomembna za furlanski narod, saj je marsikdo primerjal izid Sv. pisma v "marilenghe" s sličnimi mejnimi kamni v raznih evropskih kulturah od Trubarja do Lutra in Occama.

Prevod svete besede v furlanski jezik so v teh letih spodbujale videmska ter goriška nadškofija ter škofija Pordenon-Concordia. Zahtevo po uporabi manjšinskega furlanskega jezika v liturgične namene so l. 1973 izrazili že tedanji škofje Cocolin, Battisti in Freschi, vendar CEI jim takrat ni priznala te pravice. Šele novembra 1997 je z odlokom, ki ga je podpisal kard. Ruini, italijanska škofijska konferenca uradno priznala furlanski prevod Sv. pisma. Delo je prevedel g. Antonio Bellina, ob njem pa je delovala tudi posvetovalna znanstvena komisija, v kateri je bil tudi vidni beneški duhovnik in teolog Marino Qualizza.

Ob izidu pomembnega dela so priredili v videmski stolnici omenjeni predstavitveni večer. Na njem so sodelovali štirje profesionalni igralci, ki so interpretirali odlomke iz Sv. pisma v furlanščini (Giuseppe Bevilacqua), italijanščini (Giorgio Albertazzi), slovenščini (Ivan Rupnik) ter nemščini (Maria Konrad); večer pa je uvedel znani florentinski igralec Giorgio Albertazzi, ki je v skoraj prepričljivi furlanščini prebral nekaj vrstic iz evangelija po Janezu.

Pod naslovom "La parola a Babele" so omenjeni igralci in godalni kvartet RTV Ljubljana oblikovali z glasbo in besedo vsebinsko zelo bogat, pomemben ter zanimiv večer, pri katerem so moč, lepota in globoki pomen svetopisemskih stavkov odmevali pod oboki videmske stolnice.

Izbira naslova seveda ni bila naključna, saj so organizatorji namenoma hoteli poudariti pomembnost in bogastvo večkulturnosti in večjezičnosti na tem območju ter tako odgovarjati na plitvino današnjih sicer zelo modernih pojmov masifikacije, globalizacije ipd.; iskanje, ohranjanje in poudarjanje lastne identitete v različnosti ob spoštovanju teh različnosti, tako bi lahko objeli pomen in prvinski smisel decembrskega večera, ki se je odražal tudi v izbiri odlomkov in stavkov iz Sv. pisma. Civilno sožitje med različnimi kulturami pa je odlikovalo tudi oglejski patriarhat, ki je v stoletjih pisal duhovno zgodovino tej zemlji v dialogu med etnijami, v spoštovanju specifičnosti ter različnih tradicij.

ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE 2006

SLOVENSKO STALIŠČE DO "IGER BREZ MEJA"

ERIK DOLHAR

Koroško lobiranje. Pogovor z generalnim sekretarjem slovenskega promocijskega odbora za ZOI leta 2006 Vojtehom Budinekom *(na sliki).*

Nosilka skupne kandidature s Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino, Koroška, je že začela z lobiranjem, da bi si pridobila čimveč glasov pri končnem izboru prireditelja zimskih olimpijskih iger leta 2006. Korošci so prav iz tega razloga v okviru skakalne turneje Intersport obnovili partnerstvo s športnim društvom Oberstdorf, od katerega si obetajo tri nemške glasove. "Prvo partnerstvo smo sklenili leta 1994, ko smo prvič kandidirali za zimske olimpijske igre treh dežel," je povedal generalni sekretar kandidature Dieter Janz. Novo partnerstvo je pomembno za obe strani. Korošci si pač želijo čimveč glasov pri olimpijski kandidaturi, Obersdorf pa si želi pridobiti svetovno prvenstvo v nordijskem smučanju leta 2003. V tem pogledu ni nasprotovanj, saj bo avstrijski Ramsau priredil nordijsko prvenstvo leta 1999 in Avstrija za leto 2003 ne bo kandidirala, verjetno pa si Nemci obetajo tudi slovenske glasove. Vodstvo kandidature treh dežel pa razmišlja tudi naprej. Kandidaturo so obširneje zato predstavili ta teden na svetovnem prvenstvu v poletih, znova v Obersdorfu, februarja pa jo bodo predstavili kar dvakrat na olimpijskih igrah v Naganu. Avstrijci se namreč zavedajo, da morajo o kandidaturi treh dežel prepričati vsaj 11 članov skupščine MOK.

Ob 37. pokalu Vitranc smo se v Kranjski Gori pogovorili z občinskim svetnikom, generalnim sekretarjem organizacijskega komiteja Pokala in generalnim sekretarjem slovenskega promocijskega odbora za ZOI 2006, Vojtehom Budinekom.

Koliko možnosti za uveljavitev ima po Vašem mnenju skupna kandidatura treh dežel?

Najtežja je bila ta borba v Avstriji, kjer so bili trije močni kandidati: Salzburg, Kitzbühel in seveda Celovec z nami in Furlanijo-Julijsko krajino. Kot veste, je 2. decembra Avstrijski olimpijski komite odločil, da je kandidaturo dobil Celovec. Naslednja bitka je sedaj v Italiji, kjer so tudi trije kandidati: en kandidat je mesto Benetke z nekaterimi kraji v Dolomitih. Ta kandidat ni nevaren in ga ne jemljejo preveč resno. Drugi kandidat, ki pa je precej resen, je Piemont oz. Turin s Sestrieresom. Če pa se bodo Italijani pravilno odločili, potem bodo izbrali kandidaturo treh dežel. Ravno ta kandidatura ima namreč potem izglede na mednarodnem nivoju, da zmaga pred švicarskim Sionom.

Zadnje čase pa se govori, da Italijanski olimpijski komite CONI s svojim predsednikom Pecantejem na čelu ne namerava podpreti te kandidature, ker pač ne gre za nacionalno kandidaturo. Kaj menite o tem?

Seveda ne gre za nacionalno kandidaturo, čeprav je CONI podprl to kandidaturo že za ZOI leta 2002. Seveda, če se bodo pametno odločili, se bodo tako kot Avstrijci. CONI namreč dobro ve, da, če bo uradni italijanski kandidat Turin s Sestrieresom, potem ta kandidatura nima nobenih izgledov, da bi pridobil tudi olimpijske igre leta 2006. V tem primeru bi seveda dal prosto pot švicarskemu Sionu, ki bo najmočnejši kandidat. In če Mednarodni olimpijski komite dodeli Sionu zimske olimpijske igre leta 2006, potem vemo, da naslednjih 20 let olimpiade v srednji Evropi ne bo!

Kakšno pa je stališče Olimpijskega komiteja Slovenije?

OKS seveda podpira to skupno kandidaturo. Mi smo izbrali tiste športe, v katerih imamo tradicijo, kar nam tudi najbolj odgovarja. Gre za kompletni skakalni program v Planici, moško alpsko smučanje s slalomom in veleslalomom v Kranjski Gori in pa cel hokejski turnir v Ljubljani in na Jesenicah.

POGOVOR / DAVID KLODIČ

V SPOŠTOVANJU DRUGIH OSTANIMO TO, KAR SMO!

DANIJEL DEVETAK

David Klodič je mlad Benečan, ki v Nadiških dolinah prebuja veliko svežine in upanja. Ima veliko idej, jasnih misli, predvsem pa volje do dela, saj poleg osebnega študija vodi dva zbora. Pa ne samo to...

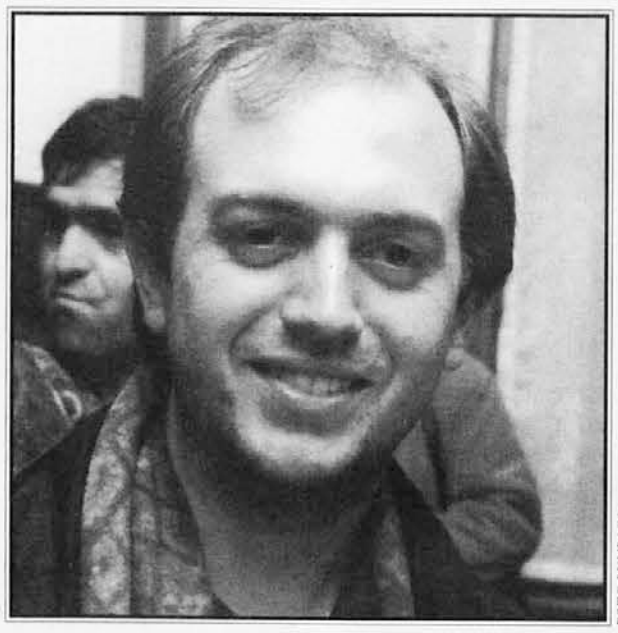

FOTO BUMBACA

Kaj nam lahko poveš o sebi?

Star sem 23 let in živim v Srednjem, lepi gorski občini v Nadiških dolinah. Študiram matematiko na videmski univerzi in tudi klavir na glasbeni šoli v Špetru. Pravijo, da sem zelo aktiven na kulturnem področju, saj vodim dva pevska zbora, stalno sodelujem z Beneškim gledališčem in dajem svoj prispevek v različnih kulturnih manifestacijah (Senjam beneške piesni, Postaja Topolove, Dan žena itd.). Poleg tega poučujem tudi glasbeno vzgojo v Dvojezični šoli in teorijo pri glasbeni šoli.

Prvič smo te videli v Gorici na odru na Cecilijanki 96, ko si vodil zbor Beneške korenine. Kaj lahko poveš o tem zboru mladih?

To pevsko skupino sestavljajo mladi iz različnih krajev Nadiških dolin, ki jim je pri srcu tradicionalno petje in nočejo, da bi naša generacija izgubila to bogastvo. Poleg tega, kar je še bolj pomembno, čutijo tudi potrebo, da naredijo kaj novega, da bi se naša pesem ne kristalizirala v nekaj folklorističnega in neaktualnega: vse, se ve, v znamenju prijateljstva in družabnosti.

Konec novembra lani si na Gregorčičevi proslavi na Vrhu sv. Mihaela pri Gorici vodil moški zbor Matajur. Kaj lahko poveš o tem zboru?

Stvar, ki me je zelo presenetila, ko sem pred dvema letoma postal dirigent tega zbora, je, kako ljubezen do narodne pesmi povezuje ljudi, čeprav jih starost razlikuje. To se godi v moškem zboru Matajur, ki ga sestavlja okrog dvanajst mladih in manj mladih Benečanov.

Poučuješ glasbo na Dvojezičnem šolskem centru v Špetru. Kaj pomeni po tvojem mnenju to vzgojno središče za beneške Slovence?

Za Benečana, kot sem jaz, ki ni imel slovenske izobrazbe v šolskih prostorih (in vsi vemo, kaj pomeni solidna jezikovna baza v boju proti asimilaciji), je ta šola upanje za prihodnost. Ko je bila odprta, je bil to velik uspeh, in šele zdaj je to največji rezultat, ki smo ga dosegli v Benečiji. Toda problem je v dejstvu, da osnovna šola ne zadošča vsem našim potrebam. Imam občutek, da se včasih pozablja globalna realnost našega ozemlja: težave, ki zadevajo časopise in podjetja, šibkost kulturnih društev itd.

Kaj meniš o današnjih mladih v Benečiji? Katere so njihove želje in njihove težave?

Najprej ne smemo pozabiti, da imajo mladi Benečani večinoma iste težave, ki jih imajo vsi mladi danes. Potem bi razdelil sovrstnike v dve skupini: eni so zavedni Slovenci, drugi pa ne. Prvi so dobili solidno povezavo z našo zemljo in ponosno uživajo posebnost dvojezičnosti; drugi čutijo našo realnost kot dodaten problem.

Tudi človeku, ki te ne pozna, daješ vtis zelo zavednega Slovenca. Kaj ti pomeni biti Slovenec danes v Beneški Sloveniji?

Zame biti Slovenec je bilo normalno od vsega začetka, saj smo v družini od vedno govorili v beneškem dialektu. Problem je bil zunaj: čeprav imam samo 23 let, sem doživel tudi jaz napade protislovenskih sil, sem doživel tudi jaz čase, v katerih se ni bilo lahko v naših krajih predstaviti kot Slovenec. Zdaj so se stvari spremenile, toda nastale so druge težave: moja generacija je prva in, upam, edina, ki je skoraj popolnoma izgubila slovensko besedo. Zato mi pomeni biti beneški Slovenec soočati se z dejstvom, da moramo dobiti nazaj vse, kar smo do sedaj izgubili.

Kaj ti pomeni biti kulturno tako angažiran na narodnostno mešanem ozemlju?

Čutim se zelo srečen, ker mi je to všeč: všeč mi je poznati kulturne delavce, ki pripadajo drugi kulturni stvarnosti, in bi želel, da bi različni narodi, ki se srečujejo na našem ozemlju, bolj intenzivno sodelovali, se spoznavali in se zavedali, da različne kulture morejo skupaj živeti in tudi se bogatiti. Misim, da so naši časi časi odprtosti in iskanja pozitivnih stikov med ljudmi: vsakdo naj ohrani svojo identiteto in naj se nauči spoštovati druge.

SNEŽNE RAZMERE

5.1.98	cm snega	odprte proge	delujoče vlečnice	zadnje sneženje	dostopne ceste	tekaške proge
KRAJ	MIN - MAX	ŠT. KM NA SKUPNIH	SREDI TEDNA - NA KONCU TEDNA	DNE - KOLIČINA		KM TEPTANIH / NETEPTANIH
NEVEJSKO SEDLO tel. 0433/54026	20 - 160	6 / 9	5 - 5	20.12. 5 / 30 cm	odprte	1,5 / 2,5
TRBIŽ - SV. VIŠARJE tel. 0428/2967	5 - 120	4 / 14	7 - 7	26.12. 5 / 30 cm	odprte	12,5 / 60
RAVASCLETTO ZONCOLAN tel. 0433/66033	40 - 115	15 / 20	7 - 7	4.1. - 10 cm	odprte	0 / 5
FORNI DI SOPRA VARMOST tel. 0433/88208	20 - 120	11 / 12	6 - 6	3.1. - 10 cm	odprte	2 / 15
PIANCAVALLO tel. 0434/655258	20 - 130	20 / 20	14 - 14	26.12. - 20 cm	odprte	10 / 15

UPADANJE ŠTEVILA ROJSTEV NA PRIMORSKEM

MARJAN DROBEŽ

V Sloveniji že daljše obdobje z zaskrbljenostjo ugotavljajo, da upada število rojstev. Splošno demografsko stanje se zato slabša, zaradi česar skupno število prebivalstva v naši državi še zmeraj ni doseglo dveh milijonov. Pri tem pa je treba opozoriti, da je število Slovencev nižje od statistik o gibanjih prebivalstva, ker je v Sloveniji skoraj 180.000 državljanov, ki pa so po narodnosti tujci.

Tudi podatki o številu rojstev v lanskem letu kažejo, da se nadaljuje upadanje števila rojstev. V porodnišnici Splošne bolnišnice Dr. Franca Derganca v Šempetru se je lani rodilo 730 otrok, kar je za 5 otrok manj od števila rojstev v letu 1996. Omenimo naj, da se za porod v Šempetru odločajo tudi mnoge Slovenke iz zamejstva v Italiji, zlasti tiste, ki so po rodu iz Slovenije ter so se omožile na obmejna območja v sosednji državi. V porodnišnici Splošne bolnišnice v Izoli pa se je v letu 1997 rodilo 535 otrok, leto prej pa 549. Tudi tukaj gre torej za znižanje, sicer majhno, števila rojstev. Pred desetletjem se je v Kopru, kjer je tedaj delovala porodnišnica, v enem letu rodilo do tisoč ali celo več otrok, toda gre upoštevati, da so tedaj pri nas rodile tudi mnoge matere iz krajev v hrvaški Istri. Prihajale so celo iz Rovinja. Zaradi spremenjenih političnih razmer in vzpostavitve državne meje med Slovenijo in Hrvaško zdaj ženske iz hrvaške Istre rodijo v Pulju. Na Primorskem se največ otrok še zmeraj rodi v postojnski porodnišnici. Lani se je v tej zdravstveni ustanovi rodilo 828 otrok, medtem ko je bilo v letu 1996 v porodnišnici v Postojni 900 novorojenčkov. Naj dodamo, da ima omenjena porodnišnica dolgo tradicijo, zaradi česar se za porod v Postojni odločajo mnoge ženske iz velikega dela Notranjske in tudi iz Vipavske doline.

NOVE POBUDE ZA SODELOVANJE

SREČANJE ŽUPANOV OBMEJNIH OBČIN

Župani občin vzdolž slovensko-italijanske meje so na srečanju konec lanskega leta na Nevejskem sedlu in v Kluža h v Kanalski dolini ugodno ocenili sodelovanje med obmejnimi območji ter sprejeli več predlogov in pobud za okrepitev omenjenega sodelovanja. Občine namreč izvajajo pomembno vlogo pri ustvarjanju novih političnih razmer in odnosov, ki bodo nastali ob načrtovanem sprejemu Slovenije v polnopravno članstvo EZ. Med sprejetimi pobudami omenjamo podporo organizaciji zimskih olimpijskih iger v okviru treh obmejnih dežel, v katero naj bi vključili tudi Koroško; povezavo turističnih krajev, pomembnih za zimski turizem, s čimer bi oblikovali skupni slovensko-italijanski zimsko športni center Nevejsko sedlo-Kanin-Bovec, za izdelavo strategije in programov za skupno upravljanje in varstvo severnega Jadrana ter za izrabo zmogljivosti pristanišč na tem območju (v Trstu in v Kopru), pri čemer naj bi zagotovili tudi usklajevanje med upravami pristanišč in krajevnimi upravami pristaniških mest. Župani obmejnih občin so nadalje menili, da bi morali strokovni in drugi organi na obeh območjih izdelati skupne projekte za varstvo prostora in čiščenje voda, kot so reke Koritnica, Soča, potok Koren, nadalje reke Nadiža, Idrija, Vipava in Reka ter drugi vodotoki. S skupnimi projekti bi se pripravili na natečaje za pridobitev finančnih sredstev EZ, ki bi služila za zaščito pritokov Severnega Jadrana.

Obravnavali so tudi vprašanja krajine oz. okolja, pri čemer so se župani zavzeli za ustanovitev mednarodnega parka na območju Trbiža ter čezmejnega kulturnega parka na območju Slovenije, Italije in Avstrije, z njimi bi obeležili 1000-letnico prve pisne omembe Gorice. Izrečena je bila tudi podpora za ustanovitev kraškega parka, ki bi segal od goriškega Krasa do Doline in Milj. Župani so soglašali s predlogom, da bi občina Koper kandidirala za organizacijo Sredozemskih iger leta 2005.

M.

ZARADI ZMANJŠEVANJA ŠTEVILA ROJSTEV

V SLOVENIJI MANJ OTROK V PRVIH RAZREDIH OSNOVNIH ŠOL

Zmanjševanje rojstev v Sloveniji ima posledice na raznih področjih, tako tudi pri zniževanju števila učencev v prvih razredih osnovnih šol. Leta 1986 se je npr. vpisalo v prve razrede osnovnih šol okoli 30 tisoč otrok. V obdobju 1992-95 se je to število zmanjšalo na približno 25 tisoč učencev. Že v letu 1999 pa se bo število predvidoma zmanjšalo na manj kot 20 tisoč, v letu 2001 oz. 2002 pa na manj kot 19 tisoč. Taka gibanja se bodo žal nadaljevala tudi v naslednjih letih, če ne bo prišlo do bistvenih sprememb v številu otrok pri prihodnjih generacijah staršev.

Stanje je tako, da je v Sloveniji sistem za osnovne šole glede zmogljivosti zadosten za 30 tisoč učencev prvih razredov, kolikor jih je bilo, kot zapisano, leta 1986. Ustrezno je tudi število zaposlenih učiteljev. Zmogljivost učilnic in zaposlenost sta torej preveliki za sedanje potrebe osnovnih šol. Ministrstvo za šolstvo in šport je sklenilo, da v prihodnje ne bo več ukinjalo osnovnih šol, da bi zgradbe ne ostajale neobljudene. Takih primerov je v Sloveniji veliko, zlasti še v odročnih oz. oddaljenih krajih. V prihodnje bo lahko osnovna šola delovala tudi v primeru, da bi jo obiskovalo samo 5 otrok.

V DRŽAVNEM ZBORU MORDA V TEM MESECU PONOVNA RAZPRAVA O OBSODBI KOMUNISTIČNEGA REŽIMA

Skupina razumnikov iz kroga *Nove revije* zbira podpise državljanov Slovenije v podporo zahtevi, da Državni zbor odločno in nedvoumno obsodi delovanje komunističnega totalitarnega režima. Gre za odziv na dokumenta omenjene skupine izobražencev oz. kulturnih delavcev, imenovana *Ura evropske resnice za Slovenijo* in *Odgovor 97*, ter na glasovanji, s katerima je parlament na izrednem zasedanju decembra lani zavrnil predlog resolucije o protipravnem ravnanju komunističnega totalitarnega režima. Predlagatelja resolucije in zakona sta bila predsednika Socialdemokratske stranke in Slovenskih krščanskih demokratov, Janez Janša in Lojze Peterle. S tem da bi se parlament opredelil do preteklosti in obsodil totalitarni komunistični režim, bi skladno s predlaganim zakonom "poskušal vnesti tudi razmejitev odgovornosti, in sicer na ta način, da se za stvari, ki so bile v nasprotju s spoštovanjem človekovih pravic in svoboščin - tudi političnih - jasno ugotovi in pove, kdo je bil tisti, zaradi katerega je do kršitev prišlo. Pozneje bi morali zapustiti svoje funkcije tudi drugi funkcionarji, ki so bili uradni sodelavci komunističnega režima. Razprava poslancev o predlogih obeh dokumentov je bila zelo polemična. Radio in televizija sta zasedanje neposredno prenašala en teden, ko pa se je prevesilo v drugi teden, sta prenos odpovedala. Za ponazoritev vzdušja na seji navajamo, da so trditvam in dokazovanjem posameznih poslancev o zločinski politiki in značaju nekdanjega totalitarnega režima, sledili ugovori, le-tem pa nova dokazovanja, in zasedanje se je nadaljevalo z novimi ugovori.

MORDA TRIJE NOVI PREDLOGI RESOLUCIJE O RAZMEJITVI MED DEMOKRACIJO IN KOMUNISTIČNO VLADAVINO

Razprava v slovenskem parlamentu se je sicer končala z zavrnitvijo predlogov resolucije in zakona, ki sta ju predložila Janez Janša in Lojze Peterle, vendar pa je bila kljub temu pomembna in koristna. Ustvarilo se je namreč soglasje parlamentarcev oz. političnih strank o tem, da je treba vendarle sprejeti resolucijo ali drug dokument, ki bi obsodil totalitarni komunistični režim v Sloveniji.

Po nekaterih izjavah predstavnikov slovenske politike je v pripravi nov predlog resolucije ali drugega dokumenta, ki bi obsodil totalitarni komunistični sistem. Državni zbor bo o novih predlogih dokumenta o razmejitvi med demokracijo in komunističnim obdobjem v Sloveniji morda pričel razpravljati še v tem mesecu.

M.

PDG IN SCGV KOMEL: "LABODJE JEZERO" V NOVI GORICI

MARIBORSKI IN KIJEVSKI BALETNIKI NAVDUŠILI

TATJANA GREGORIČ

Z uvedbo abonmaja opere in baleta je Primorsko dramsko gledališče v Novi Gorici v sezoni 1997-98 zagotovo naredilo korak, ki - vsaj v smislu kulturne ponudbe - določa Novi Gorici mesto tretjega kulturnega središča v Sloveniji.

N. D. KUZNEKOV: PIOTR ILIČ ČAJKOVSKI

Sanje so postale resničnost in Goričani ob petdesetletnici mesta lahko doživljamo tudi velike operne in baletne predstave. In med slednje zagotovo sodi *Labodje jezero* P.I. Čajkovskega, uspešnica, ki vsebuje obilico in razkošje liričnih melodij, ki so nedvomno izvirno delo ruskega skladatelja, hkrati pa na odru razgrinja recitativne scene in plese, ki zgoščeno predstavljajo dramatične situacije, kot družabni plesi in velikopotezni *divertissementi* pa delu pridenejo očarljivost in okrasni značaj. *Labodje jezero* je glasbeno scensko delo, ki osvaja najširši krog občinstva, in če je njegova uprizoritev zaupana Kijevski nacionalni operi in SNG Operi in baletu Maribor, nastane predstava, ki prevzame. Na gledališkem odru Primorskega dramskega gledališča je 28. in 30. decembra številne ljubitelje baleta navduševal *Labodje jezero;* ogledali so si ga tudi številni abonenti letošnje koncertne ponudbe Slovenskega centra za glasbeno vzgojo E. Komel Gorica.

Izjemni liki, ki so jih uprizorili mojstri giba: Alenka Ribič kot dobra vila Odetta in Rotbartova hči, Anton Bogov kot princ Sigfrid in Sergiu Moga kot zli duh Rotbart, režiser in koreograf Valerij Kovtun, scenograf Vjačeslav Okunev, kostumografka Irina Press, dirigent Nikolaj Aleksejev in seveda celotni baletni ansambel so poustvarili odlično predstavo in z njo zaigrali tudi častni jubilej ob 50-letnici mariborskega baleta. Čeprav je bil gledališki oder PDG v marsikateri skupinski koreografiji premajhen in zvočnost orkestra ne vedno zadovoljiva (tudi intonančno ne vedno popolnoma uglašena), je glasbeno-scensko sožitje kijevskih in mariborskih poustvarjalcev uspelo med občinstvom občudujoče prebuditi pravljico o ujeti labodji kraljični, ki je hkrati človeško in nadnaravno bitje, uspelo oživiti inovativna glasbena sredstva, s katerimi se je balet *Labodje jezero* P.I. Čajkovskega zapisal med najbolj priljubljena dela takoimenovanega klasičnega repertoarja.

V SLOVENIJI UPRAVNO SODIŠČE

Slovenski pravosodni sistem je bogatejši za novo sodišče, namreč za upravno sodišče. Ustanovljeno je bilo po zakonu o upravnem sporu, ki je začel veljati 2. septembra lani. Ta zakon ureja pristojnosti in organizacijo sodišč in določa postopek v upravnem sporu.

Upravno sodišče bo v mejah tožbenega zahtevka odločalo o pravici, obveznostih ali pravih koristih posameznikov ali pravnih oseb, kadar zakon tako določa, ali če je zaradi narave pravice oz. zaradi varstva ustavne pravice to potrebno. Odločalo bo tudi o sporih med državo in lokalnimi skupnostmi ter o sporih med njimi in nosilci javnih pooblastil. Začelo je delovati s 1. januarjem. Sedež ima v Ljubljani, zunanje oddelke pa v Celju, Mariboru in v Novi Gorici.

INFORMACIJE O SLADKORNI BOLEZNI TUDI PO TELEFONU

Sladkorna bolezen (diabetes) dobiva tudi v Sloveniji značaj in razsežnost epidemije. Ugotovljeno je, da je debelost najpomembnejši dejavnik tveganja za nastanek sladkorne bolezni. Zaradi debelosti je to kronično oz. neozdravljivo bolezen, zaradi katere je največ amputacij nog, odpovedi ledvic in slepote med prebivalstvom srednjih let, v Sloveniji dobilo najmanj 75 tisoč ljudi. Zdravniki specialisti za to bolezen poudarjajo, da si diabetik že z zmanjšanjem teže za deset kilogramov, lahko normalizira previsok krvni sladkor, s tem pa tudi bistveno zmanjša tveganje za kronične zaplete diabetesa ter bolezni srca in ožilja. Skoraj nič ni treba črtati z jedilnika ali zelo malo, treba pa je zmanjšati količino hrane, ki jo zaužijemo, in maščobe v čim večji meri zamenjati z zelenjavo, sadjem in s škrobnimi živili.

V Sloveniji odkrijejo vsako leto okoli 5 tisoč novih sladkornih bolnikov. Veliko število, morda nekaj tisoč, pa je še neodkritih. Seveda pa med bolniki niso samo debeli ljudje, temveč jih je veliko tudi suhih oz. šibkih. Treba je namreč upoštevati diabetes kot pogosto dedno zasnovo. Naše bralce naj opozorimo, da je revija za diabetike *Dita* v Ljubljani, s pomočjo družbe za telekomunikacije, Telekom Slovenije, uvedla posebno telefonsko zvezo, po kateri diabetolog dr. Damjan Justinek daje informacije in odgovarja na vprašanja zainteresiranih sladkornih bolnikov. Uporabljajo jo lahko tudi naši bralci oz. diabetiki slovenske narodnosti iz Italije.

Telefonska linija je odprta vsako sredo (razen pred prazniki) od 16. do 18. ure, klicati pa je potrebno številko v Ljubljani, 090-4307.

M.

PODRUŽNICA ZKB TUDI PRI DOMJU

20. decembra 1997 so pri Domju odprli novo podružnico Zadružne kraške banke. To je že peta podružnica; do odprtja je prišlo po dolgem čakanju zaradi omejevalnih predpisov in zaradi tega, ker je bila pri Domju že prisotna slovenska banka (TKB).

Predsednik upravnega sveta ZKB Pavel Milič (*na sliki*) je v pozdravnem nagovoru poudaril, da bo banka stala ob strani krajevnim gospodarskim dejavnikom, v prvi vrsti pobudam v dolinski obrtni coni. Sicer je imela banka v dolinski občini že več strank, zato so se že pred časom odločili za novo podružnico na tem območju. To izhaja namreč iz tradicije te banke, za katero je značilna navezanost na teritorij, kjer deluje. Milič je tudi poudaril načelo previdne, a trdne rasti in razvoja ZKB.

FOTO KROMA

Podružnico je blagoslovil ricmanjski župnik dr. Angel Kosmač, v pozdrav je zapel domači moški zbor Fran Venturini, odprtja pa so se udeležili med drugimi tudi dolinski župan in podžupan Boris Pangerc in Aldo Štefančič, predsednik SDGZ Marino Pečenik, tržaški občinski svetovalec SSk Andrej Berdon, predsednik deželne zveze zadružnih bank Del Negro ter predsednika zadružnih bank iz Sovodenj in Doberdoba Hmeljak in Peričeva.

V okusno opremljenih prostorih so na razpolago strankam tri okenca. V podružnici pri Domju deluje pet uslužbencev pod vodstvom odgovornega funkcionarja Igorja Lukše. Od 10. januarja naprej bo podružnica delovala tudi ob sobotah od 9.15 do 12.15.

NAPREDEK TURIZMA NA KMETIJAH

V Sloveniji se hitro uveljavlja nova zvrst turizma v okviru t.i. kmečkega turizma. Nastajajo gospodarstva, ki gostom nudijo prenočišča, prehrano iz domačih ekoloških pridelkov ter mirno in spokojno okolje. Precej takih kmečkih gospodarstev je tudi v Vipavski dolini, Goriških Brdih, na Krasu, v Posočju in celo na Trnovsko-banjški planoti. Razvijanje kmečkih turističnih zmogljivosti pa je marsikje naletelo na nasprotovanje in ovire zlasti gostinskih podjetij, ki v omenjenem turizmu vidijo nezaželeno konkurenco.

Po podatkih Združenja turističnih kmetij Slovenije je na območju države 213 turističnih kmetij s 3661 ležišči za goste ter 248 izletniških kmetij s kar 23.300 sedeži. Na leto je povprečno 45 nočitev na ležišče, vendar pa posamezne turistične kmetije dosegajo tudi do 120 in celo 160 nočitev na ležišče. Opaziti je, da zanimanje za turizem na kmetijah še narašča, zaradi česar bo ta oblika turizma razvila lastno blagovno znamko.

V zadnjem času so organizacije kmečkega turizma na Koroškem v Avstriji predlagale tesno sodelovanje s kmečkim turizmom v Sloveniji.

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA: OBRAČUN POSLOVANJA NA OSNOVI DEŽELNEGA ZAKONA ŠT. 36/96

V deželnem uradnem listu št. 48 z dne 26.11.1997 je bila objavljena uradna lestvica podjetij, ki so zaprosila za ugodnosti, ki jih predvideva 2. člen deželnega zakona št. 36/96. Gre za financiranje večjih strukturalnih investicij v korist trgovskega in storitvenega sektorja. Posegi, ki so večinoma nepremičninske narave, presegajo 100 milijonov lir, lahko pa dosežejo tudi kako milijardo.

V celotni Furlaniji-Julijski krajini je bilo vloženih 217 prošenj za skupnih 120 milijard. Deželna uprava je trenutno zagotovila sredstva prvim 54 podjetjem, ki bodo lahko koristila ugodnostna posojila za skupnih 28 milijard po 4,75% obrestni meri. Med koristniki je samo 7 podjetij, ki imajo sedež v tržaški pokrajini. Od teh so 4 podjetja vložila prošnjo preko Zadružne kraške banke.

Isti zakon predvideva v 6. členu tudi deželno pomoč za financiranje manjših iniciativ (od 20 do 100 milijonov lir). Pred kratkim je bila deželna uprava prisiljena prekiniti sprejemanje novih prošenj, ker je bilo povpraševanje večje od razpoložljivih sredstev. Izdajanje posojil je še v teku, zato ni še mogoč dokončni obračun omenjenih posegov. Na osnovi prvih informacij, ki so jih posredovali deželni uradi in se nanašajo na prve mesece operativnosti, je razvidno, da ZKB prednjači tudi v izdajanju slednjih manjših posojil, ki so srednjeročne narave.

Od začetka operativnosti dne 15.5.1997 do 20.8.1997 je ZKB v tržaški pokrajini zbrala največ prošenj za omenjene ugodnosti. Do srede decembra je izdala že 34 posojil z deželnim prispevkom.

Novi deželni zakon je torej Kraški banki prinesel precej zadoščenj in potrdil ugled, ki ga uživa tudi v trgovskem sektorju.

PREJELI SMO

KMEČKA ZVEZA NAM JE 20. DECEMBRA 1997 POSLALA NASLEDNJE PISMO:

V zvezi s člankom "Kmetje ohromili tržaški promet", objavljenim v Novem glasu 11. decembra, vas prosimo, da nam omogočite v smislu zakona o tisku izraziti naše pripombe.

Izvršna odbora Kmečke zveze iz Trsta in Gorice sta izrazila nezadovoljstvo nad načinom, kako je Coldiretti pripravila kmečko manifestacijo 10. t.m. v Trstu, ker je ta organizacija prezrla slovensko kmečko organizacijo, medtem ko je k udeležbi povabila vse ostale kmečke organizacije. To je resnica. Zato odločno zavračamo trditev, da je bila Kmečka zveza povabljena ker je pridružena članica CIA - Confagricoltori in da je samostojnost Kmečke zveze iz Trsta in Gorice enaka samostojnosti Coldiretti iz Trsta.

Kmečki zvezi tako v Trstu kot v Gorici sta samostojni organizaciji z lastnim statutom, v katerem ne piše, da sta zvezi izraz drugih stanovskih organizacij oziroma, da k njim pristopata. Nespodbiten dokaz te resnice je tudi dejstvo, da na Goriškem obstajata tako Kmečka zveza, ki ima svoj sedež v ulici Malta 1, in Confagricoltori, ki pa ima svoj sedež v ulici Trieste 32. Zato ponavljamo in potrjujemo, da naši organizaciji tako v Trstu kot v Gorici nista bili povabljeni k sodelovanju za pripravo deželne kmečke manifestacije, ki naj bi bila enotna, in zato se je tudi nismo udeležili.

Ni res, kot zatrjuje tržaška Coldiretti v sporočilu, da ji očitamo, da se ne zavzema za hribovita območja. Kot izhaja iz našega dokumenta smo želeli samo pojasniti, da se naši organizaciji zavzemata za odpravo posameznih kvot (mleka in vina), ki omejujejo razvoj kmetijstva v gorskih in zapostavljenih območjih, ki so povečini tisti, kjer živi slovenska narodnostna skupnost.

Prav tako smo želeli pojasniti, da sta Kmečki zvezi proti vključitvi zasebnih zemljišč v Kraški naravni park, ki bi se moral omejiti le na zaščitena območja, medtem ko je Coldiretti podprla zahtevo Zelenih, da se Kras vključi v širše območje deželnega Kraškega parka.

S spoštovanjem

IZVRŠNA ODBORA
KMEČKE ZVEZE
TRST IN GORICA

Odgovor tržaške Zveze neposrednih obdelovalcev bomo zaradi prostorske stiske objavili prihodnjič.

ITALIJANSKO PRAVO

REFORMA NEPROFITNIH ORGANIZACIJ (5)

DAMJAN HLEDE

Še vedno v zvezi z netrgovinskimi ustanovami, o katerih je tekla do sedaj beseda, je treba nazadnje omeniti, da šesti člen reforme določa, da ne glede na statutarne določbe ustanova izgubi oznako "netrgovinskosti", kadar izhaja, da je v enem celem davčnem obdobju izvajala pretežno trgovinsko dejavnost. Sankcijo predstavlja v tem primeru izguba olajšav, ki bo retroaktivna, ker bo veljala že za tisto davčno obdobje, v katerem je dejavnost trgovinske narave presegala netrgovinsko.

ORGANIZACIJE ONLUS

Kot je bilo že omenjeno, gre za na novo uvedeno kategorijo, v sklopu katere je treba videti največje novosti, ki jih je reforma neprofitnih organizacij uvedla.

Deseti člen reforme natančno določa, da lahko spadajo v to kategorijo združenja, komiteji, fundacije, zadruge in druge zasebne ustanove (naj bodo ali ne pravne osebe), katerih statuti ali ustanovni akti, ki morajo biti zapisani v obliki notarskega akta ali vsaj registrirani, predvidevajo:

a) dejavnost v enem ali več izmed sledečih sektorjev: socialna, zdravstveno-socialna in zdravstvena pomoč; dobrodelnost; izobraževanje; formacija; diletantski šport; zaščita, promocija in ovrednotenje umetniških in zgodovinskih spomenikov; zaščita in ovrednotenje narave in okolja (razen navadne dejavnosti nabiranja odpadkov); promocija kulture in umetnosti; varstvo civilnih pravic; znanstveno raziskovanje s "posebnim družbenim interesom" (izvajati ga morajo neposredno fundacije ali z njihove strani poverjene univerze, raziskovalni inštituti ali druge fundacije, na področjih in v oblikah, ki jih bo moral določiti poseben pravilnik);

b) družbeno solidarnost kot izključni cilj dejavnosti (v zdravstveni pomoči, izobraževanju, formaciji, diletantskem športu, promociji kulture in umetnosti ter varstvu civilnih pravic se nudene dobrine in servisi imajo za izvedene s ciljem družbene solidarnosti, kadar niso usmerjeni v korist članov, ustanoviteljev, upraviteljev in drugih, ki so na katerikoli način soudeleženi v ustanovi, ter njihovih sorodnikov, ampak le v korist prikrajšanih oseb zaradi fizičnega, psihičnega, ekonomskega, družbenega in družinskega stanja ali kot humanitarna pomoč v prid tujim skupnostim);

c) prepoved izvrševanja drugih dejavnosti, razen tistih, ki so neposredno vezane na dejavnosti, omenjene pod črko a);

č) prepoved razdelitve dobička ali preostankov upravljanja ali fondov, rezerv in kapitala v teku življenja organizacije, razen če ga predpisuje zakon ali če je razdelitev v korist drugih Onlus, ki so del iste enotne strukture;

d) uporabo dobička in preostankov upravljanja za izvršitev institucionalnih dejavnosti;

e) razdelitev premoženja organizacije, v primeru njene razveze, v prid drugim Onlus ali za javno korist;

f) obveznost letnega obračuna in proračuna;

g) prepoved začasnega članstva in za polnoletne člane njihovo volilno pravico za sprejetje in spremembe statuta in pravilnikov ter za izvolitev upravnih organov;

h) uporabo naziva "Onlus" v imenu in kateremkoli znaku ali v komuniciranju z javnostjo.

DALJE

OBVEZNA REGISTRACIJA NAJEMNINSKIH POGODB

Finančni manever za leto 1998 je uvedel (kot že napovedano v članku, objavljenem 6.11.1997) obvezno registracijo nepremičninskih najemninskih pogodb ne glede na višino letne najemnine. Doslej registracija ni bila potrebna za tiste najemninske pogodbe, ki niso bile sklenjene v obliki javne listine ali zasebne overjene listine (in torej pred notarjem) in katerih znesek letne najemnine ni presegal 2.500.000 lir. Za slednje je bila predvidena samo "*registracija v primeru uporabe*", pri čemer je zakon mislil na pravno oziroma upravno uporabo nepremičninske pogodbe. Sedaj je torej registracija obvezna tudi zanje. Določeno je tudi, da v vsakem primeru registrski davek ne sme biti nižji od 100.000 lir, kar pomeni, da za tiste pogodbe, katerih znesek davka bi bil z davčno alikvoto nižji od 100.000, velja fiksna davčna mera v tej višini (gre torej za izjemo v sistemu registriranja, kjer je sedaj veljavna fiksna davčna mera, določena v višini 250.000 lir).

Kljub temu pa ostaja še ena vrsta najemninskih pogodb, za katere registracija še naprej ne bo potrebna, oz. bo potrebna samo "v primeru uporabe": gre za tiste pogodbe, ki ne bodo sklenjene v obliki notarskega zapisa in katerih trajanje ne bo presegalo trideset dni na leto.

Pomembno je vedeti, da bo treba registrirati tudi tiste pogodbe, ki so že v teku in niso bile še nikdar registrirane, ker doslej to ni bilo potrebno. Obveznost bo treba izvršiti v roku dvajsetih dni od začetka prvega novega letnega obdobja, sledečega tistemu, ki je v teku.

DH

ŠPORT

NAŠ ŠPORTNIK 1997

KOTALKANJE IN ODBOJKA ŠPORTA LETA

Nagrado "Naš športnik" smo zamejski športni časnikarji podelili v Ilirski Bistrici 18. decembra.

Naša najboljša športnika leta 1997: Poletova kotalkarica Tanja Romano in odbojkar najboljše lanske ekipe Vala Matej Černic

Ostra poledica je preprečila, da bi se nagrajevanja v zakotni Ilirski Bistrici udeležilo večje število gledalcev kot sicer. Na oder so 14. po vrsti stopili najboljši primorski športniki leta 1997 in neutrudni zamejski športni delavci. Kot je že vsem znano, so nagrade v zamejstvu prejeli: **ekipe**: štandreški Odbojkarski klub Val Imsa Kmečka banka za napredovanje moške članske ekipe v italijansko B1 ligo; 2. mesto je zasedla zgoniška ženska namiznoteniška ekipa Krasa Generali za naslov državnih podprvakinj, 3. pa so bili nogometaši doberdobske Mladosti za zgodovinsko napredovanje v 2. amatersko ligo. **Posamezniki**: Poletova evropska prvakinja v umetnostnem kotalkanju Tanja Romano, ki je zmagala pred rojansko kopjašico Claudio Coslovich in Krasovo pingpongašico Vanjo Milič. **Posamezniki**: mladinski odbojkarski član državne reprezentance, lani član goriškega Vala in letos bolonjskega prvoligaša Hatù, Matej Černic, ki je prejel več glasov kot svetovni podprvak v rolkanju, član kriške Mladine David Bogatec in lonjerski veteran v hitri hoji, svetovni prvak v svoji starostni kategoriji Fabio Ruzzier. Za svoje neutrudno delo na športnem področju so posebna priznanja prejeli: podpredsednik padriško-gropajskega Športnega združenja Gaja Valter Milkovič, ki je bil med pobudniki združitve med Zarjo in Gajo ter je pri novoustanovljenem društvu odgovoren za mladinsko področje; Sovodenjec Davorin Pelicon, ki je 40 let povezan z nogometom v Sovodnjah, kjer je predsednik tamkajšnjega kluba, ter dolgoletna trenerka športno-ritmične gimnastike pri Boru in bivša jugoslovanska reprezentantka in prvakinja Olga Perišič Pavletič.

- ERIK DOLHAR

SMUČANJE

V PREMOČENI KRANJSKI GORI TOMBA SPET POLEMIČEN. ODLIČNI USPEHI URŠKE HROVAT

ERIK DOLHAR

Pogovor z najboljšim Slovencem Miklavcem. Tomba se je s svojim obnašanjem dotaknil dna.

Karavano "belega cirkusa" je po Novem letu sprejela premočena Kranjska Gora. V soboto, 3. t.m., je na pobočju Vitranca močno snežilo na startu, na ciljni strmini pa smo se močili pod krepkim dežjem. Veleslalom je potrdil letošnjo premoč Avstrijcev, saj je zmagal Christian Mayer pred rojakom Hermannom Maierjem in Švicarjem Von Grueningenom. 5. je bil Alberto Tomba. Ta je bil z uspehom sicer zadovoljen, a ni mogel skriti razočaranja, da je žirija prižgala zeleno luč za tekmovanje. Direktor slovenskih reprezentanc Tone Vogrinec je po veleslalomu izjavil, da razmere res niso bile najboljše, vendar je bilo dosti tekem že v slabših pogojih. Maier je dejal: "Razmere na progi me niso motile. Če si v formi, niti ne opaziš tega, da je proga slabša." Kot vidimo, je bil spet polemičen edinole bivši italijanski karabinjer.

Potem ko je še celo soboto deževalo, se je nedelja mnogim gledalcem v Podkorenu prikazala zavita v meglico. Po prvem teku slaloma je vodil Norvežan Jagge z le stotinko naskoka pred Tombo in edinim Slovencem v prvi jakostni skupini, Andrejem Miklavcem. Drugi tek je potekal po letošnjih ustaljenih pravilih mednarodne smučarske zveze - FIS: med ozke količke so se najprej pognali najslabše uvrščeni slalomisti, se pravi od 30. do 1. mesta. Ta sistem, posebno v tako slabih snežnih pogojih, kot so v letošnji sezoni domala na vseh smučiščih, seveda daje prednost slabše uvrščenim smučarjem. Tako je bilo tudi za Vrhovnika in Koširja, ki sta na koncu pristala na 14. oz. 7. mestu in tako izpolnila olimpijsko normo. Veliko pričakovanje je vladalo za vodečo trojico. Miklavc je nekoliko poslabšal svojo uvrstitev in na koncu pristal na solidnem 5. mestu. Za njim bi bil moral startati Tomba, med večtisoč zbrano množico pa smo se vsi spraševali, zakaj je namesto njega startal vodeči Norvežan Jagge, ki je povsem pokvaril svoj izhodiščni položaj, saj je pristal na dnu lestvice. Takoj po končanem slalomu, ki ga je osvojil lanski dobitnik svetovnega pokala v slalomu, spet Tirolec Thomas Sykora pred presenetljivim Francozom Pierrickom Bourgeaujem in drugim avstrijskim veteranom Thomasom Stangassingerjem, smo od večkratnega dobitnika svetovnega pokala, sedaj trenerja italijanske reprezentance, Južnotirolca Gustava Thönija izvedeli, da se je Tomba pred začetkom druge vožnje ostro sprl z vodjo tekme Güntherjem Hujaro. Italijanski Albertone je namreč pred startom zaničevalno poskušal globino snežne odeje pri količkih z ubadanjem palic in smuči, pri čemer ga je zasačil Hujara in mu zagrozil, da bo diskvalificiran, če bo še naprej kvaril progo. Tedaj je Tombi tako zavrelo, da je, kot nam je kasneje na tiskovni konferenci povedal zmagovalec Sykora, skušal celo prepričati druge tekmovalce, naj ne startajo. To pa je na koncu storil le sam in tako že spet razočaral številne svoje privržence, ki so iz vseh koncev Italije prišli v Kranjsko Goro. Sykora in Stangassinger sta časnikarjem povedala, da je to njegova osebna odločitev ter da sta sprejela nova pravila FISa, ki so po njunem mnenju pravičnejša, saj imajo v prvem teku najboljše pogoje najboljši smučarji, v drugem pa najslabše uvrščeni po prvi vožnji. Še enkrat sta poudarila, da so tekmovalni pogoji enaki za vse, kar je še potrdilo dejstvo, da se je Tomba s svojim obnašanjem res dotaknil dna...

A poglejmo, kaj nam je takoj po tekmi povedal najuspešnejši Slovenec letošnjega Pokala Vitranc, **Andrej Miklavc** *(na sliki)* od Dorferjev pri Škofji Loki: "Z današnjo tekmo sem zelo zadovoljen. Že včeraj sem pričakoval zelo težko tekmo. Mislim, da sem v prvem teku dobro izkoristil pogoje, v drugem pa poskusil vse. Že na startu sem se zavedel, da se bo stanje močno spreminjalo od tekmovalca do tekmovalca. Mislim, da mi je dobro uspelo. 5. mesto je odličen rezultat in na to startam tudi na naslednjih tekmah svetovnega pokala in na dober nastop na olimpijskih igrah.

Na medaljo?

O tem imam pripravljeno posebno presenečenje!

Preselimo se na koncu še na ženske snežne strmine. Mariborsko *Zlato lisico* so morali na Pohorju odpovedati zaradi pomanjkanja snega, nerazumljivo pa je, zakaj tekmi niso prestavili v Kranjsko Goro namesto v Bormio. No, prav tu, pa so bile slovenske smučarke spet uspešne. Na slalomu v ponedeljek, 5. t.m., je namreč Špela Pretnar osvojila 3. mesto, potem ko je njena v letošnji sezoni najuspešnejša kolegica **Urška Hrovat** *(na sliki)* vodila po prvem teku, na koncu drugega pa je odstopila. Prav Hrovatova je namreč konec minulega leta dosegla najvidnejše rezultate: zmagala je na nočnem slalomu ob 100-letnici italijanskega športnega dnevnika *Gazzetta dello sport* v Sestrieresu, tretje mesto pa je po enem letu 20. decembra 1997 zasedla v Val d'Iseru ter isti uspeh ponovila še teden kasneje v Lienzu. Istega dne je Jure Košir na nočnem veleslalomu ob 100-letnici Gazzette na Sestrieresu osvojil 2. mesto za Albertom Tombo.

ODBOJKA

DEKLETOM OLYMPIE KB DEŽELNA TROFEJA

Ženska postava goriške Olympie Kmečke banke *(na sliki)* je v torek, 8. t.m., na gostovanju v Čenti dosegla izreden uspeh.

FOTO BUMBACA

S tem rezultatom se nadaljuje res uspešna sezona tega goriškega športnega društva. Doslej so bili njegovi protagonisti fantje Agrarie Terpin, ki so na čelu lestvice C lige. Olympia je drugo slovensko moštvo, ki se mu je posrečilo osvojiti naslov v dosedanjih šestih izvedbah te deželne trofeje. L. 1993 so namreč zmagali Slogaši. Naloga varovank trenerke prof. Silve Meulja ni bila lahka, ker je belomodra šesterka iz Gorice odpotovala v Čento z okrnjeno postavo. To se je na začetku tekme še kako poznalo. Igrali so namreč proti domačemu Tarcentu, ki je bil v C2 ligi doslej še nepremagan. Prva dva niza so Goričanke izgubile, v naslednjih dveh pa so zaigrale kot prerojene in v dveh setih spravile na kolena domačo šesterko. Tekma je bila vsekakor zelo zanimiva in razburljiva, kar so številni navijači Olympie s svojim predsednikom Frankom Bagonom na čelu med tekmo večkrat občutili na lastni koži. Skoraj dramatično je bilo stanje v odločilnem setu, ko so dekleta že vodila 14-9 in bila torej le točko pred končno zmago, ko jih je iznenada zajela nekakšna panika in so dopustila, da so domačinke izenačile na 14-14. Tedaj se je Olympia za srečo spet zbrala in po vodstvu 15-14 in 16-15 dobila žogo v svoje roke ter naposled zmagala. Tedaj so v taboru Olympie lahko končno dali duška veselju. Dekletom res iskreno čestitamo!

Podatki o finalu: Tarcento-Olympia Kmečka banka Gorica 2-3 (15-9, 15-9, 13-15, 10-15, 15-17).

ED

30 - LETNICA ŠD POLET

ENO NAJPOMEMBNEJŠIH ŠPORTNIH DRUŠTEV

Obletnico so slavnostno proslavili v Prosvetnem domu na Občinah 19. decembra *(na sliki)*. Pogovor s predsednikom Kokorovcem.

FOTO KROMA

Opensko športno društvo Polet lahko uvrščamo med najpomembnejša športna društva pri nas, ker je v svojih vrstah imelo nekoč in ima še danes nekatere vrhunske športnike, ki so, predvsem s kotalkarjem Samom Kokorovcem posegali celo po svetovnih naslovih. Poleg tega je Polet še vedno edino slovensko športno društvo na Občinah, čeprav bi lahko k temu dodali, da se v njegove vrste vključuje vedno več pripadnikov večinskega naroda.

Polet je svojo obletnico proslavil na svojevrstno spektakularen način, saj je bila dvorana Prosvetnega doma obdana s pisanimi balončki in pretesna. Najbolj privlačni pa so bili masovni prihodi otrok (simbol prihodnosti) na oder.

Sedanji predsednik **Marino Kokorovec** *(na mali sliki)* nam je ob tej priložnosti najprej podal nekak obračun opravljenega dela: "Zgodilo se je ogromno stvari, pri katerih pa nisem bil od začetka prisoten, ker sem prišel k Poletu leta 1974. Začelo se je zelo skromno, a navdušeno, ker so bile takrat Športne igre na Stadionu 1. maj, kjer so Openci zmagali. Hegemonija mestnih športnih društev je takrat nekoliko padla in v tem navdušenju se je tudi rodil Polet. Imeli smo veliko uspehov, a tudi kak neuspeh. Počasi pa je društvo raslo, nekatere sekcije bolj, druge manj, nekatere so zašle v krizo, druge so zrasle, potem so šle druge v krizo, skratka, tako je pač življenje športnega društva."

Kakšen pa je še danes pomen Poleta na Občinah?

Mislim, da Polet nima samo krajevnega pomena, ker združuje nekatere discipline, ki jih tudi sam goji na celotnem tržaškem ozemlju: kotalkanje, hokej prej na tradicionalnih kotalkah sedaj pa na rolerjih, šah, s katerim smo se začeli ukvarjati tudi mi, z balincanjem se tudi ne ukvarja veliko športnih društev. Polet prerašča meje Občin. Jaz npr. sem pri Poletu in nisem Openec, kar velja tudi za druge odbornike.

Kako pa naprej?

Načrte bi prepustil mlajši generaciji. Upam namreč, da bom kmalu dobil nadomestnika, saj je v kateremkoli društvu treba dobiti sveže moči, mlade, a tudi starejše, ki razmišljajo kot mladi. V vseh teh letih se je namreč družba zelo spremenila in vsa društva so po mojem mnenju v krizi prav zaradi teh problemov.

Nekatere kratkoročne načrte pa bi lahko vendar nakazali...

Med kratkoročnimi načrti bi lahko omenil odpravo individualnih sekcij, oz. da se glavni odbor malo zanima za celotno športno dejavnost. Ta poskus je morda za nekatere stvari tudi že uspel; po mojih občutkih in naših pogledih pa kaže, da bomo izbrali pot enega samega odbora, ki bo vodil vseh pet sekcij.

ED

DEŽELA F-JK

POMEMBNI PRIZNANJI ZA ZAMEJSKI ŠPORT

Deželni svet je 29. decembra odobril finančni zakon in v posebni proračunski postavki formalno priznal Združenje slovenskih športnih društev v Italiji ter s tem polnopravno vlogo zamejskega športa v deželni stvarnosti. Po sklepu deželnega zbora bo deželna uprava podeljevala redne letne prispevke ZSŠDI-ju, kateremu je bila uradno priznana primarna vloga za splošno promocijo športnih dejavnosti slovenske manjšine v Furlaniji-Julijski krajini. Med uradno evidentiranimi prejemniki državnih prispevkov sta tudi občinski upravi Naborjet - Ovčja vas in Trbiž. Tudi v tem primeru gre za pomemben dosežek za slovensko manjšino, še posebno za razvoj slovenskega jezika in kulture v Kanalski dolini.

Zadnji dan leta pa je deželna uprava sprostila tudi sredstva iz t.i. zakona o Krasu, s katerima bosta športni društvi Zarja in Primorec lahko zgradili nove naprave in objekte ob trebenskem in bazovskem nogometnem igrišču *(na sliki)*. Zakon zadeva tudi športni center pristaniških delavcev Ervatti pri Briščikih, ki bo v kratkem prešel v roke proseških jusarjev, za kar bo športno društvo Portuale prejelo ustrezno odškodnino.

PREJELI SMO

Izvršni odbor ZSŠDI je z velikim zadovoljstvom prejel novico, da je deželni svet Furlanije-Julijske krajine odobril naši organizaciji posebno podporo za svoje delovanje. IO ZSŠDI ob tem izreka občuteno zahvalo podpredsedniku deželnega sveta Milošu Budinu za njegov veliki trud in napor, da je prišlo do tega pomembnega priznanja v deželnem svetu. Zahvaljuje se tudi gospe Adriani Janežič za vso nudeno strokovno pomoč. Naša občutena zahvala pa naj gre tudi vsem 22 deželnim svetovalcem, ki so pri glasovanju predlog podprli.

- IZVRŠNI ODBOR ZSŠDI

KOŠARKA

C LIGA: Alloys Tržič - JADRAN NTKB 73-67 (38-34)

C2 LIGA: Pom - DOM ROB ROY 82-76 (41-33)

D LIGA: CICIBONA PREFF. MARSICH - Isontina 77-57 (39-28)

Z Novim glasom v novo leto!

MED RAZLIČNIMI GLASOVI TVOJ NOVI GLAS

✓ ***Pokloni sebi in prijateljem naročnino na Novi glas.***

Vsakemu novemu naročniku darujemo koledar Goriške Mohorjeve družbe za leto 1998

LETNA NAROČNINA:
ITALIJA in SLOVENIJA 70.000 LIR,
INOZEMSTVO 100.000 LIR,
ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

NAVODILO ZA NAROČNIKE:
Obrazec izrežite ali fotokopirajte, izpolnite ga v vseh delih in ga pošljite po pošti ali osebno prinesite na tržaško oz. goriško upravo Novega glasa - Zadruge Goriške Mohorjeve.

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA
34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 / 533177, FAX 0481 / 536978
34133 TRST, UL. DONIZETTI 3
TEL. 040 / 365473, FAX 040 / 775419

NAROČAM SE

NAROČITE SE LAHKO TUDI PO TELEFONU

IME IN PRIIMEK .....

NASLOV .....

DATUM ..... PODPIS .....

NAROČAM PRIJATELJA

IME IN PRIIMEK .....

NASLOV .....

DATUM ..... PODPIS NAROČNIKA .....

NOVI GLAS

primorski tednik